សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី ០៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៧ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ លោក **អ៊ុំ ម៉ែនពិសិដ្ឋ**
កញ្ញា **វ័ត្ត បុប្ផាម៉ូនិច**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោក បណ្ឌិត **អ៊ុន សកក្កដា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី ១៧

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៣
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៧

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

ក្រុមរបស់ខ្ញុំមានឈ្មោះ **អ៊ុំ ប៉ែនពិសិដ្ឋ** និងឈ្មោះ **រ័ត្ន បុប្ផាម៉ូនិច** ដែលជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច សូមសំដែងនូវការដឹងគុណ និងការគោរពយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ៖

អ្នកម្ដាយ **អ៊ុំ សុផន** និងលោកឪពុក **កើត ស៊ីដេន** អ្នកម្ដាយ **ជា ណូរ៉ា** របស់ក្រុមខ្ញុំ ដែលបានទំនុកបម្រុង ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា អប់រំទូន្មានប្រៀនប្រដៅប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ផ្ដល់ភាពកក់ក្ដៅ ផ្ដល់កម្លាំងចិត្ត និងផ្ដល់ធនធានឲ្យកូនបានសិក្សារៀនសូត្រដល់សព្វថ្ងៃ។

ឯកឧត្ដម **លុយ ចណ្ណា** ជាសាកលវិទ្យាធិការ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងថ្នាក់ដឹកនាំសាកវិទ្យាល័យទាំងអស់ ដែលបានផ្ដល់ឱកាសឲ្យក្រុមរបស់ខ្ញុំបានសិក្សារៀនសូត្រនៅសាកលវិទ្យាល័យនេះ។

ជាពិសេស លោកសាស្ត្រាចារ្យ បណ្ឌិត **អ៊ុន សកក្កដា** ដែលបានចំណាយកម្លាំងកាយចិត្ត និងពេលវេលាដ៏មានតម្លៃផ្ដល់ពុទ្ធិល្អៗ ដាស់តឿន ផ្ដល់ឯកសារជំនួយ និងណែនាំវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗក្នុងដំណើរការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ក្រុមខ្ញុំ ក៏ដូចជា ត្រួតពិនិត្យ និងផ្ដល់យោបល់កែលំអរចំពោះចំណុចខុសឆ្គងដែលកើតមានជារឿយៗ។

ក្រៅពីលោកសាស្ត្រចារ្យណែនាំ ក៏នៅមានសិស្សច្បង ដែលបានចំណាយពេលវេលាជួយឆ្លើយសំនួរ ពន្យល់បន្ថែម និងផ្ដល់ជាឯកសារពិគ្រោះ សម្រាប់ចំនុចណាដែលក្រុមខ្ញុំនៅមានភាពស្រពិចស្រពិល។

រួមទាំង លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យ និងបុគ្គលិកនៅគ្រប់ការិយាល័យទាំងអស់ដែលបានផ្ដល់ភាពប្រាស្រ័យទាក់ទងល្អ និងបង្កការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ក្រុមខ្ញុំដំណើរការបានដោយរលូន។

ក្រុមខ្ញុំ សូមជូនពរដល់អ្នកទាំងអស់គ្នានូវពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ និងពលៈ កើតមាននៅក្នុងជីវិត និងទទួលបានភាពជោគជ័យរាល់ភារកិច្ច។

អារម្ភកថា

បន្ទាប់ពីបានសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចលើមុខជំនាញនីតិសាស្ត្រ រយៈពេល ៤ឆ្នាំ នៅក្នុងឆ្នាំបញ្ចប់ការសិក្សា និស្សិតមួយចំនួនតម្រូវឲ្យសរសេរសារណា និងនិស្សិតមួយចំនួនទៀតតម្រូវឲ្យប្រលងបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រ។ ចំពោះ ក្រុមរបស់ខ្ញុំជានិស្សិតសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា បន្ទាប់ពីពិភាក្សាជាមួយមិត្តរួមក្រុម និងទទួលការណែនាំពីលោកសាស្ត្រាចារ្យ ***អ៊ុន សកក្កដា*** ក្រុមរបស់ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសប្រធានបទសារណាមួយមានគឺ "***ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា***"។

មូលហេតុដែលធ្វើឲ្យក្រុមរបស់ខ្ញុំជ្រើសរើសយកប្រធានបទនេះ ដោយសារតែការធ្វើអស្សាមិករណ៍មានសារៈសំខាន់រួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ក្នុងគោលបំណង និងគោលដៅបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍ឲ្យកាន់តែរីកចម្រើន។ ផ្ទុយទៅវិញប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាផ្ទាល់ និងសិស្សនិស្សិតមួយចំនួន ពុំបានយល់ច្បាស់អំពីអស្សាមិករណ៍នេះឡើយ ក៏ព្រោះតែច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ពុំមានការផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយ ជាហេតុបង្កឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមិនបានយល់ដឹងអំពីអត្ថប្រយោជន៍នៃអស្សាមិករណ៍ និងយល់ច្រឡំថាការធ្វើអស្សាមិករណ៍គឺជាការដកហូតដោយបង្ខំនូវសិទ្ធិស្របច្បាប់ទៅលើអចលនវត្ថុ។

គោលបំណងសំខាន់មួយទៀត គឺចង់ឲ្យសាធារណៈជន សិស្ស និស្សិតជំនាន់ក្រោយបានយល់ដឹងទាក់ទងនឹងនីតិវិធីក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក៏ដូចជាបញ្ហាប្រឈមដែលកើតចេញពីការធ្វើអស្សាមិករណ៍ និងដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហាប្រឈមទាំងនោះ។

ក្រុមរបស់ខ្ញុំជឿជាក់ថាស្នាដៃនេះអាចនឹងមានកំហុសខ្លះ ឬ នៅមានភាពខ្វះចន្លោះត្រង់កន្លែងណាមួយជាក់ជាពុំខាន ដូចនេះ ក្រុមរបស់ខ្ញុំរីករាយស្វាគមន៍រាល់មតិរិះគន់ពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យ លោក លោកស្រី និងមិត្តអ្នកអាន ដើម្បីស្ថាបនាក្នុងគោលបំណងឲ្យសៀវភៅសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះកាន់តែល្អប្រសើរជាងមុន។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១ មូលហេតុនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ៤

១.១. សញ្ញាណទូទៅ **៥**

១.១.១. គោលការណ៍នៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ៦

១.១.២. អស្សាមិករណ៍ពិសេស ៨

១.១.៣. យន្តការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ៩

១.២. នីតិវិធីនៃអស្សាមិករណ៍ **១០**

១.២.១. នីតិវិធីមុនការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ១១

ក. គម្រោង ១១

ខ. ការប្រកាសគម្រោង ១៣

១.២.២. នីតិវិធីក្នុងពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ ១៤

ក. ការដកហូតអចលនវត្ថុ ១៥

ខ. ការអនុវត្តគម្រោង ១៥

១.២.៣. ការទូទាត់សំណងនៃអស្សាមិករណ៍ ១៦

ក. គោលការណ៍នៃការផ្តល់សំណង ១៧

ខ. នីតិវិធីនៃការផ្តល់សំណង -- ១៨

ជំពូកទី២ វិវាទពាក់ព័ន្ធនៃអស្សាមិករណ៍ ២១

២.១. បញ្ហាប្រឈម **២១**

២.១.១. បញ្ហាប្រឈមរវាងរដ្ឋ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ២២

២.១.២. បញ្ហាប្រឈមរវាងរដ្ឋ នឹងប្រជាពលរដ្ឋ..២៣
២.២. ការដោះស្រាយវិវាទអសុរោមិករណ៍..២៥
២.២.១. ការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ២៦
២.២.២. ការដោះស្រាយក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ២៨
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន...៣១
អនុសាសន៍..៣៣
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្ដីផ្ដើម

សេចក្តីផ្តើម

ក្រោយពីដើបរួចផុតពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលជារបបសាហាវយង់ឃ្នងមួយដោយគ្មានការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស គ្មានការអភិវឌ្ឍ គ្មានការរីកចម្រើន និងជារបបដែលសម្លាប់មនុស្សរង្គាលផងដែរនោះ យើងឃើញថាប្រទេសកម្ពុជាបានធ្វើការវិវត្តន៍ខ្លួនទៅជាប្រទេសមួយដែលប្រកបដោយការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស មានការអភិវឌ្ឍ និងមានការរីកចម្រើន ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍រួម ជាពិសេសផលប្រយោជន៍ជាតិ។ នៅក្នុងចំណោមការអភិវឌ្ឍទាំងអស់ មានការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈជាច្រើន សម្រាប់បំពេញតម្រូវការរបស់ជាតិក៏ដូចជាសង្គមទាំងមូល ដោយក្នុងនោះក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ គឺជាអ្នកដឹកនាំ និងត្រួតពិនិត្យនូវរាល់ការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដើម្បីធ្វើឲ្យដំណើរការនៃការសាងសង់ប្រព្រឹត្តឡើងដោយស្របទៅនឹងច្បាប់។ ដើម្បីទទួលបានការជ្រាបច្បាស់អំពីតួនាទីរបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់នោះ នឹងធ្វើការរៀបរាប់អំពីប្រវត្តិសង្ខេបមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទនេះ។ ដោយចាប់តាំងពីក្រោយការរំដោះថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ការិយាល័យសំណង់ ត្រូវបានដាក់នៅក្រោមចំណុះរបស់មន្ទីរផែនការ មន្ទីរឧស្សាហកម្ម ក្រោយមកក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី១នៃរដ្ឋសភា អគ្គនាយកដ្ឋាននេះ ស្ថិតនៅក្រោមចំណុះក្រសួងសាធារណការ និងដឹកជញ្ជូន។ បន្ទាប់មក ទើបរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានសម្រេចបង្កើតក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ដើម្បីទទួលបន្ទុកប្រមូលផ្តុំការងារទាំងអស់ឲ្យមានស្ថេរភាព និងស្ថិតក្រោមស្ថាប័នតែមួយ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៩៩ រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុញ្ញាតឲ្យសាងសង់អាគារថ្មី ដោះស្រាយបញ្ហាន្លែងធ្វើការជូនមន្ត្រីរាជការ ដែលមានកំណើនជាលំដាប់ស្របតាមសំណូមពរការងារកាន់តែកើនឡើង ដោយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ និងចូលជាធរមាននៅឆ្នាំ១៩៩៩[១]។ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចចំពោះផ្នែកនគរូបនីយកម្ម រួមមាន គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ គណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ក្រុងភ្នំពេញ និងជាចុងក្រោយគឺ អនុគណៈកម្មាធិការ[២]។

[១] http://www.mlmupc.gov.kh/?page=detail&menu1=215&menu2=263&ctype=article&id=263&lg=kh ចូលមើលថ្ងៃទី០៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧

[២] សៀវភៅ នីតិនគរូបនីយកម្ម របស់លោកបណ្ឌិត អ៊ុន សកក្កដា ជំពូកទី៤ ទំព័រទី១៣០

ប្រទេសកម្ពុជាប្រកាន់របបប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិឲ្យកាន់តែមានការរីកចម្រើនទៅមុខ រាជរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈជាច្រើន ដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់ម្ចាស់ប្រទេស និងតម្រូវការរបស់សង្គមជាតិទាំងមូល ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីឲ្យប្រទេសជាតិអាចចូលចុះចំណោមសង្គមអន្តរជាតិ និងបង្ហាញឲ្យគេឃើញថាប្រទេសកម្ពុជាពិតជារីវត្តន៍ខ្លួនបានពិតមែន។ ការបង្កើតនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនីមួយៗ សុទ្ធសឹងតែត្រូវការជ្រើសរើសទីតាំងឲ្យបានល្អ ទោះបីទីតាំងនោះត្រូវបានគេកាន់កាប់រួចហើយក៏ដោយក៏រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែយកទីតាំងនោះមកធ្វើការកសាង ដើម្បីអភិវឌ្ឍផងដែរ។ ទោះបី ប្រទេសកម្ពុជាកាន់តែមានការអភិវឌ្ឍទៅមុខពិតមែន បើយើងក្រឡេកមកមើលការកាន់កាប់សិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទៅលើអចលនទ្រព្យវិញ គឺត្រូវបានរំលោភទៅលើសិទ្ធិរបស់ពួកគេយ៉ាងខ្លាំង។ ការរំលោភសិទ្ធិពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាលទៅលើប្រជាពលរដ្ឋនេះហើយ ជាកត្តាមួយបង្កឲ្យមានការប្តឹងតវ៉ាយ៉ាងខ្លាំងខ្លា ពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋដោយសារតែការដកហូតយកនូវសិទ្ធិស្របច្បាប់ក្នុងការប្រើប្រាស់ និងរស់នៅលើអចលនវត្ថុរបស់ពួកគេនោះ។ មិនត្រឹមតែ ប្រជាពលរដ្ឋដែលជាកម្មសិទ្ធិករឯកជនប៉ុណ្ណោះទេដែលមានបញ្ហា ប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋដែលជាសហកម្មសិទ្ធិករ ដូចជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ក៏បានជួបប្រទះនូវបញ្ហាអស្សាមិករណ៍នេះដែរ។ ហេតុដូច្នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំប្រឹងប្រែងរិះរកគ្រប់វិធីសាស្ត្រដើម្បីដោះស្រាយរាល់បញ្ហាទាំងឡាយដែលកើតឡើង កុំឲ្យមានការរំលោភសិទ្ធិទៅលើប្រជាពលរដ្ឋដោយខុសច្បាប់។ បញ្ហាប្រឈមជាច្រើននេះហើយ ទើបបានជារដ្ឋសភានីតិកាលទី៤ បានសម្រេចអនុម័តច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ មាន៨ជំពូក និង៣៩មាត្រា ដើម្បីកំណត់អំពីការដកហូតសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយមានការកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់ពីគោលការណ៍ យន្តការ នីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ និងការទូទាត់សំណងដែលសមរម្យ និងយុត្តិធម៌សម្រាប់គម្រោងនីមួយៗ។ ក្រោយពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានអនុម័តច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍រួចមក ចំពោះការដកហូតសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិដែលធ្វើឡើងដោយរាជរដ្ឋាភិបាល គឺស្របទៅច្បាប់ដោយក្នុងឆន្ទៈអភិវឌ្ឍជាតិ ហើយប្រជាពលរដ្ឋមានការយល់ដឹងអំពីច្បាប់នេះ និងយល់ដឹងអំពីនីតិវិធីនៃការទាមទារផងដែរ។ យ៉ាងណាមិញ ទោះបីជាច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ បានជួយបង្ការ និងទប់ស្កាត់បញ្ហាប្រឈមរវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និងទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ ឬ រវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនបានពិតមែន ប៉ុន្តែ ឆ្លងតាមរយៈការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះ បានបង្កឲ្យមានប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ បាត់បង់នូវអត្តសញ្ញាណភូមិសាស្ត្រ និងបញ្ហាជាច្រើនទៀតដែលតែងតែកើតឡើងក្នុងពេលប្រកាសគម្រោង និងក្នុងពេលអនុវត្តគម្រោង។

ដោយសារអស្សាមិករណ៍មានភាពសំខាន់ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិបែបនេះហើយ ជាហេតុផលដែលនាំឲ្យក្រុមរបស់ខ្ញុំមានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំង និងចង់ស្វែងយល់ឲ្យកាន់តែច្បាស់អំពីអស្សាមិករណ៍នេះ ទើបបានជាក្រុមរបស់ខ្ញុំសម្រេចចិត្តធ្វើការជ្រើសរើសយកប្រធានបទស្តីពី "**ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**" ដើម្បីធ្វើការសរសេរជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ។

ប្រធានបទនៃសារណាមួយនេះ គឺផ្តោតសំខាន់ទៅលើដំណើរការនៃអស្សាមិករណ៍ និង បញ្ហាប្រឈមដែលកើតមានដោយសារការអនុវត្តជាក់ស្តែងក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍។ ពាក់ព័ន្ធប្រធានបទនេះ មានសំនួរគតិយុត្តថាមួយចំនួនបានចោទឡើងថា តើការអនុវត្តចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មានលក្ខណៈដូចម្តេច ហើយបញ្ហាប្រឈមអ្វីខ្លះដែលរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវដោះស្រាយ និងដោះស្រាយដោយវិធីណា?

ដើម្បីធ្វើការបកស្រាយសំនួរគតិយុត្តខាងលើនេះ ក៏ដូចជាប្រធានបទទាំងមូល ក្រុមរបស់ខ្ញុំនឹងធ្វើការបែងចែងជា ពីរជំពូកគឺ **បុព្វហេតុនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ (ជំពូកទី១)** និង**វិវាទក្នុងអស្សាមិករណ៍ (ជំពូកទី២)**។

ជំពូកទី១

ជំពូកទី១

បុព្វហេតុនៃអស្សាមិករណ៍

អស្សាមិករណ៍ សម្តៅដល់ការដកហូតកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ របស់រូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គលឯកជន និងនីតិបុគ្គលសាធារណៈ។ កត្តាជាចម្បង នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ គឺការកំណត់គោលដៅ និងគោលបំណង ដើម្បីឲ្យការអនុវត្តឲ្យមានប្រសិទ្ធិភាព និងអានុភាព។ ចំពោះគោលដៅនៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍វិញ បានកំណត់អំពីគោលការណ៍ យន្តការនីតិវិធីនៃអស្សាមិករណ៍ និងសំណងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ សម្រាប់គម្រោងស្ថាបនា ស្តារ និងគម្រោងពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍ជាតិ ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងការអភិវឌ្ឍក្នុងដែនដីអធិបតេយ្យនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការបម្រើផលប្រយោជន៍ជាតិ និងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ក៏មានឥទ្ធិពលក្នុងគោលបំណងនៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍នេះផងដែរ គឺធានាការដកហូតសិទ្ធិស្របច្បាប់លើកម្មសិទ្ធិឯកជន ធានាដល់ការសងសំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ និងមានវិសាលភាពអនុវត្តទៅលើរាល់គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ ច្បាប់នេះមិនបានគ្របដណ្តប់ទៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងណាមួយ ឬ អនុស្សារណៈស្តីពីការគាំពារវិនិយោគ រវាងរដ្ឋាភិបាល និងប្រទេសជាដៃគូដែលមានចែងពីអស្សាមិករណ៍ទេ លើកលែងតែ មិនមានការព្រមព្រៀងនោះទេ ឬ ក្នុងករណីដែលមានកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ អនុស្សារណៈពុំមានចែងពីអស្សាមិករណ៍ស្ថិតក្រោមច្បាប់។

ស្របតាមគោលដៅ និងគោលបំណងដែលបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍នេះឆ្នាំ២០១០ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ គឺការអនុវត្តដែលត្រូវប្រព្រឹត្តឡើងតាមតម្រូវការជាតិ និងតាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្ថិតនៅក្រោម គម្រោងស្ថាបនាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈដូចជា ការអភិវឌ្ឍផ្លូវ អាគារ និងការការពារធនធានធម្មជាតិ។ ក្នុងនោះមានការសាងសង់ ឬ ពង្រីកផ្លូវអយស្ម័យយាន ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន អាកាសយានដ្ឋាន កំពង់ផែ ស្ថានីយ៍ថាមពល និងខ្សែសម្រាប់ការបញ្ជូន ផ្លូវឆ្លាក្រុង ប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត ទីលានសាធារណៈ ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ទីផ្សារ សួនច្បារ ចំណតយានយន្ត ប្រព័ន្ធលូទឹកកខ្វក់។ ចំពោះការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអាគារ គឺសម្រាប់ប្រៃសណីយ៍ ទូរគមនាគមន៍ និងប្រព័ន្ធព័ត៌មាន សម្រាប់អប់រំបណ្តុះបណ្តាលវិទ្យាសាស្ត្រ វប្បធម៌ ថែរក្សាសុខភាព សន្តិសុខ និងកីឡាដ្ឋាន សម្រាប់សម្តែងជូនជាសាធារណៈ អាគារតាំងទីលំនៅដែលបណ្តាលមកពីការបំផ្លាញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីបញ្ហាប្រធានសក្តិដូចជា គ្រោះរញ្ជួយផែនដី ទឹកជំនន់ អគ្គីភ័យ និងគ្រោះ

បាក់ដីជាដើម និងការរៀបចំសម្រាប់ការតាំងទីលំនៅឡើងវិញ ដើម្បីការពារប្រជាជន និងចាំបាច់ដល់កិច្ចការពារជាតិ ឬ កិច្ចការពារប្រជាជន។ លើសពីនេះ ការការពារធនធានធម្មជាតិ គឺតម្រូវឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើការពង្រីកកន្លែងចម្រាញ់ និងកន្លែងប្រព្រឹត្តកម្ម សំណង់ឧបករណ៍ សម្រាប់ការពារធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន ពង្រីកអគារ និងឧបករណ៍សម្រាប់ស្រាវជ្រាវ និងសម្រាប់ការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត ពង្រីកបណ្តាញឧស្ម័ន បណ្តាញបំពង់ប្រេងឥន្ធនៈ រោងចក្រចម្រាញ់ប្រេង រោងចក្របូមប្រេង និងបណ្តាញដទៃទៀត។

តើអស្សាមិករណ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានសញ្ញាណដូចម្តេច? តើដំណើរការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានបែងចែកជាប៉ុន្មានដំណាក់កាល? តើការធ្វើអស្សាមិករណ៍មានការប្រព្រឹត្តទៅដោយដូចម្តេចខ្លះ? ដូចនេះ នៅក្នុងជំពូកទី១ នឹងធ្វើការបកស្រាយទៅលើ ពីរផ្នែកគឺ **សញ្ញាណទូទៅ** (១.១) និង **នីតិវិធីនៃការអនុវត្តគម្រោងអស្សាមិករណ៍** (១.២)។

១.១. សញ្ញាណទូទៅ

ជាទូទៅ ការកសាង គឺជាការរួមចំណែកមួយនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ដើម្បីឲ្យឈានទៅរកភាពរីកចម្រើន ដូចជាការកសាងស្ពាន ថ្នល់ សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈដទៃទៀត អ្វីទាំងអស់នេះសុទ្ធសឹងតែជាតម្រូវការចាំបាច់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងប្រទេសជាតិ។ រាជរដ្ឋាភិបាលបាននឹងកំពុងខិតខំរះរកវិធីសាស្ត្រ ដើម្បីឲ្យមានការរីកចម្រើនលើគ្រប់វិស័យ មិនថាជាវិស័យអប់រំ ឬ វិស័យសុខាភិបាល ឬ វិស័យកីឡា ឬ វិស័យទូរគមនាគមន៍ឡើយ។ ការកសាងជាចាំបាច់ត្រូវទាមទារឲ្យមានដីធ្លី ជាកត្តាទីតាំងភូមិសាស្ត្រច្បាស់លាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេស ហេតុដូច្នេះ ទើបធ្វើឲ្យកើតមាននូវការដកហូតនូវសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់លើអចលនវត្ថុពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ។ ការដកហូតអចលនវត្ថុដែលកើតមានឡើងតាមរយៈការធ្វើអស្សាមិករណ៍ រួមមានការដកហូតដី សំណង់អាគារ និងដំណាំដាំដុះក្នុងតំបន់គម្រោង ដើម្បីរៀបចំស្ថាបនា ស្ពារ និងពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈដែលបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍ជាតិ និងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ព្រមទាំងផ្តល់នូវសំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ទៅកាន់ជនរងផលប៉ះពាល់ពីគម្រោង។ យ៉ាងណាមិញ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ត្រូវកំណត់ឲ្យបានជាក់លាក់ អំពីប្រភេទអចលនវត្ថុដែលត្រូវយកមកធ្វើអស្សាមិករណ៍ ដោយគិតអំពីទំហំនៃចំណែកដែលត្រូវធ្វើ និងចំណែកដែលនៅសល់មុន និងក្រោយការធ្វើអស្សាមិករណ៍ អ្នកដែលមានសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងចំណែក

នៅសល់នោះ[៣] ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីការធ្វើអស្សាមិករណ៍ពិសេស គឺការដកហូតត្រូវបានធ្វើភ្លាម និងជាបន្ទាន់ ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពជូនសាធារណៈជន។

មុនពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវរៀបចំគណៈកម្មាធិការ ក្នុងគោលបំណងរៀបចំ និងត្រួតពិនិត្យទៅលើដំណាក់កាលនីមួយៗនៃដំណើរការអស្សាមិករណ៍។ ដូចនេះ បានបង្កើតទៅជាសំណួរថា តើនរណាមានសិទ្ធិធ្វើអស្សាមិករណ៍? តើការធ្វើអស្សាមិករណ៍តម្រូវឲ្យឡើងជាបន្ទាន់ ដោយពុំចាំបាច់ធ្វើតាមដំណាក់កាលដែលច្បាប់បានកំណត់អាចប្រព្រឹត្តឡើងចំពោះករណីណាខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជារាជរដ្ឋាភិបាលបង្កើតនូវគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍? តើស្ថាប័នណាមួយជាគណៈកម្មាធិការដឹកនាំក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍? តើគណៈកម្មាធិការមានតួនាទី និងភារកិច្ចអ្វីខ្លះ? ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងសំនួរគតិយុត្តទាំងបួនខាងលើផ្នែកនេះ នឹងត្រូវធ្វើការបែងចែងជា បីចំណុច គឺ **គោលការណ៍នៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ (១.១.១) អស្សាមិករណ៍ពិសេស (១.១.២)** និង **យន្តការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ (១.១.៣)**។

១.១.១. គោលការណ៍នៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍

អ្នកដែលអាចធ្វើអស្សាមិករណ៍ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន គឺមានតែរដ្ឋមួយគត់ ដើម្បីបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ។ មិនមានន័យថា រដ្ឋមានសិទ្ធិដកហូតអចលនវត្ថុទាំងអស់នៅក្នុងតំបន់ ដោយពុំមានមូលហេតុច្បាស់លាស់ ឬ យកសិទ្ធិអំណាចជាអាជ្ញាធរមកគាបសង្កត់លើប្រជាពលរដ្ឋបាននោះទេ គឺរាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវតែបង្កើតគម្រោងអភិវឌ្ឍ សាងសង់ កំណែទម្រង់ និងគម្រោងថវិកាឲ្យបានច្បាស់លាស់ ដោយសំណងត្រូវមានភាពសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ដែលគម្រោងនៅក្នុងអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់រួមមាន ការអភិវឌ្ឍផ្លូវ អាគារ និងការការពារធនធានធម្មជាតិ ដូចបានរៀបរាប់ក្នុងជំពូកទី១។ បន្ទាប់ពីការរៀបចំគម្រោងបានចប់សព្វគ្រប់ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដែលពុំអាចរស់នៅក្បែរគម្រោងបាន ឬ ពុំអាចសង់លំនៅដ្ឋានបាន ឬ ពុំអាចប្រកបអាជីវកម្មផ្សេងទៀតបាន នោះរដ្ឋដាច់ខាតត្រូវតែទទួលទិញនូវអចលនវត្ថុដោយតម្លៃសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ស្របទៅតាមសំណើដែលបានស្នើសុំ[៤] ល្គឹកណាប្រជាពលរដ្ឋដែលជាម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិនោះ មិនបានធ្វើការផ្តល់

[៣] មាត្រា៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

[៤] មាត្រា៨ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

ព័ត៌មានជូនទៅគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ទេនោះ ការទទួលទិញអចលនវត្ថុទាំងឡាយបន្ថែមលើសពីគម្រោងដែលបានគ្រោងទុកនោះ ក៏ពុំអាចកើតមានដែរ។ ចំពោះអចលនវត្ថុដែលនៅសល់ពីការប្រើប្រាស់ក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ រដ្ឋត្រូវផ្តល់អាទិភាពលក់ជូនម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិតាមអត្រាតម្លៃនៃការទូទាត់សំណង ដែលបានធ្វើឡើងមុនពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមិនព្រមទទួលទិញយកអចលនវត្ថុដែលនៅសល់វិញទេ អចលនវត្ថុនោះត្រូវបានរក្សាទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ[៥] គឺគណៈកម្មាធិការមិនអាចធ្វើការលក់ជូនម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដើមវិញ នៅក្នុងតម្លៃទីផ្សារបច្ចុប្បន្នក្រោយពីមានការស្ថាបនាបាននោះទេ ព្រោះថាទីណាមានការអភិវឌ្ឍច្រើន តម្លៃអចលនវត្ថុនៅទីនោះនឹងមានតម្លៃតែងកើនឡើងជានិច្ច ជាហេតុធ្វើឲ្យខាតបង់ផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ចំពោះអចលនវត្ថុទាំងឡាយណាដែលដកហូតពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិក្នុងតំបន់គម្រោងអស្សាមិករណ៍ ត្រូវប្រើប្រាស់ សម្រាប់តែក្នុងគោលដៅដូចដែលបានគ្រោង ចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍តែប៉ុណ្ណោះ ដោយអចលនវត្ថុទាំងនោះមិនអាចទុកនៅចោលឲ្យនៅទំនេរដោយគ្មានហេតុផលសមស្រប ឬ ផ្ទេរឲ្យទៅតតិយជនណាម្នាក់ ក្នុងគោលដៅណាមួយបម្រើផលប្រយោជន៍ឯកជនបានឡើយ គឺរាល់ការដកហូតអចលនវត្ថុតាមរយៈរូបភាពអស្សាមិករណ៍នេះ ជាទូទៅ គឺសម្រាប់តែបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងប្រទេសជាតិតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនសម្តៅចំពោះផលប្រយោជន៍ឯកជនឡើយ។ យ៉ាងណាមិញអស្សាមិករណ៍ ក៏អាចធ្វើទៅលើអចលនវត្ថុមួយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុង ឬ លើសិទ្ធិប្រត្យក្សនៃអចលនវត្ថុ។ តើអ្វី គឺជាការធ្វើអស្សាមិករណ៍លើអចលនវត្ថុមួយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុង ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សនៃអចលនវត្ថុ? តើវាមានលក្ខណៈខុសគ្នាដូចម្តេចខ្លះ?

តបតាមសំណួរខាងលើ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍មួយផ្នែក គឺសម្តៅទៅលើការដកហូតផ្នែកណាមួយនៃអចលនវត្ថុពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដើម្បីយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងគម្រោងអស្សាមិករណ៍។ ជាក់ស្តែង នៅផ្សារកំពង់ជ្រៃ ស្រុកកោះអណ្តែត ខេត្តតាកែវ រដ្ឋាភិបាលបានធ្វើអស្សាមិករណ៍ទៅលើដីរបស់មីងសនដែលជាអាជីវករលក់ដូរម្នាក់ ដោយដកហូតផ្នែកខាងមុខ និងចំហៀងខាងស្តាំ ដើម្បីយកមកពង្រីកធ្វើជាផ្លូវថ្នល់បម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ដូចមានរូបនៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធទី៦។ ចំណែកឯ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ទាំងស្រុង គឺសម្តៅដល់ការដកហូតនូវសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុទាំងស្រុងពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដើម្បីយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងគម្រោងអស្សាមិករណ៍។ ក្នុងនោះ ករណីគម្រោងសាងសង់ស្ពានខាងជើងនៃស្ពានព្រែកក្តាម ស្ថិតក្នុងខេត្ត

[៥] វាក្យខណ្ឌទី២ មាត្រា៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

កណ្តាល បង្កឲ្យមានការធ្វើអស្សាមិករណ៍ទាំងស្រុងទៅលើផ្ទះរបស់អ្នកស្រី សូ ផល្លីយ៉ា ដែលជាអ្នកភូមិរស់នៅក្នុង ភូមិទួលងោក ឃុំកំពង់ហ្លួង ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្តាល ដែលបានអនុវត្តដីការុះរើនៅថ្ងៃទី២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥[៦] ដូចមានរូបនៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធទី៧។ ចំពោះពាក្យថា "សិទ្ធិប្រត្យក្ស" គឺជាសិទ្ធិគ្រប់គ្រងដោយចំពោះលើវត្ថុ ដែលអាចអះអាងចំពោះបុគ្គលដទៃទៀតបាន[៧]។ អ្នកទទួលបានសិទ្ធិប្រត្យក្ស គឺទទួលបានត្រឹមសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យផលទៅលើអចលនវត្ថុតែប៉ុណ្ណោះ[៨]។ ជាក់ស្តែង គម្រោងពង្រីកផ្លូវ និងសាងសង់ស្ពានអាកាសដែលធ្វើនៅសង្កាត់ចោមចៅ ស្របតាមបណ្តោយប្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ ដែលមានប្រវែង១៨ម៉ែត្រ គិតត្រឹមគំនូសពណ៌លឿងនៃទ្រូងផ្លូវ គឺគម្រោងនោះបានប៉ះចំស្លានីយ៍ប្រេងឥន្ធនៈមួយកន្លែង ដែលម្ចាស់សិទ្ធិទទួលបានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងសិទ្ធិអាស្រ័យផលពីរដ្ឋ តាំងពីឆ្នាំ១៩៩១[៩] ដូចមានរូបនៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធទី៨។

១.១.២. អស្សាមិករណ៍ពិសេស

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ មិនមែនសុទ្ធតែត្រូវធ្វើទៅតាមការកំណត់នៃច្បាប់ ដោយត្រូវឆ្លងការពិភាក្សាជាមួយម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិជាមុននោះទេ ប៉ុន្តែ ចំណុចដែលសំខាន់នៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍ជាតិ និងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ។ ចំពោះពេលមានហេតុការណ៍បន្ទាន់ ដែលតម្រូវឲ្យរដ្ឋធ្វើការដកហូតអចលនវត្ថុពីប្រជាពលរដ្ឋនោះ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ពុំចាំបាច់ត្រូវមានការគ្រោងទុកដោយល្អិតល្អន់ច្បាស់លាស់ ឬ មានគណៈកម្មាធិការត្រឹមត្រូវ ឬ ត្រូវមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់អចលនវត្ថុនោះឡើយ។

ក្នុងករណីពិសេសនានានៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងចាំបាច់ដើម្បីផលប្រយោជន៍សាធារណៈ រាជរដ្ឋាភិបាលពុំចាំបាច់ធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិឡើយ ឬ បុគ្គលទទួលបានផលប្រយោជន៍ណាមួយឡើយ ដោយការអនុម័តចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលផ្ទាល់តែម្តង។ ប៉ុន្តែ មិនមានន័យថា រដ្ឋអាចធ្វើការដកហូតដោយពុំមានមូលហេតុច្បាស់លាស់នោះទេ ដោយនៅពេលខ្លះ

---

[៦] កាសែតកម្ពុជាថ្មី ដោយៈ វុំបូរ ថ្ងៃទី២៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥

[៧] មាត្រា១៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[៨] មាត្រា១៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

[៩] https://www.facebook.com/MeasRithyHangMeas/videos/1470063116351128/ ចូលមើលថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ត្រូវធ្វើជាបន្ទាន់ ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាព និងសុខមាលភាពជូនសាធារណៈជន ដូចជា ការបញ្ចៀសពីករណីប្រធានសក្តិ (ដូចជា ទឹកជំនន់ គ្រោះរាំងស្ងួត រញ្ជួយដី...) សង្គ្រាមដែលបម្រុងនឹងកើតឡើង និងស្ថានភាពផ្សេងៗទៀតដែលកំណត់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល។ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចនឹងធ្វើការដកហូតអចលនវត្ថុដោយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុង ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ឡើយ។ បន្ទាប់ពីហេតុការណ៍អាសន្ននៃការការពារសុវត្ថិភាពសាធារណៈទាំងនោះត្រូវបានបញ្ចប់ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវប្រគល់អចលវត្ថុដែលបានដកហូតទាំងឡាយនោះ ជូនទៅម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដើមវិញ ដោយពុំមានការសងជាសំណង ឬ ទាមទារសំណងសមរម្យណាមួយជាថ្នូរចំពោះការដកហូតអចលនវត្ថុ ស្ថិតក្រោមរូបភាពអស្សាមិករណ៍ពិសេសនោះទេ។

ជាក់ស្តែង នៅឆ្នាំ២០១១ មានជម្លោះព្រំដែនរវាងកម្ពុជា និងថៃ អំពីបញ្ហាប្រាសាទព្រះវិហារនៅពេលនោះដែរ ដែលបង្កឲ្យមានការដកទ័ពចេញពីតំបន់គ្មានយោធា ចំងាយ ១៧គីឡូម៉ែត្រពីព្រំដែន[១០]។ ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការធ្វើអស្សាមិករណ៍ (ជម្លៀសប្រជាជន) ទៅលើតំបន់ដែលយោធាតាំងនៅ ដើម្បីជៀសវាងការផ្ទុះអាវុធរវាងកងទ័ពកម្ពុជា និងថៃ ដែលអាចបង្កជាសោកនាដកម្មទៅលើប្រជាជននៅតំបន់នោះ។

១.១.៣. យន្តការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍

ជាទូទៅ នៅក្នុងគម្រោងនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ សុទ្ធតែត្រូវធ្វើឡើងដោយមានការគ្រោងទុកជាមុនយ៉ាងម៉ត់ចត់ នៅក្នុងគម្រោងនីមួយៗចាំបាច់ត្រូវការមានអ្នកគ្រប់គ្រងត្រួតពិនិត្យ និងដោះស្រាយនៅពេលដែលគម្រោងនោះ មានបញ្ហាដោយប្រការណាមួយនោះ។ ហេតុនេះហើយ ទើបឃើញថាគ្រប់គម្រោងទាំងអស់សុទ្ធតែមានគណៈកម្មាធិការមួយយ៉ាងតិច ដើម្បីទទួលខុសត្រូវលើគម្រោងនោះ។ ងាកមកវិញ បើការធ្វើអស្សាមិករណ៍វិញក៏ដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដាច់ខាតត្រូវតែមានអ្នកដឹកនាំច្បាស់លាស់ មុនពេលការអនុវត្តអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានចាប់ផ្តើម។ អ្នកដឹកនាំ ត្រួតពិនិត្យនៅក្នុងគម្រោង និងសកម្មភាពក្នុងការដកហូតនានា ក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍រួមមាន គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ អនុគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និងគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងស្វែងរកដំណោះស្រាយនានា ចំពោះវិវាទទាក់ទងនឹងអស្សាមិករណ៍ដែលបង្កើតបានឡើងនោះ។ ក្នុងនោះ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ដើរតួយ៉ាង

[១០] https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/projekt_papiere/BCAS2013_Rosita_Dewi.pdf

សំខាន់ក្នុងការទូទាត់សំណងដោយភាពសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ដល់ប្រជាពលរដ្ឋជាម្ចាស់សិទ្ធិ និង/ឬ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ដែលទទួលផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍។ ដូចនេះ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍មួយត្រូវបានបង្កើតឡើង និងដឹកនាំដោយតំណាងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រួមទាំងតំណាងមកពីក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចូលរួម។ រីឯ អនុគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងដឹកនាំដោយអភិបាលនៃគណៈអភិបាលរាជធានី-ខេត្ត និងមានតំណាងមន្ទីរជំនាញអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធចូលរួម។ គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា សម្រាប់បណ្តឹងអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងដឹកនាំដោយតំណាងក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ និងមានតំណាងក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចូលរួម។

១.២. នីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍

អស្សាមិករណ៍ ជាទូទៅត្រូវបានគេធ្វើឡើងក្នុងបែបបទនៃគម្រោងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈដូចជា គម្រោងសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀន ឬ ព្រលានយន្តហោះ។ ការតាក់តែងប្លង់គម្រោង និងការអនុវត្តគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ គឺជាដំណើរការមួយដ៏វែងឆ្ងាយ និងស្មុគស្មាញ ពាក់ព័ន្ធនឹងភ្នាក់ងារស្ថាប័នផ្សេងៗរបស់រដ្ឋ ហើយតម្រូវឲ្យមានដូចជាអ្នកជំនាញការ អ្នកបច្ចេកទេស និងចំនួនថវិកាយ៉ាងច្រើន អាស្រ័យលើគម្រោងនីមួយៗ។ គម្រោងទាំងឡាយអាចត្រូវការចំណាយពេលវេលាច្រើនឆ្នាំទើបធ្វើចប់ ហើយជួនកាលត្រូវធ្វើជាផ្នែកៗដូចជាការសាងសង់ផ្លូវជាតិម្តងមួយកំណាត់ៗ។ នៅក្នុងវដ្តនៃគម្រោងមួយមាន ការកំណត់អំពីសេចក្តីត្រូវការ ការសិក្សាអំពីលទ្ធភាពមុនដំណាក់កាលតាក់តែងគម្រោង ការសិក្សាអំពីលទ្ធភាពគម្រោង និងការតាក់តែងប្លង់គម្រោងលម្អិត ការអនុវត្តនូវគម្រោង ឬ សមាសភាគនៃគម្រោងដែលទទួលបានការសម្រេចឯកភាព និងសម្រាប់គម្រោង ការតាមដាន និងការវាយតម្លៃលើការអនុវត្តគម្រោង។ ពាក់ព័ន្ធនឹងបរិស្ថាន ម្ចាស់គម្រោងអស្សាមិករណ៍ ត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំពិនិត្យ និងធ្វើរបាយការណ៍វាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានមុនពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីធានាបានថាគម្រោងនេះពិតជាអាចអនុវត្តបាន ដោយមិនប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់បរិស្ថានឡើយ[១១]។ ដំណើរការជាក់ស្តែងនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពជាច្រើននៅក្នុងជំហានមួយចំនួន ព្រមគ្នាជាមួយនិងការរៀបចំគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈនោះ។ ជាក់ស្តែង នីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ គឺមានកំណត់យ៉ាងច្បាស់ នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយនីតិវិធី

[១១] មាត្រា៦ និងមាត្រា៧ នៃអនុក្រឹត្យស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ឆ្នាំ១៩៩៩

នេះបានចូលរួមដល់ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអស្សាមិករណ៍ឲ្យទទួលបានជោគជ័យ ទៅតាមការគ្រោងទុករបស់រដ្ឋ។ នីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបានបែងចែកជា **បីដំណាក់កាល**ដូចជា **នីតិវិធីមុនធ្វើអស្សាមិករណ៍** (១.២.១) បន្ទាប់មកបន្តដល់ **នីតិវិធីក្នុងពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍** (១.២.២) និងឈានចូល **ការទូទាត់សំណងនៃអស្សាមិករណ៍** (១.២.៣) ដោយដំណាក់កាលទាំងនេះរដ្ឋត្រូវតែយកមកអនុវត្តនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍។

១.២.១. នីតិវិធីមុនធ្វើអស្សាមិករណ៍

ជាទូទៅ មុនពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ រដ្ឋ ឬ ក្រសួងស្ថាប័នរដ្ឋដែលទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងការអនុវត្តគម្រោង និងធ្វើការរៀបចំតាក់តែងប្លង់គម្រោង ព្រមទាំងធ្វើការកំណត់អំពីសេចក្តីត្រូវការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍សម្រាប់គម្រោងនោះ។ រដ្ឋ ឬ ក្រសួងស្ថាប័នរដ្ឋត្រូវធ្វើការរៀបចំគម្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ដែលក្នុងនោះ ត្រូវបូករួមបញ្ចូលនូវចំនួនថវិកាប៉ាន់ប្រមាណសម្រាប់សងសំណងផងដែរ។ សំណងនេះត្រៀមទុកសងក្រុមបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិទទួលបានសំណងរួមមាន៖ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលសំដៅដល់រូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គលឯកជន និងនីតិបុគ្គលសាធារណៈ រួមមាន កម្មសិទ្ធិករ ភោគី និងអ្នកមានសិទ្ធិទាំងឡាយនៅលើទីតាំងដី ដែលជាអ្នកទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងអស្សាមិករណ៍[១២]។ ក្នុងករណីដែលអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចជាក្រសួងស្ថាប័នក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍វិញ បន្ទាប់ពីមានការអនុម័តនូវកញ្ចប់ថវិកាគម្រោង ក្រសួងស្ថាប័ននោះ ត្រូវដាក់សំណើសុំការអនុញ្ញាតជាគោលការណ៍ពីរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់គម្រោងនោះ។

ក. គម្រោង

ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពអស្សាមិករណ៍ណាមួយប្រកបដោយចីរភាព ដាច់ខាតត្រូវតែមានការរៀបចំគម្រោងឲ្យលម្អិត ដោយផ្អែកទៅលើគោលការណ៍នៃផលប្រយោជន៍ជាតិ និងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ទើបអាចដាក់សំណើជូនទៅរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងសម្រេចបាន។ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ធ្វើការរៀបចំនូវសំណើស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដោយចាប់ផ្តើមពីការធ្វើការអង្កេត ដើម្បីកត់ត្រាជាលម្អិតនូវភិនភាគនៃអចលនវត្ថុពាក់ព័ន្ធ និងអំពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិនានាលើអចលនវត្ថុនោះ។ សម្រាប់ករណីភាគច្រើនដែលបានកើតមាន ការធ្វើអង្កេតនោះត្រូវរួមបញ្ចូលនូវការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈជាមួយ អាជ្ញាធររាជធានីខេត្ត ក្រុង

[១២] មាត្រា៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

ស្រុក ខណ្ឌ និងឃុំ សង្កាត់ ព្រមទាំងតំណាងប្រជាពលរដ្ឋក្នុងភូមិឃុំដែលជាទីតាំងរងអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីផ្តល់ នូវព័ត៌មានច្បាស់លាស់ជាក់លាក់ និងប្រមូលមតិយោបល់របស់រាល់ភាគីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើគម្រោងនោះ[១៣]។ ជាក់ស្តែង កាសែតខេមបូឌាដេលី ចុះនៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦ បានបង្ហាញថា គម្រោងស្ថាបនាផ្លូវបេតុងមួយខ្សែប្រវែង ៥គីឡូម៉ែត្រ និងត្រូវប្រើរយៈពេល ៥ឆ្នាំ ដែលសាលារាជធានីភ្នំពេញបានបង្កើតនៅលើកំណាត់ផ្លូវដែកមួយ ដែលលាតសន្ធឹងពីផ្លូវជាតិលេខ៥ កាត់តាមសង្កាត់មួយចំនួន នៅក្នុងខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ នឹងធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ដីធ្លី និងផ្ទះសម្បែងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលបានសង់ជាជួរនៅអមសងខាងផ្លូវដែកនោះ[១៤] ដូចមានរូបនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី១០។ ក្នុងករណីមួយទៀត ដែលទទួលបានពីកាសែតខេមបូឌាដេលីដដែល ចុះថ្ងៃទី៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ បានសរសេរទាក់ទងនឹងគម្រោងរបស់សាលារាជធានីភ្នំពេញដែលតំណាងដោយលោក ប៉ា សុជាតិវង្ស ជាអភិបាលក្រុងភ្នំពេញ មានគម្រោងសាងសង់ផ្លូវមួយខ្សែកាត់ដែលមានចម្ងាយ ៥០ម៉ែត្រពីកាំជណ្តើរនៃព្រះវិហារអាល់សឺកាល (ព្រះវិហារអ៊ីស្លាម) មានទីតាំងនៅក្បែរតំបន់បឹងកក់ ត្រូវប្រើប្រាស់ថវិកាចំនួន ២,៨លានដុល្លារ ដោយនៅក្នុងគម្រោងនឹងបង្កើតឲ្យមាននូវការសាងសង់ខនដូរ និងទីលានវាយកូនង្គោលក្នុងពេលអនាគត ដូចរូបនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី១០[១៥]។

បន្ទាប់ពីបានបញ្ចប់នូវរាល់សកម្មភាព និងការធ្វើកំណត់ត្រាទាំងឡាយដែលច្បាប់តម្រូវឲ្យធ្វើរួចមក សំណើគម្រោងអស្សាមិករណ៍ និងរបាយការណ៍លម្អិតស្តីពីការអង្កេត រួចរាល់ហើយនោះ អនុសាសន៍របស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នឹងត្រូវដាក់ជូនទៅរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងសម្រេច។ មុននឹងធ្វើសម្រេចអំពីសំណើគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ច្បាប់នេះគឺតម្រូវឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើការពិភាក្សាពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈ នៅក្នុងតំបន់គម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីប្រមូលមតិយោបល់របស់ភូមិ ឬ សហគមន៍ពាក់ព័ន្ធ យោបល់របស់អាជ្ញាធរដែនដីមូលដ្ឋាន និងរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងគម្រោងនោះ។ លើសពីនេះក៏ត្រូវធ្វើការអង្កេត ដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានលម្អិតអំពីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ និងម្ចាស់សិទ្ធិនានាលើក្បាលដី និងទ្រព្យដែលបម្រុងនឹងរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងអស្សាមិករណ៍នោះ។

---

[១៣] វាក្យខណ្ឌទី២ មាត្រា១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

[១៤] http://www.cambodiadailykhmer.com/35832 ចូលមើលថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧

[១៥] http://www.cambodiadailykhmer.com/35919 ចូលមើលថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៧

ខ. ការប្រកាសគម្រោង

បន្ទាប់ពី រាជរដ្ឋាភិបាលបានពិនិត្យ និងសម្រេចឯកភាពលើសំណើគម្រោងអស្សាមិករណ៍រួចមក គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នឹងចេញសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍។ សេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ នឹងកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីគោលបំណងនៃគម្រោង និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធលម្អិត ដើម្បីឲ្យជនរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងនោះ អាចដឹងអំពីទីតាំងគម្រោង អំឡុងពេលសម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោង និងអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការអនុវត្តនូវការធ្វើអស្សាមិករណ៍។ ដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍នឹងផ្ដល់ច្បាប់ចម្លងនៃសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ព្រមទាំងច្បាប់ចម្លងនៃច្បាប់ស្ដីពីអស្សាមិករណ៍ ដល់រាល់ជនរងប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោង។

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ដាក់ស្លាកសម្គាល់នៅលើទីតាំងគម្រោង ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីអចលនវត្ថុដែលត្រូវធ្វើអស្សាមិករណ៍ និងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយអំពីសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍នោះ និងធ្វើការបិទផ្សព្វផ្សាយនៅសាលាឃុំនៃទីតាំងគម្រោង។

ការផ្សព្វផ្សាយសេចក្ដីជូនដំណឹងនេះមានភាពចាំបាច់ណាស់ ពីព្រោះបន្ទាប់ពីមានការចេញសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍រួចមក ច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការលក់ ឬ ផ្ទេរសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុពាក់ព័ន្ធ ឬ ធ្វើការសាងសង់សំណង់ថ្មី ឬ សង់បន្ថែមលើសំណង់ដែលមានស្រាប់លើដីនោះឡើយ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី១ មាត្រា៣០ នៃច្បាប់ស្ដីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០។ រដ្ឋនឹងមិនទទួលស្គាល់នូវការលក់ ឬ ការផ្ទេរសិទ្ធិណាមួយដែលច្បាប់នេះបានហាមឃាត់ឡើយ ហើយនិងមិនផ្ដល់សំណងចំពោះសំណង់ថ្មី ឬ សំណង់ពង្រីកបន្ថែមដែល ច្បាប់នេះបានហាមឃាត់នោះផងដែរ។ រដ្ឋនឹងធ្វើការដោះស្រាយជាមួយម្ចាស់អចលនវត្ថុ និងម្ចាស់សិទ្ធិទាំងឡាយលើអចលនវត្ថុនោះដែលមានសិទ្ធិនោះនៅត្រឹមថ្ងៃចេញសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍តែប៉ុណ្ណោះ។

ជាក់ស្ដែង អាគារប៊ូឌីញ"ស" ជាអាគារមួយដែលបានសាងសង់នៅឆ្នាំ១៩៦៨ ក្នុងសម័យអាណានិគមនិយមបារាំង មានការជូនដំណឹងជាច្រើនដងដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋដែលកំពុងរស់នៅលើសំណង់អាគារដ៏ចំណាស់មួយនេះធ្វើការផ្លាស់ទីលំនៅ។ លុះដល់ចុង ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ លោក ជា សុផារ៉ា ជារដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ បានចេញសេចក្ដីប្រកាស

មួយស្តីពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នៅលើទីតាំងអគារប៊ូឌីញ ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្នុងតំបន់នោះ រស់នៅដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ សុវត្ថិភាព និងសុខុមាលភាព ដូចមានរូបនៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធទី១១[១៦]។

១.២.២. នីតិវិធីក្នុងពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍

បន្ទាប់ពីការរៀបចំគម្រោង និងសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដែលទទួលស្គាល់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលរួចមក គឺគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នឹងចេញសេចក្តីសម្រេចជាផ្លូវការអំពីការដកហូតទ្រព្យ និងជូនដំណឹងដល់ជនរងផលប៉ះពាល់អំពីសេចក្តីសម្រេចនោះ។ សេចក្តីជូនដំណឹងនេះ នឹងរៀបរាប់អំពីសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលនឹងត្រូវបានដកហូត ចំនួនសំណងដែលត្រូវផ្តល់ជូន និងកាលបរិច្ឆេទចុងក្រោយសម្រាប់ការចាកចេញពីទីតាំង ដែលត្រូវធ្វើការដកហូតនោះ។ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នឹងផ្តល់សំណងពេញលេញតាមដែលគណៈកម្មាធិការនេះកំណត់ឃើញថាជាសំណងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ជូនដល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និងម្ចាស់សិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះ។ នៅពេលដែលរដ្ឋសម្រេចធ្វើអស្សាមិករណ៍ទៅលើអចលនវត្ថុ ដើម្បីពង្រីកផ្លូវ ឬ សាងសង់ស្ពានថ្មី ឬ សាលារៀនថ្មី នោះមានមនុស្សជាច្រើនដែលកំពុងរស់នៅ និងកំពុងប្រកបរបររកស៊ីនៅតំបន់នោះ នឹងទទួលបាននូវអត្ថប្រយោជន៍ពីគម្រោងអភិវឌ្ឍថ្មីនោះ។ ប៉ុន្តែ ក៏មានមនុស្សខ្លះទៀតមិនសូវមានសំណាង ជាពិសេស គឺជនដែលមានទ្រព្យត្រូវបានធ្វើអស្សាមិករណ៍ ជនដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីតាំងនូវទីលំនៅ ឬ កន្លែងប្រកបរបររកស៊ីទៅកន្លែងថ្មី ឬ ជនដែលបាត់បង់ការងារ និងមធ្យោបាយចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសារតែគម្រោងអភិវឌ្ឍនោះ។

ប្រសិនបើ បុគ្គលណាមួយបដិសេធមិនព្រមចាកចេញពីទីតាំង ដែលត្រូវបានធ្វើការដកហូតនោះ នៅពេលផុតកាលកំណត់ដូចដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងនោះទេ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នឹងអាចស្នើសុំការអន្តរាគមន៍ពីអាជ្ញាធរសាធារណៈ ឬ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ចំពោះការចាត់វិធានការស្របច្បាប់ ដើម្បីសម្រេចឲ្យបាននូវការធ្វើ លទ្ធកម្មជាក់ស្តែងទៅលើអចលនវត្ថុដែលត្រូវបានដកហូតនោះ រួមទាំងវិធានការបណ្តេញជនទាំងនោះដោយបង្ខំចេញពីទីតាំងដកហូតផងដែរ[១៧]។ ដំណើរការអស្សាមិករណ៍ អាចប្រព្រឹត្តទៅបានដដែល ទោះបីជា បណ្តឹងមិនទាន់បាន

[១៦] កាសែតកោះសន្តិភាព ចុះនៅថ្ងៃសុក្រ ទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង ១៤:៣៧ ដោយ: ម៉ម វ៉ាន

[១៧] វាក្យខណ្ឌទី២ មាត្រា៣១ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

ដោះស្រាយរួចរាល់ក៏ដោយ និងចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលមិនសុខចិត្ត នឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នៅតែមានសិទ្ធិបន្តការប្តឹងតវ៉ារបស់ខ្លួន ទោះបីជា ក្រោយពេលដែលបុគ្គលទាំងនោះបានទទួលនូវការផ្តល់សំណង ឬ បន្ទាប់ពីមានការដកហូតទ្រព្យជាក់ស្តែងរួចហើយក៏ដោយ។

ក. ការដកហូតអចលនវត្ថុ

បន្ទាប់ពី ការទូទាត់សំណងរួចរាល់ និងបានធ្វើការប្រកាសឲ្យដំណើរការសកម្មភាពគម្រោងអស្សាមិករណ៍ពីរាជរដ្ឋាភិបាលហើយនោះ កម្មសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋលើអចលនវត្ថុ នឹងត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ទាំងស្រុង។ ប៉ុន្តែ ប្រជាពលរដ្ឋដែលទទួលបានសំណង ដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ហើយនោះ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិទាំងនោះ អាចកាន់កាប់លើអចលនវត្ថុដែលរងផលប៉ះពាល់ពីអស្សាមិករណ៍បានត្រឹមរយៈពេល មួយខែប៉ុណ្ណោះ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀង។ ក្នុងពេលដែលរស់នៅ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវក្នុងការថែរក្សា ស្នាក់អាស្រ័យ និងទទួលផលដដែលពីអចលនវត្ថុ រហូតដល់មានការទទួលយកអចលនវត្ថុដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍[១៩]។ ពេលដែលគណៈកម្មាធិការទទួលយកអចលនវត្ថុហើយ ម្ចាស់សិទ្ធិ និង/ឬ ម្ចាស់អចលនវត្ថុត្រូវតែរុះរើសំណង់របស់របរចេញពីកន្លែង ដែលត្រូវធ្វើអស្សាមិករណ៍ តាមសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិពុំអាចលក់ ឬ ផ្ទេរអចលនវត្ថុនោះឲ្យអ្នកដទៃបានទៀតឡើយ មិនតែប៉ុណ្ណោះ លិខិតឯកសារនានា និងនីតិវិធីទាំងអស់ដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។ ចំពោះការប្រើប្រាស់ដី ឬ អចលនវត្ថុដែលពាក់ព័ន្ធត្រូវរក្សាក្នុងលក្ខណៈដើម និងទំហំប្រើប្រាស់ដូចមាននៅពេលចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ និងមិនត្រូវសាងសង់សំណង់នៅលើដីនោះថែមទៀតឡើយ។

ខ. ការអនុវត្តគម្រោង

នៅពេលដែលគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ បានប្រកាសទទួលយកអចលនវត្ថុពី ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិហើយនោះ រដ្ឋ ឬ ម្ចាស់គម្រោងអស្សាមិករណ៍ត្រូវអនុវត្តទៅលើគម្រោងនោះ។ ការអនុវត្តគម្រោង គឺជាកិច្ចដំណើរការមួយយ៉ាងសំខាន់ដែលរដ្ឋ ឬ ម្ចាស់គម្រោងត្រូវ

[១៩] មាត្រា២៧ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងពេលអនុវត្តនោះ។ ដោយសារការធ្វើអស្សាមិករណ៍ជាសកម្មភាពមួយដែលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូច្នេះ រដ្ឋ ឬ ម្ចាស់គម្រោង ត្រូវតែយកអចលនវត្ថុដែលបានធ្វើអស្សាមិករណ៍ទាំងនោះ ទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់គោលដៅដែលបានគ្រោងទុកនៅក្នុងគម្រោងអស្សាមិករណ៍តែមួយប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីផលប្រយោជជាតិ និងផលប្រយោជសាធារណៈ។ រដ្ឋ ឬ ម្ចាស់គម្រោង មិនអាចទុកចោលនូវអចលនវត្ថុដែលធ្វើអស្សាមិករណ៍នោះឲ្យនៅទំនេរដោយគ្មានហេតុផលសមរម្យ ឬ ផ្ទេរទៅឲ្យតតិយជនណាម្នាក់ ដោយយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងគោលដៅបម្រើផលប្រយោជន៍ឯកជនបាននោះឡើយ។ បើសិនរដ្ឋ ឬ ម្ចាស់គម្រោងទុកអចលនវត្ថុនោះឲ្យនៅទំនេរចោលដោយគ្មានហេតុផលសមរម្យ និងមិនអនុវត្តទៅតាមគម្រោងដែលបានគ្រោងទុកនោះ គឺអាចធ្វើឲ្យមានការប៉ះពាល់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលអាចធ្វើឲ្យមានការបាត់បង់ការទុកចិត្តពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋទៅលើរាជរដ្ឋភិបាល ហើយពេលខ្លះអាចបង្កឲ្យមានវិវាទរវាងប្រជាពលរដ្ឋ និងរាជរដ្ឋាភិបាលផងដែរ។ ប៉ុន្តែ រដ្ឋក៏អាចទុកអចលនវត្ថុនោះឲ្យនៅទំនេរសិនក៏បាន បើក្នុងករណីដែលស្ថានភាពនៃការអនុវត្តគម្រោងមិនអំណោយផលដូចជា ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ឬ ស្ថានភាពផ្សេងៗដែលធ្វើឲ្យពុំអាចអនុវត្តនៅគម្រោងអស្សាមិករណ៍បាននោះ។

១.២.៣. ការទូទាត់សំណងនៃអស្សាមិករណ៍

ជាទូទៅ ការកំណត់អំពីចំនួនសំណងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ សម្រាប់គម្រោងនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន ក៏ដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ នឹងមានការប្រែប្រួលខុសគ្នាយ៉ាងច្រើន។ ពីព្រោះ ក្នុងករណីនៃការទិញលក់ឯកជនដែលធ្វើឡើងរវាងភាគីមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពទិញលក់ មានន័យថា អ្នកលក់អាចជ្រើសរើសបដិសេធមិនព្រមទទួលយកតម្លៃដែលអ្នកទិញស្នើឡើង ហើយមិនលក់ទ្រព្យនោះឲ្យអ្នកទិញបានយ៉ាងងាយ ចំណែកឯការធ្វើអស្សាមិករណ៍វិញវាប្រៀបនឹងករណីលក់ដោយបង្ខំ។

រាជរដ្ឋាភិបាលដែលជាភាគីអ្នកទិញ តាមរយៈគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ មានឥទ្ធិពលខ្ពស់ជាងភាគីអ្នកលក់ដែលជាប្រជាពលរដ្ឋ ដោយសារ រាជរដ្ឋាភិបាលមានភារកិច្ចការពារថវិកាជាតិ ដូចនេះ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវមានការប្រយ័ត្នប្រយែងមិនឲ្យមានការផ្តល់សំណងហួសពីតម្លៃនៃអចលនវត្ថុដែលត្រូវដកហូតនោះឡើយ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងការផ្តល់សំណង រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏មានកាតព្វកិច្ច ក្នុងការផ្តល់ភាពយុត្តិធម៌ និងការពារសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកលក់ដោយបង្ខំនោះផងដែរ។

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវជ្រើសរើសគណៈកម្មការ ឬ ភ្នាក់ងារឯករាជ្យណាមួយឲ្យធ្វើការសិក្សាកំណត់អំពីថ្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួស ដែលការកំណត់នោះអាចជួយសម្រួលការងារមួយចំនួនដល់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ក្នុងការវាយតម្លៃដោយឥតលម្អៀង ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជាសំណងដ៏សមរម្យ និងយុត្តិធម៌។ លើសពីនេះ ច្បាប់មានចែងពីមធ្យោបាយសម្រាប់ធ្វើការតវ៉ាអំពីកម្រិតចំនួនសំណង ជាបឋម គឺឲ្យប្តឹងទៅគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា និងជាចុងក្រោយ គឺប្តឹងទៅតុលាការ។

ក. គោលការណ៍នៃការផ្តល់សំណង

ជាទូទៅ គោលការណ៍នៃការផ្តល់សំណងត្រូវបានកំណត់ដោយគណៈកម្មការ ឬ ភ្នាក់ងារឯករាជ្យមួយដែលជ្រើសរើសដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ គឺស្តង់ដារនៃការផ្តល់សំណងត្រូវគិតតាមថ្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួស នៅពេលនៃកាលបរិច្ឆេទនៃការចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍។ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ មានសិទ្ធិទទួលបានសំណងលើការខូចខាតចំពោះអចលនវត្ថុជាក់ស្តែងដែលមាន ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ដែលកាលបរិច្ឆេទចុងក្រោយ គឺសម្រាប់អ្នកមានសិទ្ធិទទួលបាននូវសំណងសមរម្យ និង យុត្តិធម៌។ ការសងសំណងតាមស្តង់ដារនៃការផ្តល់សំណងគិតតាមថ្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួស គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយដែលធ្វើឲ្យការសងសំណងមានភាពយុត្តិធម៌ និងជាកត្តាមួយដែលអាចធ្វើឲ្យម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិភាគច្រើន អាចទទួលយកនូវសំណងពីការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដោយពេញចិត្ត។ *ថ្លៃជំនួស* ជាចំនួនដែលបុគ្គលម្នាក់ត្រូវចំណាយ ដើម្បីទទួលបាននូវទ្រព្យថ្មីមួយមកជំនួសឲ្យទ្រព្យចាស់ណាមួយនោះ ក្នុងពេលណាមួយជាក់លាក់ រីឯ *ថ្លៃទីផ្សារ* ជាតម្លៃព្រមព្រៀងគ្នារវាងអ្នកលក់ដែលមានឆន្ទៈលក់ និងអ្នកទិញដែលមានឆន្ទៈទិញ នៅក្នុងជីវភាពសាមញ្ញ គឺភាគីទាំងសងខាងមានភាពឯករាជ្យ។ ម្យ៉ាងទៀត ថ្លៃជំនួស គឺជាចំនួនដែលគណនាមុនពេលធ្វើការរើបអូស ដែលត្រូវការសម្រាប់ជំនួសទ្រព្យដែលរងផលប៉ះពាល់ ដោយគ្មានការដកចេញនូវចំនួនពន្ធ និង/ឬ ថ្លៃចំណាយលើចរន្តការ រួមមាន៖ ដីផលិតកម្ម ដីលំនៅឋាន ផ្ទះ សំណង់ ដំណាំរុក្ខជាតិដែលមិនទាន់កាប់ ដំណាំ និងដើមឈើដាំដុះតាមរដូវកាល និង ដើមឈើដែលដាំយកឈើ[១៩]។

[១៩] សៀវភៅច្បាប់អចលនវត្ថុនៅកម្ពុជា រៀបរៀងដោយ East-West management Institute.Inc នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ ជំពូកទី១១ ទំព័រទី៣៧៦

សំណាងត្រូវបានពិនិត្យមើលលើទ្រព្យពីរប្រភេទធំៗ គឺទ្រព្យរូបីយ និងទ្រព្យអរូបីយ ដែលមានស្តង់ដារផ្សេងៗគ្នាដែលត្រូវប្រើដើម្បីកំណត់អំពី សំណាងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ សម្រាប់ទ្រព្យប្រភេទផ្សេងៗគ្នាទាំងនេះ ចំពោះសំណាងសម្រាប់ទ្រព្យរូបីយ គឺមានលក្ខណៈងាយស្រួលយល់ជាងដោយសារមនុស្សភាគច្រើនសុទ្ធតែមានទ្រព្យរូបីយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ហើយធ្វើការទិញលក់ទ្រព្យរូបីយជាញឹកញាប់។ ស្តង់ដារនៃការផ្តល់សំណាង គឺសំណាងត្រូវគិតតាមថ្លៃជំនួស ឬ ថ្លៃទីផ្សារ ដែលថ្លៃទាំងពីរនេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយគណៈកម្មការ ឬ ភ្នាក់ងារឯករាជ្យណាមួយ តាមការជ្រើសរើសរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍[២០]។ ប្រាក់សំណាងត្រូវគិតតាមតម្លៃសំណាងសរុប ដកចំនួនទឹកប្រាក់បន្ទុកពន្ធប្រថាប់ត្រា និង/ឬ ពន្ធលើដីធ្លីមិនប្រើប្រាស់ដែលកន្លងមកមិនទាន់បានបង់ជូនរដ្ឋដែលប្រាក់សំណាងមិនត្រូវបានគិតដល់ការប្រែប្រួលនៃតម្លៃ ក្រោយពីពេលដែលកើតមានចាប់ពីថ្ងៃចេញប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍នោះឡើយ[២១]។ ហេតុផលក្នុងការចងបែបនេះ គឺដោយសារនៅពេលដែលសាធារណៈជនបានដឹងអំពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ តម្លៃដីនៅលើទីតាំងគម្រោងនោះអាចមានការកើនឡើង ឬ ថយចុះ[២២] ហើយសំណាងត្រូវទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ ជាទ្រព្យ ឬ ជាសិទ្ធិជំនួស ទៅតាមភាពជាក់ស្តែង ដោយមានការយល់ព្រមគ្នាពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ និងពីសំណាក់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍[២៣]។

ខ. នីតិវិធីនៃការផ្តល់សំណង

បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការទូទាត់សំណាង ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យតាមសំណើរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។ ក្នុងមាត្រា៤៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ វាក្យខណ្ឌទី១ នៃមាត្រា១៩ និងមាត្រា២១ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ និងមាត្រា៥ នៃច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ២០០១ តម្រូវឲ្យផ្តល់សំណាងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌មុននឹងរដ្ឋធ្វើអស្សាមិករណ៍ដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន។

ច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ មិនបានចែងច្បាស់លាស់អំពីរយៈពេលជាក់លាក់ដែលត្រូវផ្តល់សំណាងមុននឹងធ្វើអស្សាមិករណ៍នោះទេ។ សំណាងត្រូវផ្តល់ឲ្យយ៉ាងតិច ៣០ថ្ងៃមុនធ្វើការដកហូត

---

[២០] មាត្រា២២ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

[២១] មាត្រា២៥ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

[២២] មាត្រា២៦ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

[២៣] មាត្រា២៤ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

ជាអ្វីដែលច្បាប់នេះបានចែងគឺ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចកាន់កាប់ទីតាំងអចលនវត្ថុនោះបានត្រឹមរយៈពេល ១ខែ បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណង។ ក្នុងអំឡុងពេលនោះ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ទទួលខុសត្រូវលើការថែរក្សាទ្រព្យនោះ រហូតដល់មានការទទួលយកអចលនវត្ថុនោះដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍។

ជាទូទៅ មិនមែនរាល់វត្ថុដែលរងផលប៉ះពាល់ទាំងអស់ នឹងយល់ព្រមទទួលយកនូវការវាយតម្លៃទ្រព្យដែលរាជរដ្ឋាភិបាលចាត់ចែងធ្វើ និងឯកភាពចំពោះចំនួនសំណងសរុបដែលពួកគេនឹងត្រូវទទួលបានពីរដ្ឋនោះទេ។ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមួយចំនួនអាចនឹងតវ៉ាថាដី និងទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗទៀតដែលមាន គឺថ្លៃលើសពីអត្រាដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលយល់ព្រមផ្ដល់សំណងឲ្យច្រើនជាងនេះ។

វិវាទទាំងនេះមួយចំនួនអាចមានលក្ខណៈស្មុគ្រស្មាញ ហើយការដោះស្រាយវិវាទនោះក៏ត្រូវការពេលវេលាយូរដែរ ជាពិសេសសម្រាប់គម្រោងធំៗដែលមានការប៉ះពាល់បុគ្គលច្រើននាក់។ ពេលខ្លះវាអាចនឹងមានរឿង ប្រសិនបើម្ចាស់អចលនវត្ថុមិនឯកភាពលើប្រាក់សំណងដែលរដ្ឋបានស្នើផ្ដល់ឲ្យ ហើយបដិសេធមិនទទួលយកការផ្ដល់សំណងនោះ ទោះជាមានវិវាទ រដ្ឋាភិបាលក៏មិនចាំបាច់ចាំរហូតដល់វិវាទចប់នោះទេ រដ្ឋាភិបាលអាចដំណើរការអនុវត្តគម្រោងដោយ ទោះបីមិនទាន់ដោះស្រាយរួចរាល់ក៏ដោយ។

ការតវ៉ាមួយនៅក្នុងចំណោមការតវ៉ាធំៗ ដែលកើតមានជាញឹកញាប់ ពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីដោយសារតែការធ្វើអស្សាមិករណ៍នោះគឺ ទាក់ទងនឹងការប៉ានប្រមាណតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលរដ្ឋមានបំណង ចង់ដកហូត។ រាល់ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ រាជរដ្ឋាភិបាលតែងតែចង់ចំណាយចរិកាតិចបំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបានសម្រាប់ទ្រព្យដែលត្រូវដកហូតនោះ ដែលផ្ទុយនឹងម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិវិញ ដែលចង់បានប្រាក់សំណងច្រើនបំផុតតាមដែលអាចទាមទារ។ ភាគីម្ខាងៗអាចគិតថាការប៉ាន់ប្រមាណរបស់ខ្លួននូវតម្លៃទ្រព្យនោះ គឺមានលក្ខណៈ "សមរម្យ និងយុត្តិធម៌" ។ អ្វីដែលខុសប្លែកពីការទិញលក់ធម្មតា គឺថាបុគ្គលដែលជាម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ គ្មានជម្រើសចំពោះការលក់ ឬ ការរក្សាទុកនូវទ្រព្យរបស់ខ្លួនឡើយ ហេតុនេះ គូភាគីនៃការលក់ទ្រព្យដោយបង្ខំបែបនេះ មិនមានលក្ខណៈស្មើភាពគ្នាឡើយ។ ច្បាប់ស្ដីពីអស្សាមិករណ៍ មានចែងអំពីនីតិវិធីសម្រាប់ធ្វើការប្ដឹងតវ៉ាចំពោះការប៉ាន់ប្រមាណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលអំពីតម្លៃទ្រព្យ។ ក្នុងករណីខ្លះ ការដោះស្រាយចំពោះការប្ដឹងតវ៉ានោះអាចត្រូវចំណាយពេលរាប់ខែ ឬ រាប់ឆ្នាំ។

បើការអនុវត្តគម្រោងត្រូវរង់ចាំរហូតដល់វិវាទ ទាក់ទងនឹងសំណងនោះត្រូវបានដោះស្រាយចប់សព្វគ្រប់ ថ្លៃចំណាយលើការអនុវត្តគម្រោងនោះ អាចមានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង និងទទួលផលប្រយោជន៍ពីគម្រោងសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ ឬ ផ្លូវរថភ្លើង ឬ ព្រលានយន្តហោះ ឬ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈផ្សេងៗនោះនឹងត្រូវពន្យាពេលផងដែរ។ ប្រាក់សំណង គឺជាបញ្ហាចំពោះមុខនៅក្នុងពេលនោះ ព្រោះថាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺទាមទារនូវការផ្តល់សំណងសមរម្យដែលអាចទទួលយកបានដែលមិនមែនជាតម្លៃទាបបំផុតនោះទេ ហើយការលក់ ឬ មិនលក់នូវអចលនវត្ថុនោះលែងជាបញ្ហាទៀតនោះឡើយ។

ដើម្បីជៀសវាងនូវការចំណាយថវិកាច្រើនដោយសារការពន្យាពេលអនុវត្តគម្រោង ច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ បានចែងថា រាជរដ្ឋាភិបាលអាចបន្តធ្វើការដកហូតអចលនវត្ថុនោះបាន ទោះបីជាម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ មិនឯកភាពទទួលយកនូវប្រាក់សំណងដែលបានស្នើផ្តល់ជូនដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ឬ ទទួលយកការផ្តល់ប្រាក់សំណងពីគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ប៉ុន្តែ រក្សាសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងតវ៉ាជាបន្តស្របតាមបញ្ញត្តិ មាត្រា៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ ២០១០។

ជំពូកទី២

ជំពូកទី២

វិវាទក្នុងអស្សាមិករណ៍

វិវាទ គឺជាដំណើរទាស់ទែងគ្នា ឬ ដំណើរឈ្លោះប្រកែកគ្នា[២៤]។ វិវាទកើតមានឡើងតាមរយៈសកម្មភាពដែលបានប្រព្រឹត្តដោយចេតនា ឬ ដោយអចេតនាក្ដី។ យ៉ាងណាមិញ ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍របស់រដ្ឋ តែងតែជួបនឹងការលំបាកមួយចំនួន ដោយតម្រូវឲ្យមានការសម្របសម្រួល និងផ្ដល់សំណងប្រកបដោយភាពសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ដើម្បីឲ្យដំណើរការអាចទៅមុខបានដោយរលូន។ វិវាទដែលកើតមានឡើងទាំងនោះ ដោយសារបញ្ហាប្រឈមនានាដែលបានកើតមានមុនពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ ឬ ក្នុងពេលធ្វើអស្សាមិករណ៍ ឬ ក្នុងការទូទាត់សំណងអស្សាមិករណ៍ ដូចនេះ ទាមទារឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះវិវាទទាំងនោះ។ ការដោះស្រាយវិវាទមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី៦ នៃច្បាប់ស្ដីពីអស្សាមិករណ៍ ចែងនូវគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានមួយចំនួន និងនីតិវិធីសម្រាប់ការប្ដឹងតវ៉ា ដែលប្រជាពលរដ្ឋអាចប្រើនៅក្នុងដំណាក់កាលផ្សេងៗគ្នានៃវដ្ដគម្រោង។ មានតែ បីមាត្រាប៉ុណ្ណោះដែលចែងនៅក្នុងជំពូកនេះ ដូចនេះ សេចក្ដីលម្អិតភាគច្រើននឹងត្រូវមានចែងពន្យល់បន្ថែមនៅក្នុងអនុក្រឹត្យ និងលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗទៀតដែលណែនាំអនុវត្តច្បាប់នេះ ជាធម្មតា បញ្ហាប្រឈម និងដំណោះស្រាយទាំងឡាយដែលកើតមាន ឬ អាចកើតមាននៅក្នុងដំណើរការនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ទាំងមូល តែងតែមានលើរាល់ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នីមួយៗ។ តើបញ្ហាអ្វីខ្លះដែលកើតមានក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍? តើរាជរដ្ឋាភិបាលមានវិធីសាស្ត្រដូចម្ដេចខ្លះក្នុងការដោះស្រាយវិវាទទាំងនោះ? ដូចនេះ ក្នុងជំពូកទី២ ស្ដីពីវិវាទនៃអស្សាមិករណ៍ នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពី**បញ្ហាប្រឈម** (២.១) និង**ដំណោះស្រាយ** (២.២)។

២.១. បញ្ហាប្រឈម

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានបង្កើតឲ្យមាន បញ្ហាជាច្រើន មិនត្រឹមតែរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលជាមួយនឹងស្ថាប័នឯកជន ឬ ប្រជាពលរដ្ឋនោះទេ លើសពីនោះ គឺរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលមានវិវាទជាមួយនឹងស្ថាប័នរដ្ឋដូចគ្នាផងដែរ។ រាល់ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ តែងតែជួបនៅបញ្ហាជាច្រើន ដោយសារតែពាក់ព័ន្ធនឹងការដកហូតនូវសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋទៅលើអចលនវត្ថុ។ បញ្ហាជាច្រើនកើតឡើងនៅក្នុងដំណាក់កាលអនុវត្តគម្រោងអស្សាមិករណ៍ដោយសារ

[២៤] វចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្ដេចសង្ឃ ជួន ណាត់ ឆ្នាំ២០១១

ភាពកើតទុក្ខមិនសុខចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអាចធ្វើឲ្យមានបញ្ហាប៉ះពាល់ដល់មជ្ឈដ្ឋាននៅក្បែរនោះទៀតផង។ កត្តាទាំងនោះហើយដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់បុគ្គលិករដ្ឋ ឬអ្នកអនុវត្តគម្រោង ព្រមទាំងធ្វើឲ្យការអនុវត្តគម្រោងមានភាពយឺតយ៉ាវទៀតផង[២៥]។ ភាពដែលនាំឲ្យរាំងស្ទះទាំងអស់នេះហើយដែលបណ្តាលឲ្យការធ្វើអស្សាមិករណ៍នីមួយៗមានការប្តឹងតវ៉ា និងធ្វើឲ្យការអនុវត្តគម្រោងត្រូវចំណាយពេលវេលាកាន់តែច្រើនថែមទៀត។ តើបញ្ហាប្រឈមដែលកើតនៅក្នុងអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានបែងចែកជាប៉ុន្មានប្រភេទ? ចំពោះបញ្ហាប្រឈមនេះ គឺភាគច្រើនកើតចេញពី **បញ្ហាប្រឈមរវាងរដ្ឋ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ**(២.១.១) ក្រៅពីនោះគឺកើតចេញពី **បញ្ហារវាងរដ្ឋ និងប្រជាពលរដ្ឋ**(២.១.២)។

២.១.១. បញ្ហារវាងរដ្ឋ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ

ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៧ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០ បានចែងថា "មានតែរដ្ឋទេ គឺជាអ្នកធ្វើអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងគោលដៅជាផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ ដោយការធ្វើអស្សាមិករណ៍អាចអនុវត្តបាន លុះកណា យកទៅអនុវត្តគម្រោងដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៥ នៃច្បាប់នេះ។ យ៉ាងណាមិញ ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ គឺសម្តៅទៅលើការដកហូតអចលនវត្ថុដើម្បីយកមកអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិនិងបំរើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ដែលអចលនវត្ថុទាំងនោះ អាចជាទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និង/ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន។ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី១ មាត្រ៥៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ មានចែងថា *"ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ភ្នំ សមុទ្ទ បាតសមុទ្ទ ឆ្នេរសមុទ្ទ អាកាស កោះ ទន្លេ ព្រែក ស្ទឹង បឹង ព្រៃឈើ ធនធានធម្មជាតិ មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌ មូលដ្ឋានការពារប្រទេស សំណង់ផ្សេងៗទៀតដែលបានកំណត់ថា ជារបស់រដ្ឋ។"* នៅពេលខ្លះការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ ក៏មិនប្រាកដថាជាការអនុវត្តដោយងាយស្រួលដូចជាទ្រឹស្តីដែលបានចែងក្នុងច្បាប់នោះដែរ ព្រោះម្ចាស់គម្រោងអស្សាមិករណ៍អាចបង្កឲ្យកើតមានបញ្ហា ដោយសារពុំបានអនុវត្តទៅតាមគម្រោងដែលបានដាក់ស្នើសុំទៅរាជរដ្ឋាភិបាល ឬ អនុវត្តខុសពីគម្រោងនោះ។ នេះហើយជាបញ្ហាប្រឈមមួយ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលពុំអាចទទួលយកបាន និងធ្វើឲ្យអ្នកផ្តល់ជំនួយពីបណ្តាសង្គមអន្តរជាតិបាត់បង់ទំនុកចិត្តក្នុងការផ្តល់ជំនួយ ដើម្បីអនុវត្តនូវគម្រោងអស្សាមិករណ៍នេះ។ បើសិនជា មានការបញ្ឈប់ក្នុងការផ្តល់ជំនួយ ដើម្បីធ្វើអស្សាមិករណ៍ នេះគឺជាបញ្ហាដ៏ធំមួយដែលធ្វើឲ្យយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ឬ

---

[២៥] សៀវភៅសារណាអំពី គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្រ្ត ឆ្នាំ២០១២ ទំព័រទី២៦

ពេលខ្លះទៀតអាចឈានទៅដល់ការបោះបង់ គម្រោងអស្សាមិករណ៍ចោលក៏អាចថាបាន។ ពិតប្រាកដណាស់ ថវិកា គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់ក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ព្រោះអស្សាមិករណ៍ត្រូវតែគ្រោងថវិកា ដើម្បីត្រៀមទុកក្នុងការផ្តល់សំណង រាល់គ្រប់សកម្មភាពដែលអាចកើតមាន។ នៅពេលអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានផ្អាក ឬ បញ្ឈប់ ទាំងនេះជាហេតុផលយ៉ាងធំដែលបង្កឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលបានបាត់បង់ជំនឿចិត្តទៅលើម្ចាស់គម្រោងអស្សាមិករណ៍។

២.១.២. បញ្ហាប្រឈមរវាងរដ្ឋ និងប្រជាពលរដ្ឋ

បន្ទាប់ពី ធ្វើការបកស្រាយអំពីការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរួចហើយ ឃើញថាពិតជាអាចកើតមាននូវបញ្ហា។ ចំណែកឯ ការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន វាមានភាពលំបាកកាន់តែខ្លាំងដោយសារតែបញ្ហាទាំងអស់គឺ កើតចេញពីប្រជាពលរដ្ឋដែលជាជនរងផលប៉ះពាល់ផ្ទាល់តែម្តង។ បញ្ហាជាច្រើនដែលបានកើតចេញពីការប្តឹងតវ៉ាសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដោយសារតែភាពមិនសុខចិត្តក្នុងការទទួលយកនូវសំណងដែលបានសងទៅលើការខូចខាតរបស់ពួកគាត់។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះកើតមានឡើង ដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនពុំយល់ដឹងច្បាស់លាស់ថាអ្វីគឺជាការធ្វើអស្សាមិករណ៍ និងភាពមិនអាចទទួលយកនូវសំណង ឬ ភាពមិនចង់បាត់បង់នូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនមានប្រើសព្វថ្ងៃ។ ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនធំ ពួកគាត់តែងគិតថាអស្សាមិករណ៍នេះគឺជាការដកហូតសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ពួកគាត់ដែលទទួលបានស្របច្បាប់ពីរាជរដ្ឋាភិបាល ហើយហេតុអ្វីបានជាធ្វើការដកហូតវិញបែបនេះ។ ពេលខ្លះពួកគាត់ក៏អាចយកហេតុផលថាច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍នេះពួកគាត់ពុំបានដឹងពីមុនមក ហើយដោយសារតែការផ្សព្វផ្សាយអប់រំផ្នែកច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាពុំទាន់បានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដែលអាចឲ្យប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទាំងប្រទេសអាចទទួលយកបាននោះឡើយ។ ណាមួយច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ទើបតែចូលជាធរមាននៅឆ្នាំ ២០១០ ដែលពុំទាន់មានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចដឹងអំពីគោលដៅ និងគោលបំណងរបស់ច្បាប់នេះបាន។

ចំពោះ ការទូទាត់សំណងវិញ ក៏តែងតែកើតមាននូវបញ្ហា ដែលបណ្តាលឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមានការប្តឹងតវ៉ាអំពីការទូទាត់សំណងនេះផងដែរ ទោះបីការទូទាត់សំណងធ្វើឡើងតាមរយៈការកំណត់ដោយគណៈកម្មការ ឬ ភ្នាក់ងារឯកជនណាមួយតាមតម្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួសក៏ដោយ។ ទោះបីជាលក្ខខណ្ឌក្នុងការផ្តល់សំណងមានលក្ខណៈល្អប្រសើរជាងមុនក្តី ក៏ប្រជាពលរដ្ឋនៅតែពុំអាចទទួលយកបានដដែល ដោយសារតែកង្វះការអប់រំផ្សព្វផ្សាយផ្នែកផ្លូវច្បាប់ និងមិនបានយល់ច្បាស់អំពី

គោលបំណងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ថែមទាំង ពួកគាត់បានបាត់បង់នូវសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានស្របច្បាប់ និងកាន់កាប់ជាបន្តបន្ទាប់គ្នាពីជីដូនជីតាមកម្ល៉េះ។ ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនមិនព្រមទទួលយកនូវសំណង ដោយពួកគាត់នៅតែបន្តគិតថាសំណងនេះ មិនសមទៅនឹងតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគាត់ដែលបានបាត់បង់ ជាពិសេសគឺ ផ្ទះដូនតា និងពិបាករកទីតាំងថ្មីដែលអាចប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតដូចកន្លែងដែលធ្លាប់រស់នៅរបស់ពួកគាត់មុនជាដើម។ កត្តាទាំងអស់នេះហើយជាហេតុបង្កឲ្យមានការរាំងស្ទះដល់ការអនុវត្តគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដែលជាជម្ងឺប្រចាំកាយចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ជាក់ស្តែង អាគារប៊ូឌីញ"ស" ស្ថិតក្នុងសង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញដែលរដ្ឋមានបំណងក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍លើអាគារនេះតាំងពីឆ្នាំ២០១៥ ម្ល៉េះរួចហើយនោះ គឺប្រជាពលរដ្ឋក្នុងឆ្នាំនោះមិនយល់ព្រមឡើយ ប៉ុន្តែបើធ្វើការក្រឡេកមកមើល ការដោះស្រាយដោយអភិបាលក្រុងភ្នំពេញ និងក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ឈានចូលឆ្នាំ២០១៧នេះវិញ មានត្រឹមតែប្រជាពលរដ្ឋប្រហែល៦% នៃចំនួនម្ចាស់សហកម្មសិទ្ធិសរុបដែលមិនទាន់ធ្វើការសម្រេចចិត្ត ដោយសារពុំសូវពេញចិត្តនឹងការកំណត់តម្លៃនេះ ដោយពួកគាត់និយាយថាតម្លៃសំណងគួរតែមានការប្រែប្រួល ឬ ឡើងតម្លៃ រវាងសហកម្មសិទ្ធិករដែលរស់នៅជាន់លើ និងសហកម្មសិទ្ធិករដែលរស់នៅជាន់ផ្ទាល់ដី ព្រោះការបង់ពន្ធក៏បានភាពខុសគ្នាផងដែរ ម្យ៉ាងទៀតចំពោះប្រជាពលរដ្ឋដែលបានធ្វើការតយ៉ាបដំបូលរស់នៅចេញពីអាគារជាច្រើនឆ្នាំ ក៏បានទាមទារសំណងដូចប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្នុងអាគារផងដែរ[២៦]។ ចំពោះករណីដែលបានកើតមាននៅក្នុងខេត្តកណ្តាល ដោយប្រជាពលរដ្ឋមួយគ្រួសារ ក្នុងចំណោមគ្រួសារមួយចំនួនធំទៀតដែលរងគ្រោះដោយសារការអភិវឌ្ឍស្ពានខាងស្តាំស្ពានព្រែកក្តាម បានប្តឹងតវ៉ាជំទាស់ទៅនឹងការផ្តល់សំណងពីអាជ្ញាធរ ដែលមានភាពមិនច្បាស់លាស់ និងមិនស្របទៅតាមតម្លៃទីផ្សារដែលទាបបំផុតផងនោះ។ អ្នកស្រី សូ ផល្លីយ៉ា ដែលជាជនរងអស្សាមិករណ៍រស់នៅភូមិទួលងោក ឃុំកំពង់ហ្លួង ស្រុកពញាឮខេត្តកណ្តាល មានប្រសាសន៍ថា គម្រោងសាងសង់ស្ពានខាងជើងស្ពានព្រែកក្តាមនេះ បានប៉ះចំទៅលើលំនៅដ្ឋាន របស់គាត់ទាំងស្រុង ដែលជាការព្រួយបារម្ភថា គម្រោងនេះនឹងធ្វើឲ្យ បាត់បង់ដីធ្លី និងផ្ទះសម្បែង ព្រមទាំង របរលក់ដូរនៅមុខផ្ទះទាំងអស់តែម្តង។ ដោយសារមានការទាមទារ ពីគ្រួសាររងគ្រោះខាងលើបានធ្វើការទាមទារសំណងទៅតាមតម្លៃទីផ្សារ ដែលទាបបំផុត ម្ចាស់ផ្ទះខាងលើអះអាងថា ដីនិងលំនៅដ្ឋានទំហំ១០ម៉ែត្រគុណនឹង១៥ម៉ែត្រ យ៉ាងទាបបំផុតមាន តម្លៃ

[២៦] សារព័ត៌មានរបស់ពលរដ្ឋ (People News) ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧ ម៉ោង១៦:៤០នាទី ដោយ ពិ ជ័យ

៣៨០០០ដុល្លារ ប៉ុន្តែបែរជាអាជ្ញាធរខេត្តផ្តល់សំណងត្រឹមតែ១ម៉ឺនដុល្លារ និងដីមួយកន្លែងនៅទីតាំងផ្សេង ប៉ុន្តែ មិនទាន់បញ្ជាក់ច្បាស់ថាដីផ្តល់សំណងនោះ មានទីតាំងនៅចំណុចណានៅឡើយ ដោយម្ចាស់ផ្ទះរងគ្រោះអះអាងថា គ្រួសារគាត់មិនជំទាស់ទៅនឹងគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍របស់រដ្ឋាភិបាលនោះទេ តែសុំការអភិវឌ្ឍន៍ផ្តល់សំណងសមរម្យតែប៉ុណ្ណោះ[២៧]។

ដោយឡែក នៅក្នុងករណីវិវាទក្នុងគម្រោងសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២វិញ ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងសហគមន៍មកពីឃុំចំនួនបី គឺឃុំស្រែគរ ឃុំក្បាលរមាស និងឃុំភ្លុក បានធ្វើការតវ៉ានៅក្នុងការឈូសឆាយសម្អាតផ្ទៃអាង។ មូលហេតុនៃធ្វើការតវ៉ា ព្រោះប្រជាពលរដ្ឋមិនចង់ឲ្យធ្វើការឈូសឆាយយកព្រៃកក់ខ្មោចសពដូនតារបស់ពួកគាត់ ដោយពួកគាត់គិតថាលុយពុំអាចដោះដូរបានឡើយ។ ក្នុងនោះ តួលេខរបស់គណៈកម្មការដោះស្រាយសំណងផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីរហូតបច្ចុប្បន្នប្រជាពលរដ្ឋជាង ១២ភាគរយ ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋរងផលប៉ះពាល់ជាង ១ពាន់គ្រួសារមិនទាន់យល់ព្រមទទួលសំណង។ ក្នុងនោះប្រជាពលរដ្ឋភូមិស្រែគរ១ និងស្រែគរ២ មានចំនួនជាង ៩០គ្រួសារ និងភូមិក្បាលរមាស ជាង ៣០គ្រួសារ[២៨]។

២.២. ការដោះស្រាយវិវាទអស្សាមិករណ៍

ដោយសារតែភាពមិនចុះសម្រុងគ្នាក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍រវាងរដ្ឋ ជាមួយនឹងទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជននេះហើយជាហេតុបង្កឲ្យច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ចែងប្រការជាមុននូវដំណោះស្រាយ និងបង្កើតគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និងគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា។ ដំណើរការបណ្តឹង ត្រូវការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅកាន់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ក្នុងករណីគ្មានការដោះស្រាយប្រកបដោយការពេញចិត្តពីប្រពលរដ្ឋ ឬ អ្នកខូចប្រយោជន៍ទេនោះ អ្នកតវ៉ាអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅកាន់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍។

សម្រាប់បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍នានាលើដី ឬ ទ្រព្យដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោង ដែលជាបញ្ហាសំខាន់ដូចគ្នានឹងបញ្ហាសំណងដែរ ដោយសារការគណនាសំណងនឹងត្រូវធ្វើឡើង ផ្អែកលើប្រភេទនៃសិទ្ធិលើទ្រព្យដែលរងផលប៉ះពាល់នោះម្ចាស់អចលនវត្ថុ

[២៧] កាសែតកម្ពុជាថ្មី ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥ ដោយ រាំបូរ

[២៨] សារព័ត៌មានរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី RFA ចុះផ្សាយថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ដោយ រដ្ឋា វិសាល

ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ នឹងត្រូវបានផ្តល់ឱកាសជាដំបូងឲ្យជម្រាបអំពីការទាមទារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ទៅក្រុមអ្នកស៊ើបអង្កេតសាធារណៈ ដែលចាត់តាំងដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍។ តើការដោះស្រាយចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍មានអ្វីខ្លះ? តើដំណោះស្រាយនីមួយៗមានលក្ខណៈខុសគ្នាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? តើនរណាខ្លះជាអ្នកដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ? តើការដោះស្រាយវិវាទក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ ត្រូវគោរពលក្ខខណ្ឌអ្វីខ្លះ?

ដូចនេះ ផ្នែកការដោះស្រាយវិវាទអស្សាមិករណ៍ នឹងធ្វើការបកស្រាយ ពីរចំណុច គឺ **ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ (២.២.១)** និង**ការដោះស្រាយវិវាទក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ (២.២.២)**។

២.២.១. ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ

មុននឹងឈានទៅដល់ការដោះស្រាយវិវាទតាមផ្លូវតុលាការ គូបដិបក្សគប្បីជ្រើសរើសយកការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការជាមុនសិន។ ក្នុងនោះ ការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការគឺត្រូវដោះស្រាយនូវបញ្ហាប្រឈមទាំងឡាយតាមរយៈគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និងតាមរយៈគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា[២៩]។

ដោយអនុលោមតាមមាត្រា៣៣ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០ បានបញ្ញត្តិថា *"ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដែលមិនយល់ព្រមនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ អាចប្តឹងទៅគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា"*។ តាមរយៈមាត្រានេះ បានបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ចំពោះការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍មានឋានានុក្រមទាបជាងគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា។ ចំពោះករណីខ្លះទៀត ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចប្តឹងដោយផ្ទាល់ទៅកាន់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាដោយមិនចាំបាច់ប្តឹងតវ៉ាទៅគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ជាមុនបាន ប៉ុន្តែ ករណីដែលច្បាប់បានកំណត់ពាក្យបណ្តឹង ត្រូវដាក់ជូនដោយផ្ទាល់ទៅគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាតែម្តង។ បានសេចក្តីថា ប្រសិនបើការទាមទាររបស់ប្រជាពលរដ្ឋមិនត្រូវបានកត់ត្រាត្រឹមត្រូវ ឬ មានកង្វះចន្លោះនៅក្នុងកំណត់ត្រាអង្កេតនោះ ដោយសារហេតុផលណាមួយ អ្នកដែលទាមទារសិទ្ធិនោះ គួរគិតពីមធ្យោបាយសមស្របក្នុងការនាំបញ្ហានោះទៅជម្រាបដល់ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍។ ប្រសិនបើ បន្ទាប់ពីរយៈពេលសមរម្យមួយ ហើយនៅតែមិនបានទទួលការឆ្លើយតប ឬ សេចក្តី

[២៩] មាត្រា៣២ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

សម្រេច គួរជាទីពេញចិត្តណាមួយពីគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ទេនោះ ជនរងផលប៉ះពាល់ដោយសារអស្សាមិករណ៍នោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹង ជូនទៅគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ក្នុងអំឡុងពេលដែលច្បាប់បានកំណត់ជាក់លាក់។

បុគ្គលដែលមានសមត្ថកិច្ចស្របតាមច្បាប់ដែលត្រូវត្រួតពិនិត្យ និងដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ារបស់ម្ចាស់អចនលវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ គឺគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និងគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនមានការយល់ព្រម ចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ម្ចាស់សិទ្ធិ និង/ឬ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ អាចប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចបាន។

ដោយបណ្តឹងសុំឲ្យមានការអង្កេតរបស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលដំណើរការនីតិវិធីនៃបណ្តឹងនេះគឺដូចជា បន្ទាប់ពី ទទួលបាននូវសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលមិនយល់ព្រមទៅនឹងសេចក្តីប្រកាសរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ អាចធ្វើពាក្យបណ្តឹងស្នើសុំឲ្យមានការអង្កេត ដែលបណ្តឹងនេះគឺត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដើម្បីឲ្យមានភាពច្បាស់លាស់នៃបណ្តឹងនោះ។ ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងសុំឲ្យមានការអង្កេតនេះ ភាគីត្រូវធ្វើឡើងក្នុងកំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការងារដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលទទួលសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍។

នៅក្នុងករណី ចំពោះពាក្យបណ្តឹងដែលភាគីខាងប្រជាពលរដ្ឋបានដាក់ ពុំមានភាពត្រឹមត្រូវគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាត្រូវច្រានចោលនូវពាក្យបណ្តឹងនោះ ត្រូវបញ្ជូនទៅឲ្យភាគីនៃបណ្តឹងនោះវិញ ដើម្បីឲ្យដឹងថាពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ត្រូវបានគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាច្រានចោល ប៉ុន្តែ បើគណៈកម្មាធិការបានពិនិត្យមើលលើទម្រង់នៃពាក្យបណ្តឹង ហើយកម្មវត្ថុនៃពាក្យបណ្តឹងនោះមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវនោះ គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាត្រូវចាត់វិធានការបើកការអង្កេតសារឡើងវិញ។ ក្រោយពីបានធ្វើការអង្កេតចប់ជាស្ថាពរក្នុងកំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃនៃថ្ងៃធ្វើការ គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ដែលក្នុងនោះត្រូវលើកនូវអនុសាសន៍ និងសុំការសម្រេចពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាល។ ដោយផ្អែកលើ ការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាត្រូវចេញនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនចំពោះបណ្តឹងរបស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយ

បណ្តឹងតវ៉ា ត្រូវបញ្ជូនទៅឲ្យភាគីដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីឲ្យដំណឹងអំពីអត្ថន័យរបស់សេចក្តីសម្រេចនោះ។

ជាក់ស្តែង អាគារប៊ូឌីញ"ស" ត្រូវបានរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើការដកហូតពីប្រជាពលរដ្ឋដោយជោគជ័យក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ដោយឡែក កាលពីឆ្នាំ២០១៥កន្លងទៅ ការដកហូតនេះក៏ធ្លាប់កើតមានឡើងដែរ ប៉ុន្តែមិនបានសម្រេចនោះទេ។ ក្រឡេកមកឆ្នាំ២០១៧ ដំបូងឡើយ ប្រជាពលរដ្ឋបដិសេធលើការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះដូចគ្នា ប៉ុន្តែស្ថិតនៅក្រោមដំណោះស្រាយរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ រួមជាមួយនឹងអន្តរក្រសួង ដែលបានផ្តល់ឲ្យប្រជាពលរដ្ឋក្នុងអាគារប៊ូឌីញ"ស" ដោយតម្លៃបន្ទប់ ១៤០០ដុល្លាអាមេរិកក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េ គឺជាតម្លៃមួយខ្ពស់ និងសមស្របជាមួយនឹងស្ថានភាពអាគារប៊ូឌីញដែលកំពុងចាស់ទ្រុឌទ្រោមស្រាប់[៣០]។

២.២.២. ការដោះស្រាយក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ

យោងតាមមាត្រា៣៤ នៃច្បាប់ស្តីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០ ក្នុងករណីដែលមិនមានការយល់ព្រមចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាចប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ចំពោះនីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ដែលធ្វើឡើងមិនបានត្រឹមត្រូវ ការដកហូតអចលនវត្ថុណាមួយ ដែលមិនបានយកទៅបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ផលប្រយោជន៍ជាតិ និងការទូទាត់សំណងដែលធ្វើឡើងមិនបានគ្រប់ចំនួនសមរម្យ។ ដោយផ្អែកលើការបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រានេះ ការប្តឹងតាមផ្លូវតុលាការដាច់ខាតត្រូវតែចូលក្នុងលក្ខខណ្ឌណាមួយខាងលើនេះ ដោយលក្ខខណ្ឌទីមួយ (នីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ដែលធ្វើឡើងមិនត្រឹមត្រូវ) ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាខកខានមិនបានជូនដំណឹងដល់អាជ្ញាធរ ឬ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិត្រឹមត្រូវ។ ចំពោះលក្ខខណ្ឌទីពីរ (ការដកហូតដែលមិនយកទៅបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ផលប្រយោជន៍ជាតិ) ពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងនេះ គឺជនរងផលប៉ះពាល់អាចប្តឹងឲ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេត ដើម្បីកំណត់អំពីលក្ខណៈនៃគម្រោងទៅកាន់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា។ ក្នុងករណីលើកលែង បើសិនម្ចាស់អចលវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមិនអាចធ្វើពាក្យណ្តឹងតវ៉ាសុំឲ្យមានការអង្កេតបានទេ ចំពោះតម្រូវការសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍផ្លូវជាតិធំៗ ស្ពាន ផ្លូវរថភ្លើង ការតភ្ជាប់ ការចែកចាយបណ្តាញទឹក ភ្លើង បំពង់បង្ហូរប្រេងកាត បំពង់បង្ហូរទឹកខ្វក់ ខ្សែបណ្តាញ ឬ លូមេបង្ហូរទឹក ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ។ លក្ខខណ្ឌទីបី (ការទូទាត់សំណងដែលធ្វើឡើងមិនបានគ្រប់ចំនួនសមរម្យ និងយុត្តិធម៌) ពាក់ព័ន្ធនឹងការគណនា

---

[៣០] សារព័ត៌មានរបស់វិទ្យុបារាំង RFI ចុះផ្សាយថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧ ដោយ អេង គីមហុង

ចំនួន និងលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់ជនរងប៉ះពាល់អស្សាមិករណ៍ដែលនឹងត្រូវទទួលបានសំណង[៣១]។ ម្យ៉ាងទៀត ដីកាសម្រេចរបស់តុលាការ គឺជាដីកាសម្រេចបិទផ្លូវតវ៉ា គឺបានសេចក្ដីថាបណ្ដឹងរបស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការម្ដងទៀតវិញនោះទេ។

ដោយសមត្ថភាពជាភាគីក្នុងការធ្វើបណ្ដឹង គឺត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ក្នុងការធ្វើបណ្ដឹង គឺបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់។ ចំពោះម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចជាបុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពដោយខ្លួនឯងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ អាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងដោយខ្លួនឯងទៅកាន់គណៈកម្មាធិការដែលមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយនូវបណ្ដឹងតវ៉ា។ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចធ្វើសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងតាមរយៈអ្នកតំណាងដោយអាណត្តិ ដែលខ្លួនបានជ្រើសរើសបានផងដែរ។ អ្នកតំណាងដោយអាណត្តិ ចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពបណ្ដឹង ហើយសកម្មភាពណាមួយ ដែលអ្នកតំណាងដោយអាណត្តិបានធ្វើដោយគ្មានការយល់ស្របពីសំណាក់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ គឺសកម្មភាពទាំងនោះនឹងមិនមានអនុភាពឡើយ។ ដូចនេះ អ្នកតំណាងដោយអាណត្តិ ត្រូវតែទទួលបានសិទ្ធិពិសេសពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពក្នុងការប្ដឹងដូចជាទៅលើ ការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ការផ្សះផ្សារ ការលះបង់ការទាមទារ ឬ ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ហើយរាល់សកម្មភាពរបស់អ្នកតំណាងដោយអាណត្តិនេះត្រូវចាត់ជាសកម្មភាពរបស់គូភាគី[៣២]។ ក្នុងលិខិតនៃពាក្យបណ្ដឹង ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវចំនុចដូចជា ឈ្មោះម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាសយដ្ឋាន និងលេខទូរស័ព្ទ មូលហេតុនៃការធ្វើពាក្យបណ្ដឹង ការរៀបរាប់អំពីលក្ខណៈស្របច្បាប់នៃដីនោះ ផលប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិនៅលើទឹកដីដែលត្រូវដកហូតនេះ នៅក្នុងពាក្យបណ្ដឹងភាគីនៃពាក្យបណ្ដឹងនេះ គប្បីសរសេរបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់លាស់នូវអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ។

យោងតាមអត្ថបទសារព័ត៌មានរបស់វិទ្យុអាស៊ីសេរី RFA ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២ ដោយ រដ្ឋា វិសាល បានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ទីតាំងដីចាំជំឡូងមួយកន្លែងដែលគ្រប់គ្រងដោយក្រុម

[៣១] សៀវភៅច្បាប់អចលនវត្ថុនៅកម្ពុជា រៀបរៀងដោយ East-West management Institute.Inc នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ ជំពូកទី១១ ទំព័រទី៣៩១

[៣២] មាត្រា៥២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

សហាគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចប្រមាណ ១០គ្រួសារ នៅភូមិឡាម៉េះ ឃុំប៊ូស្រា ស្រុកពេជ្រាដា ខេត្តមណ្ឌល ត្រូវបានលោកមេបញ្ជាការយោធាស្រុកដកហូតយកដោយបានបញ្ជាឲ្យកងទាហាន ចូលទៅដោតបង្គោលទង់ជាតិ និងសង់រោងប្រក់សំពត់កៅស៊ូលើទីតាំងនោះ គឺពុំមានឯកសារអ្វីបញ្ជាក់អំពីការចូលមកបោះទីតាំងនោះផងដែរ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រជាពលរដ្ឋដែលជាជនរងផលប៉ះពាល់អស្សាមិករណ៍ អាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬ តាមរយៈអ្នកតំណាងទៅកាន់តុលាការដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេត ព្រោះថាការដកហូតនេះពុំមានការបង្កើតគណៈកម្មាធិការណាមួយនោះទេ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានអនុវត្តឲ្យស្របតាមគោលដៅ និងគោលបំណងនៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ដែលបានអនុម័ត នៅថ្ងៃទី២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ និងចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ដោយរដ្ឋសភាដែលមាន ៨ជំពូក និង៣៩មាត្រា។ ច្បាប់ស្តីអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងគោលដៅកំណត់អំពីគោលការណ៍ យន្តការ នីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ និងសំណងឲ្យបានសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ នៃច្បាប់នេះ។ បន្ថែមលើនេះ មាត្រា២ នៃច្បាប់ដដែល មានគោលបំណងធានានូវការដកហូតសិទ្ធិស្របច្បាប់លើកម្មសិទ្ធិឯកជន ធានាដល់ការទូទាត់សំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ និងបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ។ ការដកហូតដីធ្លីពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិស្ថិតក្រោមរូបភាពជាអស្សាមិករណ៍ ដាច់ខាតត្រូវតែស្ថិតក្នុងការកំណត់នៃមាត្រា៥ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០ ពីចំណុចក ដល់ ចំណុចណ (១៥ចំណុច)។

ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដែលអនុលោមទៅតាមរបៀប និងដំណើរការនីតិវិធីដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៣ នីតិកាលទី៤ គឺពិតជាបានរួមចំណែកក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ដើម្បីបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងផលប្រយោជន៍ជាតិ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តជាជំហានៗ និងទទួលបានជោគជ័យជាបន្តបន្ទាប់ មានន័យថា ក្នុងកិច្ចការប្រព្រឹត្តទៅនៃការអភិវឌ្ឍន៍បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តក្នុងប្រទេស ក៏ទទួលជោគជ័យ ហើយប្រជាពលរដ្ឋក៏ទទួលបានសំណងសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ដោយមានការគិតតាមតម្លៃទីផ្សារ (តម្រូវឲ្យមានអ្នកជំនាញធ្វើការវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ) និងថ្លៃជំនួស (តម្រូវឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលផ្តល់ជាអចលនវត្ថុនៅកន្លែងទីទៃ ឬ វត្ថុណាមួយដែលមានតម្លៃស្មើ ដើម្បីជាថ្នូរក្នុងការដោះដូរ) រួមទាំងការផ្តល់ត្រឡប់ទៅវិញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថ្មីដែលល្អប្រសើរ សម្រាប់ជាប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងតំបន់ដែលទទួលរងអស្សាមិករណ៍ ក៏ដូចជាប្រយោជន៍របស់សង្គមជាតិទាំងមូល ។

ថ្វីត្បិត ការអនុវត្តកន្លងមករបស់សាលារាជធានីភ្នំពេញពុំបានអនុវត្តទៅតាមយន្តការ និងនីតិវិធីដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ឲ្យបានទាំងស្រុងមែនពិត ប៉ុន្តែយន្តការមួយចំនួនត្រូវបានអនុវត្តមានលក្ខណៈសមស្រប ដែលផ្តល់ឱកាសឲ្យម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិបានជួបពិភាក្សាលើកជាមតិយោបល់ ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹងសំណងចំពោះអាគារ ដីធ្លី

ផ្ទះសម្បែង ដីដាំដុះដំណាំ ជាមួយភាគីរដ្ឋដែលជាម្ចាស់គម្រោងតាមរយៈការបង្កើតគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និងគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ដែលមានតួនាទីក្នុងការសម្របសម្រួលដោះស្រាយនូវផលប៉ះពាល់ទាំងឡាយ ដែលកើតមានក្នុងគម្រោងនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ។ ជាក់ស្តែង កន្លងមកវិវាទអស្សាមិករណ៍ត្រូវបានដោះស្រាយដោយទទួលបានជោគជ័យជាបន្តបន្ទាប់ ក្នុងនោះ វិវាទដែលមានការដោះស្រាយមិនទាន់រួចរាល់នៅមានចំនួនតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ដោយសារតែម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមួយចំនួនតូចធ្វើការបដិសេធមិនព្រមទទួលយកសំណងដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់ជូននោះទេ ប៉ុន្តែបញ្ហាឧបសគ្គរាំងស្ទះទាំងនោះនឹងត្រូវបានដោះស្រាយជាអន្លើតាមរយៈក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ និងក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ។

ទោះបីជា ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិបានទទួលយកប្រាក់សំណងរួចហើយក្តី ប៉ុន្តែជនរងផលប៉ះពាល់នៅតែអាចប្តឹងជំទាស់បានជានិច្ច ដោយលើកនូវហេតុផលសមរម្យក្នុងការតវ៉ាជាមួយនឹងរដ្ឋ។ ក្នុងនោះមាត្រា១៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០ បានបញ្ញត្តិថា *"ការដកហូតនៅតែអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ទោះបីទំនាស់នៅមិនទាន់បានដោះស្រាយរួចរាល់ហើយក្តី។"* ដូចនេះ ការប្តឹងជំទាស់ និងការដោះស្រាយនៅតែបន្តកើតមានក្នុងកំឡុងពេលការដកហូតកំពុងប្រព្រឹត្តទៅលើតំបន់អស្សាមិករណ៍ ប្រសិនបើ បុគ្គលណាដែលធ្វើឲ្យរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនៃការអនុវត្តគម្រោងដែលបម្រើឲ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ ផលប្រយោជន៍ជាតិ នឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ខែ ដល់ ១ឆ្នាំ និងពិន័យជាទឹកប្រាក់ពី ១សែនរៀល ដល់ ២លានរៀល ដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា៣៦ នៃច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

យោងតាមការបកស្រាយខាងលើនេះ ចំពោះដំណើរការនីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពិតជាជួបនឹងផលវិបាកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះមានបញ្ហាប្រឈមជាច្រើនដែលបានកើតឡើង ហើយភាគច្រើនបញ្ហាប្រឈមទាំងនោះគឺជារឿងដដែលៗ ទោះបីជា ការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ និងបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែ សំណង និងបញ្ហាផ្សេងៗដែលប្រជាពលរដ្ឋទាមទារតែងតែកើតមានរហូត។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បញ្ហាទាំងនោះបានបង្កឲ្យមានការរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនីតិវិធីនៃការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ហើយចំណាយពេលវេលា និងថវិកាយ៉ាងច្រើនទៀតផង។

ដើម្បីដោះស្រាយនឹងបញ្ហាប្រឈមដែលកើតមានឡើង ក្រុមរបស់ខ្ញុំសូមមានមតិយោបល់ដូចតទៅៈ

– សូមអំពាវនាវដល់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅ ក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមមេត្តាយកចិត្តទុកដាក់ដោយធ្វើការស្វែងយល់បន្ថែមឲ្យបានច្រើន ពាក់ព័ន្ធច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ឆ្នាំ២០១០ និងស្វែងយល់អំពីនីតិវិធីនៃការសងសំណងផងដែរ។

– សូមអំពាវនាវដល់រាជរដ្ឋាភិបាល សូមធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអប់រំបន្ថែម ចំពោះច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ឲ្យកាន់តែទូលំទូលាយ ដូចជាការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈវិទ្យុ ទូរទស្សន៍ ផ្ទាំងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន។ល។

– សូមអំពាវនាវដល់ម្ចាស់គម្រោងអស្សាមិករណ៍ សូមសិក្សាឲ្យបានល្អិតល្អន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយទៅលើផលប្រយោជន៍ និងផលប៉ះពាល់សម្រាប់ការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ជៀសវាងការចំណាយពេលវេលា និងថវិកាច្រើនលើសពីគម្រោងដែលបានគ្រោងទុក។ ដូចនេះ សូមពង្រឹងដល់ការផ្សព្វផ្សាយអប់រំ និងពន្យល់បន្ថែមដល់ប្រជាពលរដ្ឋឲ្យបានយល់ដឹងអំពីការធ្វើអស្សាមិករណ៍នេះផង។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

- **លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលពាក់ព័ន្ធ**

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣

២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧

៣. ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ

៤. ច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

៥. ច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ២០០១

៦. ព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩ ស្តីពី គោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ឆ្នាំ២០០៦

៧. អនុក្រឹត្យ លេខ ១២៩អនក្រ.បក ស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ឆ្នាំ២០០៦

- **សៀវភៅពាក់ព័ន្ធ**

៨. សៀវភៅ នីតិនគរូបនីយកម្ម របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ បណ្ឌិត អ៊ុន សកក្កដា បង្រៀនក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០១៦-២០១៧

៩. សៀវភៅច្បាប់អចលនវត្ថុនៅកម្ពុជា រៀបរៀងដោយ East-West management Institute.Inc

- **វចនានុក្រម**

១០. វចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្តេចសង្ឃ ជួន ណាត ឆ្នាំ២០១១

- **គេហទំព័រពាក់ព័ន្ធ**

១១. គេហទំព័ររបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ (http://www.mlmupc.gov.kh)

១២. គេហទំព័ររបស់ហ្វេកប៊ុក (https://www.facebook.com)

១៣. គេហទំព័ររបស់វិទ្យាស្ថានអាឡឺម៉ង់សម្រាប់កិច្ចការសន្តិសុខ និងអន្តរជាតិ (https://www.swp-berlin.org)

១៤. គេហទំព័ររបស់កាសែតខេមបូឌាដេលី (http://www.cambodiadailykhmer.com)

១៥. គេហទំព័ររបស់កាសែតកម្ពុជាថ្មី (www.kampucheathmey.com)

១៦. គេហទំព័ររបស់កាសែតកោះសន្តិភាព (https://kohsantepheapdaily.com.kh)

១៧. គេហទំព័ររបស់កាសែតអាស៊ីសេរីសម្លេងអាមេរិកកាំង (http://www.rfa.org/khmer/news)

១៨. គេហទំព័ររបស់កាសែតអាស៊ីសេរីសម្លេងបារាំង (http://www.rfi.org/khmer/news)

១៩. គេហទំព័ររបស់កាសែតខ្មែរសារិកា (https://khmersahrika.com)

ឧបសម្ព័ន្ធ

មាតិកាឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ ជំពូកទី៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣

ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖ ច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ឆ្នាំ២០១០

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣៖ ព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩ ស្តីពីគោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាល នៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់និតិបុគ្គលសាធារណៈ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤៖ អនុក្រឹត្យ លេខ៧២ អនក្រ.បក ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥៖ អនុក្រឹត្យ លេខ១២៩ អនក្រ.បក ស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់និតិបុគ្គលសាធារណៈ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៦៖ ទិដ្ឋភាពផ្សារកំពង់ជ្រៃ ខេត្តតាកែវ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ក្រោយពីធ្វើអស្សាមិករណ៍

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧៖ គម្រោងសាងសង់ស្លាបខាងជើងស្ពានព្រែកក្ដាម នៅភូមិទួលងោក ឃុំកំពង់ហ្លួង ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្តាល

ឧបសម្ព័ន្ធទី៨៖ ស្ថានីយ៍ប្រេងឥន្ធនៈមួយកន្លែង ស្ថិតក្នុងគម្រោងពង្រីកផ្លូវ និងសាងសង់ស្ពានអាកាសដែលធ្វើនៅសង្កាត់ចោមចៅ រាជធានីភ្នំពេញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៩៖ កំណាត់ផ្លូវដែកមួយដែលលាតសន្ធឹងពីផ្លូវជាតិលេខ៥ កាត់តាមសង្កាត់មួយចំនួនក្នុងខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១០៖ ព្រះវិហារអាល់សីកាល (ព្រះវិហារអ៊ិស្លាម) មានទីតាំងនៅក្បែរតំបន់បឹងកក់

ឧបសម្ព័ន្ធទី១១៖ គម្រោងអភិវឌ្ឍនៅអគារប៊ូឌីញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ជំពូកទី ៣
អំពី សិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ

មាត្រា ៣១.-

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញាព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិនារី និងសិទ្ធិកុមារ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ មានភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ មានសិទ្ធិសេរីភាព និងករណីយកិច្ចដូចគ្នាទាំងអស់ ដោយឥតប្រកាន់ ពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា ជំនឿ សាសនា និន្នាការនយោបាយ ដើមកំណើតជាតិ ឋានៈសង្គម ធនធាន ឬស្ថានភាពឯទៀតឡើយ ។ ការប្រើសិទ្ធិសេរីភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ មិនត្រូវឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិសេរីភាពអ្នកដទៃឡើយ ។ ការប្រើសិទ្ធិសេរីភាពនេះ ត្រូវប្រព្រឹត្តតាមលក្ខខណ្ឌកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣២.-

ជនគ្រប់រូប មានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត មានសេរីភាព និងមានសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន ។

ទោសប្រហារជីវិតមិនត្រូវឱ្យមានឡើយ ។

មាត្រា ៣៣.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមិនអាចត្រូវបានដកសញ្ជាតិ និរទេស ឬចាប់បញ្ជូនខ្លួនទៅឱ្យប្រទេសក្រៅណាមួយឡើយ លើកលែងតែមានកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរដែលកំពុងរស់នៅឯបរទេសត្រូវបានរដ្ឋគាំពារ ។

ការទទួលសញ្ជាតិខ្មែរត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៤.- ថ្មី

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោត និងអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៨ ឆ្នាំ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ ឆ្នាំ អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងជាតំណាងរាស្ត្រ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ៤០ ឆ្នាំ អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងជាសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

បទប្បញ្ញត្តិបន្ថយសិទ្ធិបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោត ត្រូវចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៣៥.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

របស់ប្រទេសជាតិ ។

សេចក្តីស្នើទាំងឡាយរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានទទួលការពិនិត្យ និងដោះស្រាយយ៉ាងហ្មត់ចត់ ពីអង្គការរដ្ឋ ។

មាត្រា ៣៦.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិជ្រើសរើសមុខរបរ សមស្របតាមសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន តាមសេចក្តីត្រូវការរបស់សង្គម ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិទទួលប្រាក់បំណាច់ស្មើគ្នាចំពោះការងារដូចគ្នា ។

ការងារមេផ្ទះមានតម្លៃស្មើគ្នានឹងកំរៃដែលបានមកពីការងារធ្វើនៅក្រៅផ្ទះ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិទទួលការធានារ៉ាប់រងសង្គម និងអត្ថប្រយោជន៍ខាងសង្គមកិច្ច ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិបង្កើតសហជីព និងចូលជាសមាជិកសហជីពនេះ ។

ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃសហជីពនឹងមានកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៧.-

សិទ្ធិធ្វើកូដកម្ម និងធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ ។

មាត្រា ៣៨.-

ច្បាប់រ៉ាប់រង មិនឱ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបរាងកាយបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

ច្បាប់ការពារជីវិត កិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនជនណាមួយ នឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរូបរាងកាយ ឬប្រព្រឹត្តិកម្មណាមួយដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឬជាប់ពន្ធនាគារត្រូវហាមឃាត់មិនធ្វើឡើយ ។ អ្នកដៃដល់ អ្នករួមប្រព្រឹត្ត និងអ្នកសមគំនិតត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពដែលកើតឡើងពីការបង្ខិតបង្ខំ តាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាងនៃពិរុទ្ធ-ភាពទេ ។

វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ ។

ជនជាប់ចោទណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោស ដរាបណាតុលាការមិនទាន់កាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិការពារខ្លួនតាមផ្លូវតុលាការ ។

មាត្រា ៣៩.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិប្តឹងបរិហារ ប្តឹងតវ៉ា ឬប្តឹងទារសំណងជួសជុលការខូចខាត ដែលបណ្តាលមកពីអំពើខុស

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ច្បាប់របស់អង្គការរដ្ឋ របស់អង្គការសង្គម និងរបស់បុគ្គលិកនៃអង្គការទាំងនោះ ។ ការដោះស្រាយបណ្ដឹងតវ៉ា និងសំណង ជួសជុលការខូចខាតជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ ។

មាត្រា ៤០.-

សេរីភាពក្នុងការដើរឆ្ងាយជិត និងតាំងទីលំនៅក្នុងស្ថានភាពស្របច្បាប់ របស់ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានគោរព ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរអាចចេញទៅតាំងទីលំនៅ នៅប្រទេសក្រៅ ឬវិលត្រឡប់មកវិញបាន។

ការរក្សាសិទ្ធិមិនឱ្យរំលោភលើលំនៅឋាន និងអាថ៌កំបាំងនៃការឆ្លើយឆ្លងតាមលិខិត តាមសារទូរលេខ ទូរពុម្ព ទូរគមន៍ និងតាមទូរស័ព្ទត្រូវបានធានា ។

ការឆែកឆេរលំនៅឋាន សម្ភារៈវត្ថុ និងលើរូបបុគ្គលត្រូវធ្វើឱ្យស្របនឹងបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

មាត្រា ៤១.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ មានសេរីភាពខាងការបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន សេរីភាពខាងសារព័ត៌មាន សេរីភាពខាងការបោះពុម្ពផ្សាយ សេរីភាពខាងការប្រជុំ ។ ជនណាក៏ដោយមិនអាចឆ្លៀតប្រើសិទ្ធិនេះ ដោយរំលោភ នាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសរបស់អ្នកដទៃ ដល់ទំនៀមទំលាប់ល្អរបស់សង្គម ដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងដល់សន្តិសុខជាតិបានឡើយ ។

របបសារព័ត៌មាន ត្រូវរៀបចំឡើងដោយច្បាប់ ។

មាត្រា ៤២.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានសិទ្ធិបង្កើតសមាគម និងគណបក្សនយោបាយ ។ សិទ្ធិនេះត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងឡាយ អាចចូលរួមក្នុងអង្គការមហាជនជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ការពារសមិទ្ធផលជាតិ និងសណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម ។

មាត្រា ៤៣.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិពេញទីខាងជំនឿ ។

សេរីភាពខាងជំនឿ និងការប្រតិបត្តិខាងផ្លូវសាសនាត្រូវបានរដ្ឋធានា ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមិនប៉ះពាល់ដល់ជំនឿ ឬសាសនាដទៃទៀត ដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់ និងសន្តិសុខសាធារណៈ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនារបស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ៤៤.-

ជនណាក៏ដោយ ទោះជាបុគ្គលក្ដី ជាសមូហភាពក្ដី មានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ មានតែរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ។

កម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់ ឋិតនៅក្រោមការគាំពារនៃច្បាប់ ។

ដែលនឹងដកហូតកម្មសិទ្ធិអំពីជនណាមួយបាននោះ លុះត្រាតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុក ហើយត្រូវផ្ដល់សំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ៤៥.-

ការរើសអើងគ្រប់ប្រភេទប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ ត្រូវបំបាត់ចោល ។

ការធ្វើអាជីវកម្មលើការងាររបស់ស្ត្រីត្រូវហាមឃាត់ ។

បុរស និងស្ត្រី មានសិទ្ធិស្មើគ្នាក្នុងគ្រប់វិស័យទាំងអស់ ជាពិសេសក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវធ្វើតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និងតាមគោលការណ៍ស្ម័គ្រចិត្ត ប្តីមួយប្រពន្ធមួយ ។

មាត្រា ៤៦.-

អំពើលក់ដូរមនុស្ស អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្នែកពេស្យាកម្ម និងអំពើអាសអាភាស ដែលប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់នារីត្រូវហាមឃាត់ ។

ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យមានការបញ្ឈប់នារីពីការងារ ដោយមូលហេតុមានគភ៌ ។ នារីមានសិទ្ធិឈប់សំរាកនៅពេលសម្រាលកូន ដោយទទួលប្រាក់បៀវត្ស និងដោយមានការធានារក្សាសិទ្ធិអតីតភាពក្នុងការងារ និងអត្ថប្រយោជន៍សង្គមផ្សេងៗទៀត ។

រដ្ឋ និងសង្គមយកចិត្តទុកដាក់បង្កលក្ខណៈឱ្យនារី ជាពិសេសនារីនៅជនបទដែលគ្មានទីពឹង បានទទួលការឧបត្ថម្ភ ដើម្បីមានមុខរបរ មានលទ្ធភាពព្យាបាលជំងឺ ឱ្យកូនទៅរៀន និងមានជីវភាពរស់នៅសមរម្យ ។

មាត្រា ៤៧.-

មាតាបិតា មានកាតព្វកិច្ចចិញ្ចឹមថែរក្សា និងអប់រំកូនឱ្យទៅជាពលរដ្ឋល្អ ។

កូនមានករណីយកិច្ចចិញ្ចឹម និងបីបាច់ថែរក្សាមាតាបិតា ដែលចាស់ជរាតាមទំនៀមទំលាប់ខ្មែរ ។

មាត្រា ៤៨.-

រដ្ឋធានារក្សាការពារសិទ្ធិរបស់កុមារ ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីកុមារ ជាពិសេសសិទ្ធិមានជីវិតរស់នៅ សិទ្ធិទទួលការអប់រំរៀនសូត្រ សិទ្ធិត្រូវបានទទួលការគាំពារក្នុងស្ថានការណ៍មានសង្គ្រាម និងការការពារប្រឆាំងនឹងអាជីវកម្មសេដ្ឋកិច្ច ឬកាមគុណលើកុមារ ។

រដ្ឋគាំពារប្រឆាំងនឹងការងារទាំងឡាយ ដែលអាចធ្វើឱ្យខូចដល់ការអប់រំ និងការរៀនសូត្ររបស់កុមារ ឬដែលនាំឱ្យអន្តរាយដល់សុខភាព ឬសុខុមាលភាពរបស់កុមារ ។

មាត្រា ៤៩.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបត្រូវគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងគោរពច្បាប់ ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូប មានកាតព្វកិច្ចរួមចំណែកកសាងប្រទេសជាតិ និងការពារមាតុភូមិ ។

កាតព្វកិច្ចការពារមាតុភូមិត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

មាត្រា ៥០.-

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ត្រូវគោរពគោលការណ៍អធិបតេយ្យជាតិ និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ត្រូវគោរពទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និងកម្មសិទ្ធស្របច្បាប់របស់ឯកជន ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ឧបសម្ព័ន្ធទី ២

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៤១០/០០៣

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ជស/រកម/០៤៩៨/០៦ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី ១៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ២ ហើយក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានពិនិត្យធម្មនុញ្ញភាព និងបានប្រកាសថាស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ តាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ១០៨/០០១/២០១០ ធ.ធ ចុះថ្ងៃទី ០៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ច្បាប់

ស្តីពី

អស្សាមិករណ៍

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

ច្បាប់នេះ មានគោលដៅកំណត់ពីអស្សាមិករណ៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយកំណត់ពីគោលការណ៍ យន្តការ នីតិវិធីនៃអស្សាមិករណ៍ និង សំណងឱ្យបានសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ សម្រាប់គម្រោងស្ថាបនា ស្តារ និង គម្រោងពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ បម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ផលប្រយោជន៍ជាតិ និង ការអភិវឌ្ឍរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ២.-

ច្បាប់នេះ មានគោលបំណងជាអាទិ៍ :

- ធានាការដកសិទ្ធិស្របច្បាប់លើកម្មសិទ្ធិឯកជនដោយសមរម្យ និង យុត្តិធម៌
- ធានាការទូទាត់សំណងជាមុនដោយសមរម្យ និង យុត្តិធម៌
- បម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និង ផលប្រយោជន៍ជាតិ
- ធ្វើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ។

មាត្រា ៣.-

ច្បាប់នេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះការធ្វើអស្សាមិករណ៍ដែលមានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ច្បាប់នេះ មិនគ្របដណ្តប់លើកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ អនុស្សារណៈ ស្តីពីការគាំពារវិនិយោគ រវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និង ប្រទេសជាដៃគូដែលមានចែងពីអស្សាមិករណ៍ទេ ។ ក្នុងករណីដែលពុំមានកិច្ចព្រមព្រៀងនេះទេ ឬ ក្នុងករណីដែលកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ អនុស្សារណៈពុំមានចែងពីអស្សាមិករណ៍ គឺត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអានុភាពនៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៤.-

ពាក្យសព្ទសំខាន់ៗដែលប្រើក្នុងច្បាប់នេះមានដូចតទៅ :

អស្សាមិករណ៍ សំដៅដល់ការដកហូតកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុរបស់រូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គលឯកជន និង នីតិបុគ្គលសាធារណៈ រួមមាន ដីសំណង់ និង ដីណាំដាំដុះសម្រាប់បម្រើការស្ថាបនា ស្តារ និង ពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបវន្តសាធារណៈដែលបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ និង ផលប្រយោជន៍ជាតិ ព្រមទាំងផ្តល់នូវសំណងជាមុនដោយសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ ។

ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬម្ចាស់សិទ្ធិ សំដៅដល់រូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គលឯកជន និង នីតិបុគ្គលសាធារណៈ រួមមាន កម្មសិទ្ធិករ ភោគី និង អ្នកមានសិទ្ធិទាំងឡាយនៅលើទីតាំងដីដែលជាអ្នកទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយសារគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ ទូទៅ សំដៅដល់ការប្រើប្រាស់ដី ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដោយសាធារណជនទូទៅ ឬ ដោយទីភ្នាក់ងារ ឬ ស្ថាប័នរដ្ឋ ឬ សាធារណៈ ។

តម្រូវការនៃផលប្រយោជន៍ជាតិ សំដៅដល់សកម្មភាព ឬ គម្រោងមានជាអាទិ៍ :

- ការសាងសង់ ស្តារ ថែទាំ ឬ ពង្រីក សំណង់ចាំបាច់ដល់កិច្ចការការពារជាតិ ឬ ការងារសន្តិសុខ

- ការកាន់កាប់ដី ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ ដើម្បីអនុវត្តជាក់ស្តែងនយោបាយការពារបូរណភាពទឹកដី ។

អ្នកអនុវត្តគម្រោង សំដៅដល់រដ្ឋ សហគ្រាស និង គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ អ្នកម៉ៅការ ឬ វិនិយោគិន ។

អតិថិ: សំដៅដល់ រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលដែលទទួលសិទ្ធិកាន់កាប់ និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់លើអចលនវត្ថុ ពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ ។

បុគ្គលដែលធ្វើការរារាំង សំដៅដល់ រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលឯកជនទាំងឡាយណាដែលជាមេក្លោង អ្នកសមគំនិត អ្នកញុះញង់ ដែលធ្វើសកម្មភាពដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោល ដោយគំនិតទុច្ចរិតក្នុងគោលដៅធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនៃការអនុវត្តស្របច្បាប់នៃគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

មាត្រា ៥.-

គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ មានជាអាទិ៍ :

ក- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកផ្លូវអាយស្ម័យយាន ផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន អាកាសយានដ្ឋាន កំពង់ផែ ដោយរួមទាំងរចនាសម្ព័ន្ធ និង ឧបករណ៍ ។

ខ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកស្ថានីយថាមពល រចនាសម្ព័ន្ធ ឧបករណ៍ និង ខ្សែ សម្រាប់ការបញ្ជូន និង ចែកចាយថាមពលអគ្គិសនី ។

គ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអគារ និង ឧបករណ៍សម្រាប់ប្រៃសណីយ៍ និង ទូរគមនាគមន៍ និង ប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យា ។

ឃ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកផ្លូវ ផ្លាក្រុង ចំណតយានយន្ត ទីផ្សារ សួនច្បារ និង ទីលានសាធារណៈ ។

ង- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត ប្រព័ន្ធ លូទឹកកខ្វក់ និង កន្លែងបម្រើសេវាសាធារណៈផ្សេងទៀត ។

ច- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអគារ សម្រាប់អប់រំបណ្តុះបណ្តាលវិទ្យាសាស្ត្រ វប្បធម៌ ថែរក្សាសុខភាព សន្តិសុខសង្គម និង កីឡាដ្ឋានសម្រាប់សម្តែងជូនជាសាធារណៈ ។

ឆ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកកន្លែងចម្រាញ់ និង កន្លែងប្រព្រឹត្តកម្ម សំណង់ ឧបករណ៍ សម្រាប់ការការពារធម្មជាតិ និង បរិស្ថាន ។

ជ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអគារ និង ឧបករណ៍សម្រាប់ស្រាវជ្រាវ និង សម្រាប់ ការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ និង ធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត ។

ឈ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកបណ្តាញឧស្ម័ន បណ្តាញបំពង់ប្រេងឥន្ធនៈ រោងចក្រចម្រាញ់ប្រេង រោងចក្រឬមប្រេង និង បណ្តាញដទៃទៀត ។

ញ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអគារតាំងទីលំនៅដែលបណ្តាលមកពីការបំផ្លាញ យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីធម្មជាតិមាន រញ្ជួយផែនដី ទឹកជំនន់ អគ្គិភ័យ និង គ្រោះរាំងស្ងួតជាដើម និង ការរៀបចំសម្រាប់ការតាំងទីលំនៅឡើងវិញ ។

ដ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកអគារសម្រាប់ការការពារ និង ការគាំពារប្រជាជន ។

ឋ- ការសាងសង់ ឬ ពង្រីកទីកន្លែងឆ្លងកាត់ព្រំដែន ។

ឌ- ការកសាង ពង្រីក ឬ ការរៀបចំសំណង់ចាំបាច់ដល់កិច្ចការពារជាតិ ឬ ការធានាសន្តិសុខ ។

ឍ- ការបង្កើតឡើងថ្មីនូវតំបន់ការពារធនធានធម្មជាតិ ព្រៃឈើ បេតិកភ័ណ្ឌវប្បធម៌បុរាណវិទ្យា ឬ ការពារបរិស្ថាន ។

ណ- ការអនុវត្តតាមតម្រូវការរបស់ជាតិ តាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

ជំពូកទី ២

គោលការណ៍ទូទៅ

មាត្រា ៦.-

អស្សាមិករណ៍ អាចធ្វើលើអចលនវត្ថុមួយផ្នែក ឬទាំងស្រុង ឬ លើសិទ្ធិប្រត្យក្សនៃអចលនវត្ថុ ។

មាត្រា ៧.-

មានតែរដ្ឋទេដែលជាអ្នកធ្វើអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងគោលដៅជាផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និង ផលប្រយោជន៍ជាតិ ។

អស្សាមិករណ៍អាចអនុវត្តទៅបាន លុះត្រាតែយកទៅអនុវត្តគម្រោង ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៩ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៨.-

រដ្ឋត្រូវតែទទួលទិញយកនូវចំណែកនៃអចលនវត្ថុ ដែលនៅសេសសល់ពីអស្សាមិករណ៍ ដោយថ្លៃសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ តាមសំណើរបស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដែលពុំអាចរស់នៅក្បែរគម្រោងបាន ឬ ពុំអាចសាងសង់លំនៅឋានបាន ឬ ពុំអាចប្រកបអាជីវកម្មអ្វីផ្សេងទៀតបាន ។

មាត្រា ៩.-

អចលនវត្ថុដែលត្រូវបានដកហូតនេះ ត្រូវប្រើប្រាស់សម្រាប់តែក្នុងគោលដៅដែលបានគ្រោងទុកនៅក្នុងប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ តម្រូវការនៃផលប្រយោជន៍ជាតិប៉ុណ្ណោះ និង មិនអាចឱ្យទុកនៅចោលទំនេរដោយគ្មានហេតុផលសមស្រប ឬ ផ្ទេរឱ្យតតិយជនណាម្នាក់ក្នុងគោលដៅបម្រើផលប្រយោជន៍ឯកជន

អចលនវត្ថុដែលនៅសល់ពីតម្រូវការប្រើប្រាស់ ត្រូវផ្តល់អាទិភាពលក់ជូនម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ តាមអត្រាតម្លៃនៃការទូទាត់សំណង ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមិនព្រមទទួលយកអចលនវត្ថុដែលសល់ពីតម្រូវការប្រើប្រាស់វិញទេ ត្រូវរក្សាទុកអចលនវត្ថុនោះជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ១០.-

ក្នុងករណីពិសេស និង បន្ទាន់ ដែលសុវត្ថិភាពសាធារណៈតម្រូវ ដូចជា ប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រោះអគ្គិភ័យ ទឹកជំនន់ ភ្លើងឆេះព្រៃ រញ្ជួយដី សង្គ្រាមដែលប្រុងនឹងកើតឡើង ឬ ការវាយប្រហារដោយភេរវកម្ម និង ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀតដែលកំណត់ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការដកហូតអចលនវត្ថុ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ឡើយ ហើយត្រូវប្រគល់ជូនម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិវិញនៅពេលចប់ការដកហូតនេះ ។

ក្នុងករណីបន្ទាន់ និង ចាំបាច់ដែលផលប្រយោជន៍ជាតិតម្រូវ រាជរដ្ឋាភិបាលមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអស្សាមិករណ៍ ដោយមិនចាំបាច់រៀបចំធ្វើការពិគ្រោះយោបល់តាមនីតិវិធី ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់នេះទេ ។

មាត្រា ១១.-

មុននឹងដំណើរការការងារអស្សាមិករណ៍ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវគ្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រូវផ្តល់ឥណទានឱ្យគ្រប់ចំនួន និង ទាន់ពេលវេលាជូនគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ តាមសំណើរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់យកទៅទូទាត់សំណងជូនម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយសារអស្សាមិករណ៍ ។

ជំពូកទី ៣
យន្តការអស្សាមិករណ៍

មាត្រា ១២.-

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍មួយត្រូវបានបង្កើតឡើង និង ដឹកនាំដោយតំណាងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ និង មានតំណាងក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចូលរួម ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ១៣.-

អនុគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ជាសេនាធិការនៃគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបានបង្កើតឡើង និង ដឹកនាំដោយអភិបាលនៃគណៈអភិបាលរាជធានី ខេត្ត និង មានតំណាងមន្ទីរជំនាញ អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធចូលរួម ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អនុគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១២ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ១៤.-

គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ត្រូវបានបង្កើតឡើង និង ដឹកនាំដោយតំណាងក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និង សំណង់ និង មានតំណាងក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចូលរួម ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យដោយឡែក ។

ជំពូកទី ៤
នីតិវិធីនៃអស្សាមិករណ៍
ផ្នែកទី ១
នីតិវិធីមុនអស្សាមិករណ៍

មាត្រា ១៥.-

អស្សាមិករណ៍ ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ និង មានការអនុញ្ញាតជាគោលការណ៍ពីរាជរដ្ឋាភិបាល តាមសំណើរបស់ក្រសួង ស្ថាប័នសាមី ។

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវរៀបចំសំណើស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីពិនិត្យ និង សម្រេច ។

មាត្រា ១៦.-

មុននឹងធ្វើសំណើស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវធ្វើការអង្កេតជាសាធារណៈ ដោយត្រូវកត់ត្រាភិនភាគឱ្យបានលម្អិតចំពោះរាល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ លើអចលនវត្ថុ និង ទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗទៀតដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់សំណង ព្រមទាំងត្រូវកត់ត្រានូវរាល់បញ្ហាពាក់ព័ន្ធ ។

ក្នុងការធ្វើការអង្កេតនេះ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវរៀបចំចាត់ចែងធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈ នៅក្នុងកម្រិតអាជ្ញាធរ រាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ជាមួយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ និង តំណាងភូមិ ឬ សហគមន៍ដែលរងនូវអស្សាមិករណ៍ ដើម្បីផ្តល់ពត៌មាន ជាក់លាក់ ច្បាស់លាស់ និង ទទួលបាននូវមតិយោបល់ពីគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធអំពីសំណើនៃគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ។

ដើម្បីកំណត់ពេលវេលាដកហូត ឬ ទឹកន្លែងដែលផ្តល់ថ្មី ឬ សំណង គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវសាកសួរគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ អំពីបញ្ហាអចលនវត្ថុ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ។

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការអង្កេតចប់ជាស្ថាពរក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ ដែលក្នុងនោះត្រូវលើកឡើងនូវអនុសាសន៍នានាដាក់ជូន និង សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ១៧.-

ផ្អែកលើការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ត្រូវចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដែលក្នុងនោះត្រូវជម្រាបដល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិឱ្យបានដឹងអំពីអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការដកហូតនោះ និង ត្រូវចែងអំពីគោលបំណង នៃការដកហូតកម្មសិទ្ធិ និង/ ឬ សិទ្ធិលើអចលនវត្ថុឱ្យបានច្បាស់លាស់ ដោយអនុវត្តតាមនីតិវិធី ដូចខាងក្រោម :

ក- កំណត់អំពីកម្មវត្ថុនៃគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ទីតាំង [illegible] និង រយៈពេលសម្រាប់អនុវត្តគម្រោង និង អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដែលមានសិទ្ធិដើម្បីធ្វើការដកហូតកម្មសិទ្ធិ និង/ ឬ សិទ្ធិ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន

ខ- កំណត់អំពីសំណងសមរម្យ និង យុត្តិធម៌

គ- កំណត់រយៈពេលនៃបណ្តឹងតវ៉ា

ឃ- ផ្ញើសេចក្តីប្រកាសទៅដល់គ្រប់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិដោយភ្ជាប់នូវលិខិតថតចម្លងនៃច្បាប់នេះ

ង- ដាក់ស្លាកសម្គាល់ថា អចលនវត្ថុនេះជាកម្មវត្ថុត្រូវដកហូតសម្រាប់បម្រើគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ

ច- ផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីប្រកាសតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ

ឆ- បិទផ្សាយសេចក្តីប្រកាសនៅសាលាឃុំ សង្កាត់ ពាក់ព័ន្ធនឹងទីតាំងគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តសាធារណៈ ហើយសេចក្តីប្រកាសនេះត្រូវផ្សព្វផ្សាយជូនដល់ប្រជាជនដែលមានអចលនវត្ថុពាក់ព័ន្ធដោយមេភូមិ ។

មាត្រា ១៨.-

បន្ទាប់ពីទទួលបាននូវសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាចធ្វើបណ្តឹងសុំឱ្យមានការអង្កេត ដើម្បីឱ្យដឹងថាជាតម្រូវការមួយចាំបាច់ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ ផលប្រយោជន៍ជាតិពិតប្រាកដមែន ឬ ក៏អាចបង្វែរទីតាំងគម្រោងទៅកន្លែងណាផ្សេងវិញបាន ។ បណ្តឹងនេះអាចធ្វើឡើងតាមរយៈមេធាវី ឬ តំណាងរបស់ខ្លួន ។

បណ្តឹងត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ជូនចំពោះគណៈ-កម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៤ នៃច្បាប់នេះ ។ ខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃបណ្តឹងមាន ជាអាទិ៍ :

- ឈ្មោះម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាសយដ្ឋាន និង លេខទូរស័ព្ទ
- មូលហេតុនៃការធ្វើបណ្តឹង
- ការរៀបរាប់អំពីលក្ខណៈស្របច្បាប់នៃដីនោះ
- ផលប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិនៅលើដីដែលត្រូវ

[illegible]

ប៉ុន្តែម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិមិនអាចធ្វើពាក្យបណ្តឹងតវ៉ាសុំឱ្យមានធ្វើការអង្កេតបានទេ ចំពោះតម្រូវការសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍផ្លូវជាតិធំៗ ស្ពាន ផ្លូវរទេះភ្លើង ការតភ្ជាប់ ការចែកចាយបណ្តាញទឹក ភ្លើង បំពង់បង្ហូរប្រេងកាត បំពង់បង្ហូរទឹកកខ្វក់ ខ្សែបណ្តាញ ឬ លូមេបង្ហូរទឹក ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ។

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការអង្កេតចប់ជាស្ថាពរក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ ដែលក្នុងនោះត្រូវលើកឡើងនូវអនុសាសន៍នានា និង សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

ផ្នែកទី ២
កិច្ចដំណើរការអស្សាមិករណ៍

មាត្រា ១៩.-

ការដកហូតកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍បានផ្តល់សំណងឱ្យម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិជាមុន ដោយសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ តាមគោលការណ៍ និង នីតិវិធីនៃការទូទាត់សំណងដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី ៣ ជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់នេះ ។

ការដកហូតនៅតែអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ទោះបីទំនាស់នៅមិនទាន់បានដោះស្រាយរួចរាល់ហើយក្តី ។ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលបានទទួលប្រាក់សំណងតាមការកំណត់របស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ នៅតែមានសិទ្ធិបន្តការប្តឹងរបស់ខ្លួនទៅតាមនីតិវិធីនៃការជំទាស់ និង ការដោះស្រាយទំនាស់ដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៣៤ ជំពូកទី ៦ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ២០.-

ការដកហូតកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុដទៃទៀត ត្រូវធ្វើឡើងដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ។ សេចក្តីសម្រេចអស្សាមិករណ៍ ត្រូវកំណត់ជាអាទិ៍ :

- កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុដែលត្រូវដកហូត
- សំណងដែលត្រូវទូទាត់
- កាលបរិច្ឆេទដែលតម្រូវឱ្យម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិធ្វើការរុះរើ ចាកចេញពីទីតាំង និង ធ្វើការប្រគល់អចលនវត្ថុ ជូនគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ។

មាត្រា ២១.-

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចអស្សាមិករណ៍ និង ត្រូវផ្តល់សំណងគ្រប់ចំនួនដល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ មុននឹងធ្វើអស្សាមិករណ៍ ។

ផ្នែកទី ៣
ការទូទាត់សំណងនៃអស្សាមិករណ៍

មាត្រា ២២.-

ប្រាក់សំណងដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យទៅម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ត្រូវគិតតាមថ្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួសនៅកាលបរិច្ឆេទនៃការចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

ថ្លៃទីផ្សារ ឬ ថ្លៃជំនួសត្រូវកំណត់ដោយគណៈកម្មការ ឬ ភ្នាក់ងារឯករាជ្យមួយ តាមការជ្រើសរើសរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ។

មាត្រា ២៣.-

ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ មានសិទ្ធិទទួលបាននូវសំណងលើការខូចខាតអចលនវត្ថុជាក់ស្តែង ដែលមានចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ដែលជាកាលបរិច្ឆេទចុងក្រោយសម្រាប់មានសិទ្ធិទទួលបាននូវសំណងសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ២៤.-

សំណងត្រូវទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ ជាទ្រព្យ ឬ ជាសិទ្ធិជំនួសទៅតាមភាពជាក់ស្តែង ដោយមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ និង ពីគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ។

បែបបទ និង នីតិវិធីនៃការទូទាត់សំណង ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យតាមសំណើរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ ។

មាត្រា ២៥.-

ប្រាក់សំណងត្រូវគិតតាមតម្លៃសំណងសរុប ដកចំនួនទឹកប្រាក់បន្ទុកពន្ធប្រថាប់ត្រា និង/ ឬ ពន្ធលើដីធ្លីមិនប្រើប្រាស់ដែលកន្លងមកមិនទាន់បានបង់ជូនរដ្ឋ ហើយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ត្រូវបង់ប្រាក់ពន្ធកាត់ទុកទាំងនោះចូលថវិកាជាតិ តាមនីតិវិធីជាធរមាន ។

មាត្រា ២៦.-

ប្រាក់សំណងចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ មិនត្រូវបានគិតដល់ការប្រែប្រួលនៃតម្លៃដែលកើតមានឡើង ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍នោះឡើយ ដោយការប្រែប្រួលទាំងនោះអាចពាក់ព័ន្ធដល់ការផ្លាស់ប្តូរវិធានការបម្រុងផ្ទៃដីទុកដែលមានក្នុងផែនការនគរូបនីយកម្ម ដែលកំណត់តំបន់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ឬ ផែនការប្រើប្រាស់ដីធ្លីដែលបានអនុម័តត្រឹមត្រូវ ឬ ដោយការប្រែប្រួលនោះបណ្តាលមកពីសេចក្តីប្រកាស ស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

មាត្រា ២៧.-

បន្ទាប់ពីទទួលបានប្រាក់សំណងគ្រប់ចំនួនរួចហើយ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការថែរក្សា ស្នាក់អាស្រ័យ កាន់កាប់ និង ទទួលផលដែលលើសិទ្ធិ និង អចលនវត្ថុ រហូតដល់មានការទទួលយកអចលនវត្ថុទាំងនោះ ដោយគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ ។

មាត្រា ២៨.-

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍អាចទទួលយកអចលនវត្ថុ ឬ សិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះក្រោយពី :

- បានអនុវត្តតាមនីតិវិធី និង លក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី ១ និង ផ្នែកទី ២ ជំពូកទី ៥ នៃច្បាប់នេះ

- ការផ្តល់ប្រាក់សំណងត្រូវបានអនុវត្តតាមគោលការណ៍ និង នីតិវិធីដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៣ ជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ២៩.-

ភតិកៈអចលនវត្ថុដែលមានកិច្ចសន្យាត្រឹមត្រូវ ត្រូវទទួលបានទូវសំណងសម្រាប់ការវិនាសនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការដកហូតជាអាទិ៍ ការរុះរើសំណង់ សម្ភារៈ ការដឹកជញ្ជូនទៅកាន់ទីតាំងថ្មី ។

ចំពោះភតិកៈអចលនវត្ថុដែលកំពុងប្រកបអាជីវកម្ម ត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានទូវសំណងលើផលប៉ះពាល់ដល់អាជីវកម្មនិងការឧបត្ថម្ភបន្ថែមដោយអត្រាសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ លើតម្លៃដើមទុនដែលបានចំណាយជាក់ស្តែង សម្រាប់សកម្មភាពនៃការប្រកបរបរអាជីវកម្មនោះ ដោយគិតត្រឹមថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

ចំពោះការដកហូតយកទីតាំងដែលកំពុងមានសកម្មភាពអាជីវកម្ម ម្ចាស់អចលនវត្ថុត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានសំណងឧបត្ថម្ភបន្ថែមដោយអត្រាសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ លើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលរងផលប៉ះពាល់ជាក់ស្តែង ដោយគិតត្រឹមថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ។

ជំពូកទី ៥
អន្តរកាលនៃការកាន់កាប់ និង គ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ

មាត្រា ៣០.-

ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិពុំអាចលក់ ឬ ផ្ទេរអចលនវត្ថុនោះឱ្យអ្នកដទៃបានឡើយ ។ លិខិតឯកសារនានា និង នីតិវិធីទាំងអស់ដែលផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

ចំពោះការប្រើប្រាស់ដី ឬ អចលនវត្ថុពាក់ព័ន្ធ ត្រូវរក្សាលក្ខណៈ និង ទំហំប្រើប្រាស់ដូចមាននៅពេលចេញសេចក្តីប្រកាសស្តីពីគម្រោងអស្សាមិករណ៍ ហើយមិនត្រូវសាងសង់សំណង់នៅលើដីនោះថែមទៀតឡើយ ។ សកម្មភាពណាដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិខាងលើនេះ ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ មិនត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានសំណងលើការសាងសង់សំណង់បន្ថែមនោះឡើយ ។

មាត្រា ៣១.-

ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចកាន់កាប់អចលនវត្ថុទាំងនោះបានត្រឹមរយៈពេល ១ (មួយ) ខែ បន្ទាប់ពីគណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍បានទូទាត់សំណងគ្រប់ចំនួនស្របតាមនីតិវិធី ដូចមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់នេះ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀង ឬ មានការអនុញ្ញាតផ្ទុយពីនេះ ។

ក្នុងករណីម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិពុំព្រមចាកចេញពីទីកន្លែងនោះ គណៈ-កម្មាធិការអស្សាមិករណ៍អាចស្នើសុំទៅស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ឬ អាជ្ញាធរសាធារណៈ ដើម្បីចាត់វិធានការ តម្រូវឱ្យជននោះចាកចេញពីទីកន្លែងដែលបានធ្វើអស្សាមិករណ៍រួចហើយ ។

ជំពូកទី ៦

ការដោះស្រាយទំនាស់

មាត្រា ៣២.-

គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ និង គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា មានសមត្ថកិច្ចទទួលពិនិត្យ និង ដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ។

មាត្រា ៣៣.-

ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ ដែលមិនយល់ស្របនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការអស្សាមិករណ៍ អាចប្តឹងទៅគណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ។

មាត្រា ៣៤.-

ក្នុងករណីដែលមិនមានការយល់ព្រមចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ម្ចាស់អចលនវត្ថុ និង/ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិ អាចប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ចំពោះនីតិវិធីអស្សាមិករណ៍ដែលធ្វើឡើងមិនបានត្រឹមត្រូវ ការដកហូតដែលមិនយកទៅបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ផលប្រយោជន៍ជាតិ និង ការទូទាត់សំណងដែលធ្វើឡើងមិនបានគ្រប់ចំនួនសមរម្យ និង យុត្តិធម៌ ។

[illegible]បទ និង នីតិវិធីប្តឹងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

ជំពូកទី ៧

ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៣៥.-

មន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចដែលមិនគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មខាងរដ្ឋបាល ដោយមិនទាន់គិតពីទណ្ឌកម្មផ្សេងទៀតស្របតាមច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ។

មាត្រា ៣៦.-

បុគ្គលណាដែលធ្វើការរារាំងដល់ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចអស្សាមិករណ៍ដោយគំនិតទុច្ចរិត ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនៃការអនុវត្តគម្រោងដែលបម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ ផលប្រយោជន៍ជាតិ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ខែ ដល់ ១ (មួយ) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ដល់ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ។

មាត្រា ៣៧.-

បុគ្គលណាដែលបានកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ដោយវិលោភបំពានលើទីកន្លែងដែលបានធ្វើអស្សាមិករណ៍រួចហើយ ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។

ជំពូកទី ៨

អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៣៨.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវចាត់ទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ៣៩.–

ច្បាប់នេះ ត្រូវប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

រាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០

ក្នុងព្រះបរមនាម និងតាមព្រះរាជបញ្ជាសំរាប់បន្ទាប់

ប្រមុខរដ្ឋស្ដីទី

ហត្ថលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

សម្ដេចអគ្គមហាធម្មពោធិសាល ជា ស៊ីម

ពរ/ល. ១០០២/. ១៩៩

បានយកសេចក្ដីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្ថលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

សម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្ដេច អគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ហត្ថលេខា

គាត ឈន់

លេខៈ ១៨៥ ច.ល

[illegible]ចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី [illegible] ខែ មីនា ឆ្នាំ២០១០

[illegible]រដ្ឋាភិបាល

[illegible]

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៣

នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩

ព្រះរាជក្រឹត្យ

ស្តីពី

គោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/ នស/ ៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០១/នស/៩៣ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ និងច្បាប់ទាំងឡាយដែលធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់នេះ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ជស/រកម/ ០២៩៨/ ០៣ ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីរបបហិរញ្ញវត្ថុ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខេត្ត-ក្រុង
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៨០១/១៤ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាល
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ដែលបានការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី ២៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦

ត្រាស់បង្គាប់

មាត្រា ១.-

ព្រះរាជក្រឹត្យនេះ មានគោលដៅកំណត់គោលការណ៍ និង បញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ។

មាត្រា ២.-

អនុបយោគ គឺជាប្រតិបត្តិការនៃការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ឡើងវិញ លើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរឋានៈ ពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ។

មាត្រា ៣.-

ការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និង របស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ត្រូវគោរពតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដូចខាងក្រោម ÷

- ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ លែងជាតម្រូវការនៃផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ
- ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ បាត់បង់លក្ខណៈសម្បត្តិពេញលេញរបស់ខ្លួនក្នុងការបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬ
- ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ លែងជាការប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ ដោយសាធារណជន។

មាត្រា ៤.-

ការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ អាចធ្វើទៅបានតែចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយណា ដែលបានចុះក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋរួចជាស្រេច។

មាត្រា ៥.-

រាជរដ្ឋាភិបាល សម្រេចធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ដោយអនុក្រឹត្យ។

វិធាន និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ។៥

មាត្រា ៦.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងព្រះរាជក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ៧.-

សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ត្រូវអនុវត្តព្រះរាជក្រឹត្យនេះចាប់ពីថ្ងៃឡាយព្រះហស្តលេខាតទៅ ។

ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

លេខ : ៣២១ ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦

អគ្គលេខាធិការរងរាជរដ្ឋាភិបាល

ឃុន ជីនកេន

៣រល-០៦០៨.៣៦០

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំង រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៦

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ៧២ អនក្រ.បក

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពី

កិច្ចដំណើរការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស / រកត / ១១៩៨-៧២ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ស្តីពី ការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២ , នស / ៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពី ការរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស / រកម / ០១៩៦ / ២១ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពី ការបង្កើតក្រសួងបរិស្ថាន
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស / រកម / ១២៩៦ / ៣៦ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលបានប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពី កិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ
- បានការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី ២៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

សំរេច

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១ .–

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលបំណង ÷

- កំណត់ការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន លើរាល់គំរោង និងសកម្មភាពរបស់ឯកជន ឬសាធារណៈ ហើយត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតំលៃដោយ ក្រសួងបរិស្ថានមុន ដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសំរេច
- កំណត់ប្រភេទ និងទំហំគំរោង សកម្មភាពដែលស្នើឡើងព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុង ដំណើរការទាំងឯកជន ទាំងសាធារណៈ ដែលត្រូវវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- បំផុសឱ្យមានការចូលរួមពីសាធារណៈជន ក្នុងកិច្ចដំណើរការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ព្រម ទាំង ទទួលយកមតិ យោបល មកធ្វើការពិចារណា ក្នុងកិច្ចដំណើរការអនុម័តគំរោង ។

មាត្រា ២ .–

អនុក្រឹត្យនេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះគំរោងដែលស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ដែលជាបុគ្គលឯកជន ជាក្រុមហ៊ុនឯកជន ជាក្រុមហ៊ុនចំរុះរដ្ឋ ឬជាក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ ជាក្រសួង-ស្ថាប័នរដ្ឋ ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ លើកលែងតែគំរោងដែលមានលក្ខណៈពិសេស និងចាំបាច់បន្ទាន់ ដែលសំរេចដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ។

ជំពូកទី ២

ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ

មាត្រា ៣ .–

ក្រសួងបរិស្ថាន មានភារៈកិច្ច ÷

ក.ពិនិត្យ និងវាយតំលៃលើ របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដោយសហការជាមួយក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ.

ខ.តាមដាន ឃ្លាំមើល និងចាត់វិធានការ ឱ្យម្ចាស់គំរោងប្រតិបត្តិតាម ផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានក្នុងដំណាក់កាលសាងសង់ ប្រតិបត្តិ និងបញ្ចប់គំរោង ដូចមានចែងក្នុង របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលបានអនុម័តរួច ។

មាត្រា ៤ .–

ស្ថាប័ន និងក្រសួង ដែលមានសិទ្ធិអនុម័តលើគំរោង មានភារៈកិច្ច ពិនិត្យ និងសំរេចលើគំរោង ដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ ដែលក្រសួងបរិស្ថានបានពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់លើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ។

មាត្រា ៥ .–

អាជ្ញាធរខេត្ត-ក្រុង ដែលមានសិទ្ធិអនុម័តលើគំរោង ខេត្ត-ក្រុង មានភារៈកិច្ច ÷

- បញ្ជូននូវរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន នៃគំរោងដែលជាបុគ្គលឯកជន ជាក្រុមហ៊ុនឯកជន ជាក្រុមហ៊ុនចំរុះរដ្ឋ ឬជាក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ ទៅមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុង
- ពិនិត្យ និងសំរេចលើគំរោង បន្ទាប់ពីបានពិចារណាលើយោបល់របស់មន្ទីរ បរិស្ថានថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ដែល ក្រសួងបរិស្ថានបានប្រគល់សិទ្ធជូន ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

ជំពូកទី ៣
តម្រូវការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន សំរាប់គំរោងស្នើសុំ

មាត្រា ៦ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវធ្វើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ចំពោះគំរោងដែលតម្រូវឱ្យមានការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ៧ .–

ម្ចាស់គំរោង ត្រូវដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យ របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង និងរបាយការណ៍សិក្សាបុរេលិទ្ធភាពទៅក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៨ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ និងរបាយការណ៍សិក្សាលទ្ធភាពទៅក្រសួងបរិស្ថាន ចំពោះគំរោងដែលអាចបង្កហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ ដល់ធនធានធម្មជាតិ អេកូស៊ីស្តែម សុខភាព និងសុខមាលភាពសាធារណៈ ។

មាត្រា ៩ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៧ និងមាត្រា ៨ ទៅមន្ទីរបរិស្ថាន ខេត្ត-ក្រុង ចំពោះ គំរោងថ្នាក់ ខេត្ត-ក្រុង ។

មាត្រា ១០ .–

គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពីការធ្វើរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង និងរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ១១ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវបង់ថ្លៃសេវាការងារ សំរាប់ការពិនិត្យលើរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងការតាមដាន ឃ្លាំមើល ការអនុវត្តន៍គំរោង ។ តំលៃសេវាការងារនេះត្រូវកំណត់ដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ តាមសំណើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ដែលត្រូវបញ្ចូលក្នុងថវិកាជាតិ ។

មាត្រា ១២ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវបង់វិភាគទានចូលក្នុងមូលនិធិទាយជ្ជទានបរិស្ថាន សំរាប់កិច្ចការពារបរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៩ ជំពូកទី៨ នៃច្បាប់ស្តីពី កិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធាន ធម្មជាតិ ។

មាត្រា ១៣ .–

ពាក្យសុំត្រូវបំពេញដោយម្ចាស់គំរោង និងត្រូវផ្តល់ជូនដោយក្រសួងបរិស្ថាន ចំពោះគំរោងថ្នាក់ក្រសួង-ស្ថាប័ន និងត្រូវផ្តល់ជូនដោយមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុង ចំពោះគំរោងថ្នាក់ ខេត្ត-ក្រុង ។

ជំពូកទី ៤

បែបបទនៃកិច្ចដំណើរការ ពិនិត្យ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន សំរាប់គំរោងស្នើសុំ

មាត្រា ១៤ .–

ម្ចាស់គំរោងត្រូវរៀបចំ និងបញ្ជូនរបាយការណ៍ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៧ ទៅក្រសួងបរិស្ថាន និងផ្តល់លិខិតចំលង ទៅស្ថាប័នអនុម័តគំរោង ។

មាត្រា ១៥ .-

ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវពិនិត្យរបាយការណ៍ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៤ ព្រមទាំងចាត់បញ្ជូន យោបល់ និងសំណើទៅម្ចាស់គំរោង និងស្ថាប័នអនុម័តគំរោងក្នុងរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃ គិតថ្ងៃធ្វើការ ចាប់ពីថ្ងៃដែលក្រសួងបានទទួលរបាយការណ៍សិក្សាបុរេលទ្ធភាព និងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ពីម្ចាស់គំរោង ។

មាត្រា ១៦ .-

ក្នុងករណីដែលក្រសួងបរិស្ថាន តម្រូវឱ្យមានរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ម្ចាស់គំរោងត្រូវរៀបចំ និងបញ្ជូនរបាយការណ៍ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៨ ទៅក្រសួងបរិស្ថាន ជាមួយនឹងការដាក់ពាក្យសុំវិនិយោគទៅស្ថាប័នអនុម័តគំរោង ។

មាត្រា ១៧ .-

ក្រសួងបរិស្ថាន ត្រូវពិនិត្យរបាយការណ៍ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦ ព្រមទាំងចាត់បញ្ជូន យោបល់ និងសំណើទៅម្ចាស់គំរោង និងស្ថាប័នអនុម័តគំរោងក្នុងរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃ គិតថ្ងៃធ្វើការ ចាប់ពីថ្ងៃដែលក្រសួងបានទទួលរបាយការណ៍សិក្សាលទ្ធភាព និង របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ពីម្ចាស់គំរោង ។

មាត្រា ១៨ .-

ក្នុងករណី ក្រសួងបរិស្ថានខកខានមិនបានបញ្ជូនយោបល់ និងសំណើដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៥ និងមាត្រា១៧ នោះ ស្ថាប័នអនុម័តគំរោងអាចកំណត់ថា គំរោងនោះត្រូវបានបំពេញតាម តម្រូវការនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ១៩ .-

ក្នុងសមត្ថកិច្ច ជាស្ថាប័នអនុម័តគំរោងផង និងជាម្ចាស់គំរោងផងនោះ ម្ចាស់គំរោងត្រូវមានភារៈកិច្ចអនុវត្តតាមកិច្ចដំណើរការ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី៣ និងជំពូកទី៤ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ២០ .–

មុនចាប់ដំណើរការអនុវត្តគំរោង ម្ចាស់គំរោងត្រូវទទួលយោបល់ឯកភាពពីក្រសួងបរិស្ថានលើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ឬរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ។

ជំពូកទី ៥
បែបបទនៃកិច្ចដំណើរការ ពិនិត្យ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ចំពោះសកម្មភាពមានស្រាប់

មាត្រា ២១ .–

ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ០១ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពី អនុក្រឹត្យនេះចូលជាធរមាន ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវរៀបចំធ្វើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង និងដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យរបាយការណ៍នេះ មកក្រសួងបរិស្ថាន ចំពោះសកម្មភាពមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ដែលបានទទួលការអនុម័តពីថ្នាក់ក្រសួង-ស្ថាប័ន ។

មាត្រា ២២ .–

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ យ៉ាងយូរ ៦ ខែ ទៅតាមតម្រូវការដែលមានចែងក្នុងជំពូកទី ៣ និងជំពូកទី៤ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ក្នុងករណីដែលក្រសួងបរិស្ថាន បានពិនិត្យឃើញថាសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ តម្រូវឱ្យមានការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ។

មាត្រា ២៣ .–

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវអនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ដែលមានចែងក្នុងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ក្នុងរយៈពេល ៦ ខែ គិតចាប់តាំងពីថ្ងៃ ដែលក្រសួងបរិស្ថានបានចេញសេចក្តីជូនដំណឹងថា របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន បានបំពេញតាមតម្រូវការ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ២៤ .–

ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ០២ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីអនុក្រឹត្យនេះចូលជាធរមាន ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវរៀបចំធ្វើរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង និងដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យរបាយការណ៍នេះ មកមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុង ចំពោះសកម្មភាពមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការដែលបានទទួលការអនុម័តពីថ្នាក់ ខេត្ត-ក្រុង ។

មាត្រា ២៥ .–

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍ វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ យ៉ាងយូរ ៦ ខែ ទៅតាមតម្រូវការដែលមានចែងក្នុងជំពូកទី ៣ និងជំពូកទី ៤ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ក្នុងករណីដែលមន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុងពិនិត្យឃើញថា សកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការតម្រូវឱ្យមានការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ។

មាត្រា ២៦ .–

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឬម្ចាស់ទទួលខុសត្រូវ ត្រូវអនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ដែលមានចែងក្នុងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននោះ ក្នុងរយៈពេល ៦ ខែ គិតចាប់តាំងពីថ្ងៃដែល មន្ទីរបរិស្ថានខេត្ត-ក្រុងបានចេញសេចក្តីជូនដំណឹងថា របាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន បានបំពេញតាមតម្រូវការនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

ជំពូកទី៦
លក្ខខណ្ឌ នៃការអនុម័តគំរោង

មាត្រា ២៧ .–

ស្ថាប័នអនុម័តគំរោង ត្រូវណែនាំម្ចាស់គំរោង ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធ ឱ្យអនុវត្តតាមផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាននៃគំរោង ដូចបានរៀបរាប់ក្នុងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលបានអនុម័តដោយក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ២៨ .–

ក្រសួងបរិស្ថាន ត្រូវសហការជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចេញបញ្ជាឱ្យផ្អាកសកម្មភាព ចំពោះម្ចាស់គំរោង

ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធណា ដែលពុំបានអនុវត្តតាមផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាននៃតំរោង ដូចបានចែងក្នុងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលបានឯកភាពរួចហើយ ។

ជំពូកទី ៧
ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ២៩ .-

ម្ចាស់តំរោង ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធដែលខកខានមិនបានផ្តល់ ឬបកស្រាយខុសនូវពតិមាន ឬមិនបានអនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ដូចបានពិពណ៌នានៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ឬបំពាននឹងបទប្បញ្ញត្តិណាមួយ នៃអនុក្រឹត្យនេះត្រូវផ្តន្ទាទោស ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ២០/២១/ ២២/២៣ និងមាត្រា ២៥ ជំពូកទី៩ នៃច្បាប់ ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។

មាត្រា ៣០ .-

កំណត់ហេតុ និងការធ្វើបណ្តឹងចំពោះជនទាំងឡាយណា ដែលបានប្រព្រឹត្តផ្ទុយ ឬពុំអនុវត្តតាមមាត្រាណាមួយ នៃអនុក្រឹត្យនេះ គឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៣១ .-

មន្ត្រីបរិស្ថានរូបណា ដែលមានការធ្វេសប្រហែស ខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្ន ឬមិនគោរពបទបញ្ជា របស់ក្រសួង ឬរួមគំនិតនឹងអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬជួយសំរួលក្នុងការប្រព្រឹត្តិបទល្មើសនេះ ត្រូវទទួលការផ្តន្ទាទោស ផ្នែករដ្ឋបាល ឬនឹងត្រូវជាប់បទចោទប្រកាន់ចំពោះមុខតុលាការ ។

ជំពូកទី ៨
អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៣២ .-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយពីអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ៣៣ .–

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួង និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវសហការជាមួយក្រសួងបរិស្ថាន ហើយត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្ត អនុក្រឹត្យនេះតាមភារៈកិច្ចរៀង១ខ្លួន ។

មាត្រា ៣៤ .–

អនុក្រឹត្យនេះចូលជាធរមានចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ ។

ភ្នំពេញថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៩

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហ៊ុន សែន

បានជំរាបជូន

សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន

ម៉ុក ម៉ារ៉េត

<u>ចំលងជូន</u> :

- ខុទ្ទកាល័យព្រះមហាក្សត្រ
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរាជរដ្ឋាភិបាល
- ដូចមាត្រា ៣៣
- កាលប្បវត្តិ - ឯកសារ

តារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យលេខ៧២.អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី១១..ខែសីហាឆ្នាំ១៩៩៩

ចំណាត់ថ្នាក់គំរូងឱ្យធ្វើការវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន

ល.រ	ប្រភេទអាជីវកម្ម	ទំហំ
១	**វិស័យឧស្សាហកម្ម**	
១.១	**ផ្នែក ស្បៀង, ម្ហូបអាហារ គេសជ្ជៈ និង ថ្នាំជក់**	
១.១.១	មូលដ្ឋានកែច្នៃម្ហូបអាហារ និងគ្រឿងកំប៉ុង	≥ ៥០០ តោន/ឆ្នាំ
១.១.២	មូលដ្ឋានផលិតភេសជ្ជៈ - ទឹកផ្លែឈើគ្រប់ប្រភេទ	≥ ១.៥០០ លីត្រ/ថ្ងៃ
១.១.៣	មូលដ្ឋានផលិតដំណាប់ផ្លែឈើ	≥ ៥០០ តោន/ឆ្នាំ
១.១.៤	មូលដ្ឋានផលិតទឹកក្រូច	គ្រប់ទំហំ
១.១.៥	មូលដ្ឋានផលិតស្រា	គ្រប់ទំហំ
១.១.៦	មូលដ្ឋានផលិតស្រាបៀរ - អាល់កុល	គ្រប់ទំហំ
១.១.៧	មូលដ្ឋានផលិតទឹកស្អាត	≥ ១០.០០០ នាក់ប្រើប្រាស់
១.១.៨	មូលដ្ឋានផលិតបារី	≥ ១០.០០០ កញ្ចប់/ថ្ងៃ
១.១.៩	មូលដ្ឋានផលិត កែច្នៃសន្លឹកថ្នាំជក់	≥ ៣៥០ តោន/ឆ្នាំ
១.១.១០	មូលដ្ឋានផលិតស្ករស	≥ ៣.០០០ តោន/ឆ្នាំ
១.១.១១	មូលដ្ឋានកិនស្រូវ និងគ្រាប់ធញ្ញជាតិ	≥ ៣.០០០ តោន/ឆ្នាំ
១.១.១២	មូលដ្ឋានផលិតទឹកត្រី - ស៊ីអ៊ីវ - សៀង - ម្ទេស - ប៉េងប៉ោះ	≥ ៥០០.០០០ លីត្រ/ឆ្នាំ
១.២	**ផ្នែកវាយនភ័ណ្ឌ, សំលៀកបំពាក់, និង ផលិតផលស្បែក**	
១.២.១	រោងចក្រតម្បាញ - ជ្រលក់ពណ៌	គ្រប់ទំហំ
១.២.២	រោងចក្រកាត់ដេរ - បោកគក់ - បោះពុម្ព - ជ្រលក់ពណ៌	គ្រប់ទំហំ
១.២.៣	រោងចក្រសំលាប់ស្បែក - កែច្នៃស្បែក - ធ្វើការស្បែកគោក្របី	គ្រប់ទំហំ
១.២.៤	រោងចក្រផលិតអេប៉ុង - កៅស៊ូមូស	គ្រប់ទំហំ
១.៣	**ផ្នែកផលិតផលពីឈើ**	
១.៣.១	រោងចក្រក្ការបន្ទះ	≥ ១០០.០០០ ម៣/ឆ្នាំ ឈើមូល

១.៣.២	មូលដ្ឋានផលិតគ្រឿងសង្ហារឹម	≥ ១.០០០ម៉ែត្រ/ឆ្នាំ ឈើមូល
១.៣.៣	រោងចក្រអារឈើ	≥ ៥០.០០០ម៉ែត្រ/ឆ្នាំឈើមូល
១.៤	**ផ្នែកផលិតក្រដាស**	
១.៤.១	រោងចក្រផលិតក្រដាស	គ្រប់ទំហំ
១.៤.២	រោងចក្រផលិតម្សៅក្រដាស និងកែច្នៃក្រដាស	គ្រប់ទំហំ
១.៥	**ផ្នែកគីមី - ផលិតផលពីកៅស៊ូ និងប្លាស្ទិក**	
១.៥.១	រោងចក្រប្លាស្ទិក	គ្រប់ទំហំ
១.៥.២	រោងចក្រកៅស៊ូកង់ និងពោះវៀនកង់គ្រប់ប្រភេទ	≥ ៥០០ តោន/ឆ្នាំ
១.៥.៣	រោងចក្រកៅស៊ូក្រែប	≥ ១.០០០ តោន/ឆ្នាំ
១.៥.៤	រោងចក្រផលិតអាគុយ និងថ្មពិល	គ្រប់ទំហំ
១.៥.៥	រោងចក្រគីមី	គ្រប់ទំហំ
១.៥.៦	រោងចក្រផលិតជីគីមី	≥ ១០.០០០ តោន/ឆ្នាំ
១.៥.៧	រោងចក្រផលិតថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិត	គ្រប់ទំហំ
១.៥.៨	រោងចក្រផលិតថ្នាំលាបគ្រប់ប្រភេទ	គ្រប់ទំហំ
១.៥.៩	រោងចក្រគីមីប្រេងកាត	គ្រប់ទំហំ
១.៥.១០	រោងចក្រផលិតម្សៅសាប៊ូ - សាប៊ូដុំ - សាប៊ូទឹក	គ្រប់ទំហំ
១.៦	**ផ្នែកផលិតផលពីរ៉ែ មិនមែនជាលោហៈ**	
១.៦.១	រោងចក្រស៊ីម៉ង់ត៍	គ្រប់ទំហំ
១.៦.២	រោងចក្រចំរាញ់ប្រេងកាត	គ្រប់ទំហំ
១.៦.៣	រោងចក្រផលិតឧស្ម័ន	គ្រប់ទំហំ
១.៦.៤	សំណង់បង្ហូរប្រេង និងឧស្ម័ន	≥ ២ គ.ម
១.៦.៥	កន្លែងស្តុកប្រេងឥន្ធនៈសំរាប់ចែកចាយ	≥ ១.០០០.០០០ លីត្រ
១.៦.៦	ស្ថានីយប្រេងឥន្ធនៈ	≥ ២០.០០០ លីត្រ
១.៦.៧	ការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ	គ្រប់ទំហំ

១.៦.៨	រោងចក្រផលិតកែវ - ឋបគ្រប់ប្រភេទ	គ្រប់ទំហំ
១.៦.៩	មូលដ្ឋានផលិតឥដ្ឋក្បឿង	≥ ១៥០.០០០ ដុំ/ខែ
១.៦.១០	មូលដ្ឋានផលិតឥដ្ឋក្រាល - ឥដ្ឋការ៉ូ	≥ ៩០.០០០ ដុំ/ខែ
១.៦.១១	រោងចក្រផលិតថ្មស្អិត	គ្រប់ទំហំ
១.៦.១២	មូលដ្ឋានផលិតគ្រឿងសំណង់បេតុង	≥ ៩០០ តោន/ខែ
១.៦.១៣	រោងចក្រផលិតខ្លាញ់គោ - ប្រេងម៉ាស៊ីន	គ្រប់ទំហំ
១.៦.១៤	ការសិក្សាស្រាវជ្រាវអាជីវកម្មរ៉ែប្រេងកាត (ការខួងសាកល្បង , ការធ្វើឲ្យរញ្ជួយដី)	គ្រប់ទំហំ
១.៧	**ផ្នែកឧស្សាហកម្មលោហៈ មូលដ្ឋាន**	
១.៧.១	រោងចក្រផលិតគ្រឿងយន្ត	គ្រប់ទំហំ
១.៧.២	រោងចក្រតំឡើងគ្រឿងយន្ត	គ្រប់ទំហំ
១.៧.៣	សហគ្រាសជួសជុលគ្រឿងយន្ត និងនាវា	គ្រប់ទំហំ
១.៨	**ផ្នែកឧស្សាហកម្មកែច្នៃលោហៈ**	
១.៨.១	រោងចក្រកែច្នៃលោហៈគ្រប់ប្រភេទ - ដែកគោល - លួសបន្លា - សំណាញ់	≥ ៣០០ តោន/ខែ
១.៨.២	រោងចក្រស្លដែក - ដែកថែប - អាលុយមីនីញ៉ូម	គ្រប់ទំហំ
១.៨.៣	រោងចក្រស្លលោហៈគ្រប់ប្រភេទ	គ្រប់ទំហំ
១.៩	**ផ្នែកឧស្សាហកម្មផ្សេងៗ**	
១.៩.១	មូលដ្ឋានកែច្នៃសំណល់ - ដុតសំណល់	គ្រប់ទំហំ
១.៩.២	មូលដ្ឋានសំអាតទឹកសំអុយ	គ្រប់ទំហំ
១.៩.៣	រោងចក្រអគ្គិសនី	≥ ៥ MW
១.៩.៤	រោងចក្រវារីអគ្គិសនី	≥ ១ MW
១.៩.៥	រោងចក្រផលិតសំភ្លី	≥ ១៥ តោន/ខែ
១.៩.៦	រោងចក្រផលិតចំណីសត្វ	≥ ១០.០០០ [illegible]

២	**វិស័យកសិកម្ម**	
២.១	ព្រៃសម្បទាន	≥ ១០.០០០ ហិចតា
២.២	អាជីវកម្មព្រៃកប់	≥ ៥០០ ហិចតា
២.៣	ផ្ទៃដីដែលមានព្រៃឈើ	≥ ៥០០ ហ.ត
២.៤	ផ្ទៃដីដំណាំកសិកម្ម - ឧស្សាហកម្ម	≥ ១០.០០០ ហ.ត
២.៥	ផ្ទៃដីលិចទឹក និងដីតំបន់ឆ្នេរ	គ្រប់ទំហំ
២.៦	ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព	≥ ៥.០០០ ហ.ត
២.៧	ប្រព័ន្ធដោះទឹក	≥ ៥.០០០ ហ.ត
២.៨	ដែននេសាទ	គ្រប់ទំហំ
៣	**វិស័យទេសចរណ៍**	
៣.១	តំបន់ទេសចរណ៍	≥ ៥០ ហ.ត
៣.២	ទីលានវាយកូនគោល	≥ ១៨ រន្ធ
៤	**ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ**	
៤.១	ការអភិវឌ្ឍន៍ទីក្រុង	គ្រប់ទំហំ
៤.២	តំបន់ឧស្សាហកម្ម	គ្រប់ទំហំ
៤.៣	សំណង់ស្ពានថ្នល់	ទ្រទំងន់ ≥ ៣០ តោន
៤.៤	សំណង់អាគារ	កំពស់ ≥ ១២ ម. ឬ ក្រឡាផ្ទៃ ៨.០០០ ម^2
៤.៥	ភោជនីយដ្ឋាន	≥ ៥០០ កៅអី
៤.៦	សំណង់សណ្ឋាគារ	≥ ៦០ បន្ទប់
៤.៧	សំណង់សណ្ឋាគារតំបន់ឆ្នេរ	≥ ៤០ បន្ទប់
៤.៨	សំណង់ផ្លូវជាតិ	≥ 100 គ.ម
៤.៩	សំណង់ផ្លូវដែក	គ្រប់ទំហំ
៤.១០	សំណង់កំពង់ផែ	គ្រប់ទំហំ

៤.១១	សំណង់អាកាសយានដ្ឋាន	គ្រប់ទំហំ
៤.១២	ការបូមភក់ - ល្បប់	≥ ៥០.០០០ ម^{៣}
៤.១៣	កន្លែងចាក់សំរាមទីក្រុង	≥ ប្រជាជន ២០០.០០០នាក់

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ១៥៩៧ អនក្រ.បក

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពី

វិធាន និង នីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០១/នស/៩៣ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីអំពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ និងច្បាប់ទាំងឡាយដែលធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់នេះ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៨០១/១៤ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាល
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ២០០៦ ស្តីពីគោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ០៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការបំពេញបន្ថែម និងកែសម្រួលលើនាយកដ្ឋានមួយចំនួននៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានទទួលការឯកភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គ នាថ្ងៃទី ២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៦

សម្រេច

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលដៅកំណត់គោលការណ៍ យន្តការ និងនីតិវិធីសំរាប់គ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ទាក់ទងនឹង ៖

- ការរៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ
- ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ
- ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ
- ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ២.-

គោលការណ៍ទូទៅសម្រាប់អនុវត្តក្នុងការគ្រប់គ្រង និងការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានដូចខាងក្រោម ៖

១- រាជរដ្ឋាភិបាល គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងរាល់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់ ការប្រើប្រាស់ ការថែរក្សា ការធ្វើអាជីវកម្មរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ។ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ជាសេនាធិការឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល លើការលក់ ការដូរ និងការជួល នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការជួល ការលក់ និងការដូរចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ជូនរាជរដ្ឋាភិបាល ។

២- ក្រសួង ស្ថាប័ន ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ និងនីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត ដែលកំពុងកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ ថែរក្សា និងធ្វើអាជីវកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ជាអាជ្ញាធរកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ

នៅក្នុងន័យនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។ អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានសមត្ថកិច្ចត្រឹមតែប្រើប្រាស់ ថែរក្សា និងស្នើសុំ លក់ ដូរ ឬជួល ។

៣- ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋទាំងអស់ ដែលរួមមានទាំងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ត្រូវចុះបញ្ជីនៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តាមបែបបទ និងនីតិវិធីដែលត្រូវកំណត់ក្នុងប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។

៤- ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋទាំងអស់ ដែលរួមមានទាំងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ អាចត្រូវបានលក់ ដូរ ជួល ឬផ្តល់ឱ្យជាសម្បទានផ្សេងទៀតបាន លុះត្រាតែទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះត្រូវបានចុះបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ លក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីនៃការលក់ ការដូរ និងការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងនៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ។ ចំណែកឯលក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីនៃការធ្វើសម្បទានទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវកំណត់ដោយបទប្បញ្ញត្តិដោយឡែក ។

មាត្រា ៣.-

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ រួមមានទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ។ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះអាចជាចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ ។ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ សំដៅលើទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់ ការប្រើប្រាស់ ការថែរក្សា ការធ្វើអាជីវកម្មរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ ព្រមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយ ដែលរដ្ឋប្រគល់ទៅឱ្យនីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត កាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ ថែរក្សា និងធ្វើអាជីវកម្ម ។

ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ គឺមានទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់របស់រដ្ឋ ក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៥៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ ១៩៩៣ ព្រមទាំងមាត្រា ១២ និងមាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ភូមិបាល ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៨០១/១៤ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ។

មាត្រា ៤.-

ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋទាំងអស់ រួមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលកំពុងស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់រដ្ឋ របស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត អាចជាកម្មវត្ថុនៃការជួល ការលក់ និងការដូរបាន ស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ក៏ដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត មិនអាចជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ ការដូរ ឬការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិណាមួយបានឡើយ។ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋទាំងនេះ អាចជាកម្មវត្ថុនៃការជួលបានតែក្នុងលក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធីដែលមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ។

ជំពូកទី ២

ការរៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ៥.-

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលត្រូវចុះបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ រួមមានចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ ទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្រោមអាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដូចជា ក្រសួង ស្ថាប័ន ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ និងនីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត។

មាត្រា ៦.-

ការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ចែកចេញជាបួនថ្នាក់ រួមមាន ÷

១- ថ្នាក់កណ្តាល ឬថ្នាក់ក្រសួង ស្ថាប័ន

គណៈកម្មការបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋដែលកាន់កាប់ដោយក្រសួង ស្ថាប័ន ត្រូវបង្កើតឡើង ដើម្បីធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ រួមមានសមាជិកដូចខាងក្រោម ÷

- ថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួងស្ថាប័ន ជាប្រធាន
- ប្រធាននាយកដ្ឋានជំនាញពាក់ព័ន្ធ ជាសមាជិក ។

ប្រធាន និងសមាជិកនៃគណៈកម្មការនេះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាទទួលខុសត្រូវលើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ដែលបានរៀបចំរួច។

២- ថ្នាក់មន្ទីរជំនាញតាមខេត្ត ក្រុង

គណៈកម្មការបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌត្រូវបង្កើតឡើង ដើម្បីធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ រួមមានសមាជិកដូចខាងក្រោម ÷

- ប្រធានមន្ទីរជំនាញសាមីដែលទទួលខុសត្រូវអង្គភាពប្រើប្រាស់ ជាប្រធាន
- ប្រធានការិយាល័យប្រើប្រាស់នៃមន្ទីរជំនាញ ជាសមាជិក
- ប្រធានការិយាល័យប្រើប្រាស់ តាមស្រុកខណ្ឌ ជាសមាជិក។

ប្រធាន និងសមាជិកនៃគណៈកម្មការនេះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាទទួលខុសត្រូវ លើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និងត្រូវមានហត្ថលេខាពីប្រធានមន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ខេត្ត ក្រុង ព្រមទាំងមានការឯកភាពពីអភិបាល ខេត្ត ក្រុង ។

៣- ថ្នាក់ខេត្ត ក្រុង

គណៈកម្មការបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌត្រូវបង្កើតឡើង រួមមានសមាជិកដូចខាងក្រោម ÷

ក. សាលាខេត្ត ក្រុង :

- នាយខុទ្ទកាល័យ ឬប្រធានក្រុមហិរញ្ញវត្ថុ ជាប្រធាន
- គ្រប់ប្រធានការិយាល័យផ្ទៃក្នុងរបស់សាលាខេត្ត ក្រុង ជាសមាជិក ។

ខ. សាលាស្រុក ខណ្ឌ :

- អភិបាលស្រុក ខណ្ឌ ជាប្រធាន
- ប្រធានការិយាល័យផ្ទៃក្នុង- ជាសមាជិក
- មេឃុំ- ចៅសង្កាត់ ជាសមាជិក ។

ប្រធាន និងសមាជិកនៃគណៈកម្មការនេះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាទទួលខុសត្រូវលើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និងត្រូវមានហត្ថលេខាពីប្រធានមន្ទីរសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ខេត្ត ក្រុង ព្រមទាំងមានការឯកភាពពីអភិបាលខេត្ត ក្រុង ។

៤- ថ្នាក់នីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត

គណៈកម្មការបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ រួមមានសមាជិក ដូចខាងក្រោម ÷

- ប្រធានអង្គភាព ជាប្រធាន
- ប្រធានផ្នែកជំនាញពាក់ព័ន្ធ ជាសមាជិក

ប្រធាន និងសមាជិកនៃគណៈកម្មការនេះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាទទួលខុសត្រូវលើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ដែលបានរៀបចំរួច ។

មាត្រា ៧.-

អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ជាអ្នកជំរុញ និងណែនាំដល់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឱ្យរៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តាមបែបបទ និងនីតិវិធីដែលមានកំណត់ដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌប្រចាំឆ្នាំនីមួយៗឱ្យបានត្រឹមត្រូវរួចរាល់ និងផ្ញើមកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ យ៉ាងយូរនៅចុងត្រីមាសទី ១ នៃឆ្នាំបន្ទាប់ ។

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះមុខរាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងករណីមិនអាចសំរេចបាននូវការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌតាមពេលវេលាកំណត់ និងពុំបានចុះបញ្ជីអស់គ្រប់ចំនួននូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋចូលក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ។

រាល់បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលបានរៀបចំរួចរាល់ អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋត្រូវផ្តល់ចំនួនពីរច្បាប់ ជូន ដល់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីតំកល់ទុក និងតាមដាន ។

អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវរាយការណ៍ជាទៀងរាល់ឆ្នាំនូវលទ្ធផលស្តីពីការរៀបចំបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ជូនប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។

ជំពូកទី ៣
ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ
ផ្នែកទី ១
ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ៨.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋត្រូវរៀបចំឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវរាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យ-សម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការជួល រួចលើកសំណើសុំជួលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋនោះ មកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៩.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវបង្កើតគណៈកម្មការវាយតម្លៃមួយលើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការជួលនោះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានបច្ចេកទេស និងតម្លៃទីផ្សារ ហើយលើកសំណើនៃការវាយតម្លៃរបស់ខ្លួន ជូនអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ គណៈកម្មការវាយតម្លៃនេះត្រូវមានតំណាងរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងតំណាងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីសិក្សាវាយតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការជួលនោះ ។

មាត្រា ១០.-

ការជូលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋត្រូវរៀបចំធ្វើឡើង ក្រោមរូបភាពនៃការដេញថ្លៃ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ។

ផ្អែកលើសំណើរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលនឹងដាក់ជូល រាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋត្រូវពិនិត្យ ផ្តល់យោបល់ និងសម្រេចជាគោលការណ៍ឱ្យដេញថ្លៃ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ត្រូវមានការសម្រេចជាមុនពីប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាល ។

នីតិវិធីលំអិតនៃការដេញថ្លៃ និងការចរចា ពិគ្រោះថ្លៃ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។

មាត្រា ១១.-

ការជូលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែចលនទ្រព្យដែលមានតម្លៃខ្ពស់ ។

ការជូលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាអចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ១២.-

ការដេញថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន បើមានការចូលរួមពីរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ក៏រិតជាតិ ឬអន្តរជាតិចាប់ពី ២ ឡើងទៅ និងអាស្រ័យលើវិសាលភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលត្រូវជូល ។

ការដេញថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅតាមរូបភាព :

១- ប្រកួតប្រជែងដោយចំហ ជាលក្ខណៈជាតិ ឬអន្តរជាតិ

២- ប្រកួតប្រជែងដោយផ្ទាល់មាត់ជាលក្ខណៈជាតិ ឬអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ១៣.-

ការចរចាពិគ្រោះថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅបានក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោម ÷

១- ការដេញថ្លៃមិនទទួលបានលទ្ធផល

២- លក្ខណៈពិសេសនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដែលតំរូវឱ្យអ្នកជូលត្រូវបំពេញបន្ថែមនូវលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ផ្សេងៗទៀត ។

៣- មានរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលស្នើសុំជូលតែមួយ ។

មាត្រា ១៤ .-

ផ្អែកតាមលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃ ឬការចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការជាស្ថាពរ ដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬរាជរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និង អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី) ខែ ដើម្បីពិភាក្សាជាមួយភាគីដែលត្រូវ ចុះកិច្ចសន្យាជួល ដើម្បីរៀបចំនូវសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យានោះ។ រយៈពេលនេះអាចបន្តសាជាថ្មីបានមួយលើក ទៀតដែលមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី) ខែ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញមានមូលហេតុសមស្រប និងចាំបាច់ ។ ក្នុងករណីអ្នកដេញថ្លៃបានមិនព្រមចរចា ពិភាក្សា រៀបចំកិច្ចសន្យាជួល តាមរយៈពេលកំណត់នោះ គោលការណ៍ ឬលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃនឹងត្រូវទុកជាមោឃៈ ហើយប្រាក់កក់នឹងត្រូវរឹបអូសបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានសិទ្ធិចុះហត្ថលេខា លុះត្រាតែលក្ខខណ្ឌទាំងអស់នៃសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យាត្រូវ បានព្រមព្រៀងរវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យា ហើយត្រូវបានពិនិត្យ កែសំរួល និងយល់ព្រមដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រង ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋជាមុនសិន ក្នុងរយៈពេល ៤៥ (សែសិបប្រាំ) ថ្ងៃ យ៉ាងយូរ ក្រោយពីទទួលបានពីអាជ្ញាធរ កាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

កិច្ចសន្យាត្រូវចែងអំពីលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដែលមានជាអាទិ៍ ÷

១- ការកំណត់ថ្លៃឈ្នួល និងការបង់ថ្លៃឈ្នួល ដោយគិតតាមខែ ត្រីមាស ឬ ឆ្នាំ តាមការព្រមព្រៀង រវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យា ។

២- ក្នុងករណីបង់ថ្លៃឈ្នួលយឺតយ៉ាវ អ្នកទទួលជួលត្រូវទទួលការពិន័យ ២ (ពីរ) ភាគរយក្នុងមួយខែ លើថ្លៃឈ្នួល ដែលត្រូវបង់តាមខែ ត្រីមាស ឬ ឆ្នាំ ចាប់ពីរយៈពេល ៦០ (ហុកសិប) ថ្ងៃ ក្រោយការកំណត់ តទៅ។ ប្រាក់ពិន័យនេះ ត្រូវគណនាតាមរូបមន្តការប្រាក់សមាស។

៣- ក្នុងករណីខកខានបង់ថ្លៃឈ្នួលក្នុងរយៈពេលសរុប ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យ សម្បត្តិរបស់រដ្ឋត្រូវលុបកិច្ចសន្យា និងត្រូវអនុវត្តតាមផ្លូវច្បាប់ជាធរមាន បន្ទាប់ពីមានការយល់ព្រមពីអាជ្ញាធរ គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើអាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមិនអាចអនុវត្ត បានទេ អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋនឹងចាត់វិធានការ ក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ដើម្បីលុបកិច្ចសន្យា និងចាត់វិធានការតាមផ្លូវច្បាប់ជាធរមាន។

កិច្ចសន្យាជួលទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋទាំងឡាយណា ដែលមិនគោរពតាមនីតិវិធី និងមិនចែងនូវ លក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដូចខាងលើនេះ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។

ផ្នែកទី ២

ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ១៥.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវរៀបចំឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវរាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការជួល រួចលើកសំណើសុំជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈនោះ មកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ១៦.-

ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម ÷

១- ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋមិនត្រូវធ្វើឱ្យមានការកែប្រែទិសដៅនៃការប្រើប្រាស់ ឬធ្វើឱ្យមានការខូចខាតដល់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះឡើយ ។

២- ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ មិនត្រូវមានការប៉ះពាល់ ឬធ្វើឱ្យផ្លាស់ប្តូរដល់មុខងារបំរើសេវាសាធារណៈរបស់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះឡើយ ។

មាត្រា ១៧.-

ក្រោយពីទទួលបានការអនុញ្ញាតពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អាចរៀបចំដំណើរការនៃការជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋនេះ ទៅតាមនីតិវិធីដូចដែលកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី២ នៃជំពូកនេះ ។

មាត្រា ១៨.-

កិច្ចសន្យាជួលទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ មិនអាចមានរយៈពេលលើសពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំឡើយ ។ កិច្ចសន្យានេះធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពជាលិខិតអនុញ្ញាតកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋដែលមានលក្ខណៈជាបណ្តោះអាសន្ន មិនទៀង ហើយអាចដកហូតវិញបានគ្រប់ពេលវេលា ក្នុងបំណងការពារទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងបំរើប្រយោជន៍សាធារណៈ ។

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានភារកិច្ចរៀបចំសៀវភៅបន្ទុកដែលកំណត់អំពីលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗនៃការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋនោះ ។

ផ្នែកទី ៣

ការកែសម្រួលបំពេញបន្ថែមលើកិច្ចសន្យាជួល និងការបង់ចំណូល

មាត្រា ១៩.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលជាភាគីនៃកិច្ចសន្យាជួលមានរយៈពេល ៩ (ប្រាំបួន) ខែ យ៉ាងយូរបំផុត ត្រូវធ្វើការកែសម្រួលលើកិច្ចសន្យាជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋទាំងឡាយ ដែលបានធ្វើឡើងមុនអនុក្រឹត្យនេះចូលជាធរមាន ដោយរៀបចំបន្ថែមនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៤ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ២០.-

ចំណូលដែលបានមកពីការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អ្នកទទួលជួលត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋក្នុងខ្ទង់ចំណូលផលទុន នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬក្នុងខ្ទង់ថវិកាផ្សេងទៀត តាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ជំពូកទី ៤

ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ២១.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃជំពូកនេះ ត្រូវអនុវត្តចំពោះការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដែលកំពុងស្ថិតក្រោមការកាន់កាប់ ការប្រើប្រាស់ ការថែរក្សា ការធ្វើអាជីវកម្មរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ សង្កាត់ និងនីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត ទាំងអចលនទ្រព្យ និងចលនទ្រព្យ ។

មាត្រា ២២.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ជាអ្នកលើកសំណើសុំលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ហើយត្រូវរៀបចំឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវរាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋនេះ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទៅឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ដោយភ្ជាប់ឯកសារពាក់ព័ន្ធទាំងអស់នេះមកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ២៣.-

ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែចលនទ្រព្យដែលមានតម្លៃខ្ពស់ ។

ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាអចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ២៤.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវបង្កើតគណៈកម្មការវាយតម្លៃមួយលើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់នោះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានបច្ចេកទេស និងតម្លៃទីផ្សារ ហើយលើកសំណើនៃការវាយតម្លៃរបស់ខ្លួនជូនអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។ គណៈកម្មការវាយតម្លៃនេះ ត្រូវមានតំណាងរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងតំណាងរបស់ស្ថាប័នជំនាញពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីសិក្សាវាយតម្លៃទ្រព្យ សម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់នោះ ។

មាត្រា ២៥.-

ការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ត្រូវរៀបចំធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពនៃការដេញថ្លៃ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ដូចករណីនៃការជួលដែរ ។

ផ្អែកលើសំណើរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃលើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋត្រូវពិនិត្យ ផ្តល់យោបល់ និងសម្រេចជាគោលការណ៍ឱ្យដេញថ្លៃ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ត្រូវមានការសម្រេចជាមុនពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

នីតិវិធីលម្អិតនៃការដេញថ្លៃ និងការចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។

មាត្រា ២៦.-

ការដេញថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន បើមានការចូលរួមពីរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលកំរិតជាតិ ឬអន្តរជាតិ ចាប់ពី ២ (ពីរ) ឡើងទៅ និងអាស្រ័យលើវិសាលភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលត្រូវលក់ ។

ការដេញថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅតាមរូបភាព :

១-ប្រកួតប្រជែងដោយចំហ ជាលក្ខណៈជាតិ ឬអន្តរជាតិ ។

២-ប្រកួតប្រជែងដោយផ្ទាល់មាត់ ជាលក្ខណៈជាតិ ឬអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ២៧.-

ការចរចាពិគ្រោះថ្លៃអាចប្រព្រឹត្តទៅបានក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោម ÷

១-បើការដេញថ្លៃមិនទទួលបានលទ្ធផល ។

២-មានរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលស្នើសុំទិញតែមួយ ។

៣-អ្នកជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋនោះស្នើសុំទិញពីរដ្ឋ ក្នុងករណីអ្នកជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋនោះបានចំណាយទុនវិនិយោគបានយ៉ាងតិចចំនួន ៣០ (សាមសិប)ភាគរយនៃគម្រោងវិនិយោគ ឬក្នុងករណីដែលរដ្ឋបានផ្តល់មធ្យោបាយ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានរួចស្រេច ហើយគម្រោងនោះបានដំណើរការរយៈពេល ១(មួយ) ឆ្នាំ យ៉ាងតិច ។

មាត្រា ២៨.-

ផ្អែកតាមលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃ ឬការចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ដែលទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការជាស្ថាពរពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬរាជរដ្ឋាភិបាលហើយនោះ អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី)ខែ សម្រាប់ពិភាក្សាជាមួយភាគីដែលត្រូវចុះកិច្ចសន្យាលក់-ទិញ ដើម្បីរៀបចំសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យានោះ ។ រយៈពេលនេះអាចពន្យាជូនបានមួយលើកទៀត ដែលរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី)ខែ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញមានមូលហេតុសមស្រប និងជាការចាំបាច់ ។ ក្នុងករណីអ្នកដេញថ្លៃមិនព្រមចរចាពិភាក្សារៀបចំកិច្ចសន្យាទិញ-លក់តាមរយៈពេលកំណត់នោះ គោលការណ៍ ឬលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃត្រូវទុកជាមោឃៈ ហើយប្រាក់កក់នឹងត្រូវរឹបអូសចូលថវិការដ្ឋ ។

បន្ទាប់ពីមានការព្រមព្រៀងលើរាល់លក្ខខណ្ឌនៃសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យា រវាងភាគីកិច្ចសន្យា និងក្រោយពីទទួលបានការពិនិត្យ និងកែសម្រួលពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋរួចរាល់ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានសិទ្ធិចុះហត្ថលេខា ។

មាត្រា ២៩.-

ចំណូលដែលបានមកពីការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋក្នុងខ្ទង់ចំណូលមេរេទុននៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬក្នុងខ្ទង់ថវិកាផ្សេងទៀតតាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៣០.-

ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពីរដ្ឋជូនភាគីឯកជនបាន អាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែមានការបញ្ជាក់ពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អំពីការបង់ប្រាក់គ្រប់ចូលថវិការដ្ឋ ការបំពេញកាតព្វកិច្ចស្របតាមសៀវភៅបន្ទុកដេញថ្លៃ ឬកិច្ចសន្យាចប់សព្វគ្រប់ ការបង់ថ្លៃពន្ធប្រថាប់ត្រាគ្រប់ចំនួនជូនរដ្ឋ និងពន្ធអាករផ្សេងទៀត តាមកំណត់ច្បាប់ ។

ជំពូកទី ៥
ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ៣១.-

ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ គឺជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទៅវិញទៅមករវាងភាគីឯកជន និងភាគីរដ្ឋ ។

ការដូរធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដោះស្រាយទីកន្លែងបំពេញការងារ រៀបចំតំបន់រដ្ឋបាលឱ្យបានសមស្របទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្ដែង និងតាមទិន្នាការអភិវឌ្ឍន៍ ។

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អាចស្នើដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋទាំងឡាយ ដែលរួមមានចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ ដើម្បីបានមកវិញនូវទ្រព្យសម្បត្តិថ្មីសមស្រប ដែលផ្ដល់ឱ្យដោយភាគីឯកជន ។

មាត្រា ៣២.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវរៀបចំឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវរាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការដូរជាមួយនឹងទ្រព្យសម្បត្តិដែលផ្ដល់ដោយឯកជន មកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៣៣.-

ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ លើកលែងតែចលនទ្រព្យដែលមានតម្លៃខ្ពស់ ។

ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាអចលនទ្រព្យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៣៤.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវបង្កើតគណៈកម្មការវាយតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងរបស់អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ តំណាងទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងតំណាងរបស់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីសិក្សាវាយតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការដូរនោះ ស្របតាមគោលការណ៍បច្ចេកទេស និងតម្លៃទីផ្សារ ។

មាត្រា ៣៥.-

ការដូរទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ ជាមួយនឹងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ភាគីឯកជន ត្រូវប្រព្រឹត្តិតាមរូបភាពដេញថ្លៃជាសាធារណៈ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ទៅតាមនីតិវិធីដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៦ និងមាត្រា ២៧ នៃអនុក្រឹត្យនេះ។

ភាគីឯកជនដែលចូលរួមដេញថ្លៃ ឬចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ត្រូវមានទ្រព្យសម្បត្តិសមស្រប ដើម្បីជាថ្នូរនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ។

ល័ក្ខខ័ណ្ឌ និងការទូទាត់តម្លៃនៃការដូរ ត្រូវកំណត់ឡើងដោយសៀវភៅបន្ទុកមួយ ដែលត្រូវរៀបចំដោយអាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ហើយអាជ្ញាធរនេះត្រូវផ្ញើសៀវភៅបន្ទុកនោះមកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់សុំការសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល។

មាត្រា ៣៦.-

ផ្អែកលើសំណើរបស់អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃលើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋដែលជាកម្មវត្ថុនៃការដូរ អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវពិនិត្យផ្តល់យោបល់ និងសម្រេចជាគោលការណ៍ឱ្យដេញថ្លៃ ឬចរចារពិគ្រោះថ្លៃ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ អាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ត្រូវស្នើសុំការសម្រេចជាមុនពីរាជរដ្ឋាភិបាល។

នីតិវិធីលម្អិតនៃការដេញថ្លៃ និងការចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ។

មាត្រា ៣៧.-

ផ្អែកតាមលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃ និងការចរចាពិគ្រោះថ្លៃ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការស្ថាពរដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬរាជរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី)ខែ ដើម្បីពិភាក្សាជាមួយភាគីដែលត្រូវចុះកិច្ចសន្យាដូរ ដើម្បីរៀបចំសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យានោះ។ រយៈពេលនេះអាចពន្យាជូនបានមួយលើកទៀតដែលមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៣ (បី)ខែ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញមានមូលហេតុសមស្រប និងចាំបាច់។ ក្នុងករណីអ្នកដេញថ្លៃបាន មិនព្រមចរចាពិភាក្សា រៀបចំកិច្ចសន្យាដូរតាមរយៈពេលកំណត់នោះ គោលការណ៍ ឬលទ្ធផលនៃការដេញថ្លៃនឹងត្រូវទុកជាមោឃៈ ហើយប្រាក់កក់នឹងត្រូវរិបអូសបង់ចូលថវិការរដ្ឋ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានសិទ្ធិចុះហត្ថលេខា លុះត្រាតែលក្ខខណ្ឌទាំងអស់នៃសេចក្តីព្រាងកិច្ចសន្យា ត្រូវបានព្រមព្រៀងរវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យា ហើយត្រូវបានពិនិត្យ កែសម្រួល និងយល់ព្រមដោយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋជាមុនសិន ។

មាត្រា ៣៨.-

ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពីរដ្ឋជូនឯកជន អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែមានការបញ្ជាក់ពីអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អំពីការបង់ប្រាក់គ្រប់ចូលថវិការដ្ឋ ការបំពេញកាតព្វកិច្ចស្របតាមសៀវភៅបន្ទុកដេញថ្លៃ ឬកិច្ចសន្យាចរចាដោយផ្ទាល់ ការបង់ថ្លៃពន្ធប្រថាប់ត្រាគ្រប់ចំនួនជូនរដ្ឋ និងពន្ធអាករផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៣៩.-

ចំណូលដែលបានមកពីការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ អ្នកទទួលជួលត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋក្នុងខ្ទង់ចំណូលផលទុននៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ឬខ្ទង់ថវិកាផ្សេងទៀតតាមការកំណត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ជំពូកទី ៦
អន្តរប្បញ្ញត្តិ
ស្តីពីវិធាន និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគ

មាត្រា ៤០.-

ការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ត្រូវធ្វើឡើងតាមគោលការណ៍ និងបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩ ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦ ស្តីពីគោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ។

វិធាន និងនីតិវិធីនៃការធ្វើអនុបយោគ ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ៤១.-

អាជ្ញាធរកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ មានតួនាទីធ្វើការអង្កេតជាសាធារណៈ និងធ្វើរបាយការណ៍បញ្ជាក់អំពីទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ដែលបានបាត់បង់លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ក្នុងការបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ តាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដូចមានចែងក្នុងព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨០៦/៣៣៩ ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦ស្តីពីគោលការណ៍ និងបញ្ញត្តិអន្តរកាលនៃការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ហើយស្នើសុំធ្វើអនុបយោគ ដោយមានភ្ជាប់សំណុំឯកសារទាំងអស់

មកអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដើម្បីពិនិត្យ និងលើកយោបល់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច តាមរយៈអនុក្រឹត្យ។

ជំពូកទី ៧

អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៤២.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា ៤៣.-

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការ នៃក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ ។ ✎

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៦

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហ៊ុន សែន

កន្លែងទទួល

- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- ដូចមាត្រា ៤៣
- ឯកសារ- កាលប្បវត្តិ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៦

ឧបសម្ព័ន្ធទី៦

ទិដ្ឋភាពផ្សារកំពង់ជ្រៃ ខេត្តតាកែវ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ក្រោយពីធ្វើអស្សាមិករណ៍

ឧបសម្ព័ន្ធទី៦

ទិដ្ឋភាពផ្សារកំពង់ជ្រៃ ខេត្តតាកែវ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ក្រោយពីធ្វើអស្សាមិករណ៍

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៧

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧

គម្រោងសាងសង់ស្លាបខាងជើងស្ពានព្រែកក្ដាម នៅភូមិទួលងោក ឃុំកំពង់ហ្លួង ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្ដាល

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧

គម្រោងសាងសង់ស្លាបខាងជើងស្ពានព្រែកក្តាម នៅភូមិទួលងោក ឃុំកំពង់ហ្លួង ស្រុកពញាឮ ខេត្តកណ្តាល

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៨

ឧបសម្ព័ន្ធទី៨

ស្ថានីយ៍ប្រេងឥន្ធនៈមួយកន្លែង ស្ថិតក្នុងគម្រោងពង្រីកផ្លូវ និងសាងសង់ស្ពាន
អាកាសដែលធ្វើនៅសង្កាត់ចោមចៅ រាជធានីភ្នំពេញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៨

ស្ថានីយ៍ប្រេងឥន្ធនៈមួយកន្លែង ស្ថិតក្នុងគម្រោងពង្រីកផ្លូវ និងសាងសង់ស្ពាន

អាកាសដែលធ្វើនៅសង្កាត់ចោមចៅ រាជធានីភ្នំពេញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៩

ឧបសម្ព័ន្ធទី៩

កំណាត់ផ្លូវដែកមួយដែលលាតសន្ធឹងពីផ្លូវជាតិលេខ៥ កាត់តាមសង្កាត់មួយ

ចំនួនក្នុងខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១០

ឧបសម្ព័ន្ធទី១០

ព្រះវិហារអាល់សឺកាល (ព្រះវិហារអ៊ីស្លាម) មានទីតាំងនៅក្បែរតំបន់បឹងកក់

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១១

ឧបសម្ព័ន្ធទី១១

គម្រោងអភិវឌ្ឍនៅអគារប៊ូឌីញ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១១

គម្រោងអភិវឌ្ឍនៅអគារប៊ូឌីញ